Gemeente Rotterdam
Jeugd, Onderwijs en Samenleving

Meerjarenplan Wmo Rotterdam 2010 - 2014

Zelfredzaamheid is de basis

Inhoud

Voorwoord 5

Samenvatting 6

1 Van ‘Meedoen en erbij blijven’ naar een nieuw Meerjarenplan Wmo 8
- 1.1 Zelfredzaamheid is de basis 8
- 1.2 Veranderingen in de AWBZ 9
- 1.3 Samenwerking stad, deelgemeenten en diensten 11
- 1.4 Rol Klankbordgroep Wmo 13

2 Versterken van de kracht van de burger 15
- 2.1 VraagWijzer 15
- 2.2 Bewoners- en burgerinitiatieven 17
- 2.3 Vrijwilligerswerkbeleid 18
- 2.4 Mantelzorgondersteuning 19
- 2.5 Actieprogramma seniorenbeleid 21
- 2.6 Actieprogramma mensen met een beperking ‘Meedoen en Samen Leven’ 23
- 2.7 Preventieve ondersteuning jeugd 24
- 2.8 Uitvoeringsplan Ieder Kind een Gezond Gezin 26
- 2.9 Plan van aanpak Drugs en alcohol 2011-2014 27
- 2.10 Versterken gezondheid - verkleinen verschillen 28

3 Programma’s voor kwetsbare burgers 30
- 3.1 Programma Kwetsbare Personen 30
- 3.2 Plan van aanpak Maatschappelijke Opvang fase II 31

4 Instrumenten 34
- 4.1 Individuele voorzieningen 34
- 4.2 Woonservicegebieden 36
- 4.3 Uitvoeringsprogramma verbetering welzijnssector 37
- 4.4 Basisinfrastructuur sociaal 38
- 4.5 Sport en Recreatie 40
- 4.6 Lokale Zorgnetwerken 41
- 4.7 Preventie en Advies bij Huiselijk Geweld 43
- 4.8 Inzet kennis en expertise in de stad 44

5 Monitoring resultaten en cliënttevredenheid 48
- 5.1 Artikel 9 Wmo: cliënttevredenheid 48
- 5.2 Ontwikkeling Wmo-monitor 49
- 5.3 Artikel 9 Wmo: prestatiegegevens 49

6 Wmo in Rotterdamse deelgemeenten 50
- 6.1 Wmo in het Centrum 50
- 6.2 Wmo in Charlois 53
- 6.3 Wmo in Delfshaven 54
- 6.4 Wmo in Feijenoord 55
- 6.5 Wmo in Hillegersberg-Schiebroek 60
- 6.6 Wmo in Hoek van Holland 64
- 6.7 Wmo in Hoogvliet 68
- 6.8 Wmo in IJsselmonde 72
- 6.9 Wmo in Kralingen-Crooswijk 75
- 6.10 Wmo in Noord 77
- 6.11 Wmo in Overschie 80
- 6.12 Wmo in Pernis 83
- 6.13 Wmo in Prins Alexander 84
- 6.14 Wmo in Rozenburg 86

Bijlage 1: Financiën 92

Bijlage 2: Prestatievelden Wmo 94

Bijlage 3: Afkortingen 95

Voorwoord

Dit college vertrouwt op de eigen kracht van Rotterdammers en van de Rotterdamse instellingen. Iedereen wordt uitgedaagd het maximale uit zichzelf te halen. In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning betekent het dat van Rotterdammers wordt verwacht dat zij zoveel mogelijk op eigen kracht meedoen aan de samenleving, mede met behulp van informele zorg(netwerken). Doelstelling van dit Meerjarenprogramma Wmo is daarom om de zelfredzaamheid van Rotterdammers (preventief) te versterken, mogelijke belemmeringen weg te nemen en informele (zorg) netwerken te stimuleren. Het doorontwikkelen van de Wmo vindt plaats in een tijd waarin er minder middelen beschikbaar zijn. Ook door de wijzigingen in de AWBZ wordt in toenemende mate een beroep gedaan op de Wmo. Dit maakt de noodzaak des te groter om prioriteiten te stellen. Samen met de partners in de stad willen wij een efficiënt ondersteuningsaanbod inrichten dat beter aansluit bij de vraag en bij wat mensen zelf kunnen. Het college ziet het hierbij als haar taak om de stedelijke beleidskaders zo op te stellen dat de deelgemeenten, samen met zorg- en welzijnsinstellingen en corporaties, goede resultaten kunnen halen bij met name het versterken van de eigen kracht van ouderen, mensen met een beperking en de informele zorg(netwerken).

Sinds de invoering van de Wmo deed Rotterdam al heel wat ervaring op en zijn er ook successen geboekt. Bijvoorbeeld met de aanpak van mensen zonder dak boven hun hoofd, maar ook met de VraagWijzers, de aanbesteding van Huishoudelijke Verzorging, en de totstandkoming van de Centra voor Jeugd en Gezin. Belangrijker nog, organisaties en burgers werkten meer samen dan voorheen. Denk bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties, bedrijven en bewoners binnen een woonservicegebied. Daarbij is ook sprake van een nieuwe manier van kijken naar een vraag van een burger, meer gericht op wat iemand nodig heeft in zijn wijk of buurt en minder op wat een zorgaanbieder in huis heeft. Deelgemeenten zijn echt een omslag aan het maken in hun Wmo-beleid. Zij zijn actief bezig om invulling te geven aan de eerste vijf prestatievelden en zorgen er steeds meer voor dat dit probleemgericht en gebiedsgericht wordt ingevuld.

Wij gaan daarom de komende periode de expertise die op het gebied van de Wmo de afgelopen jaren is opgebouwd, beschikbaar stellen en op de juiste plaats toepassen. Zo kent Rotterdam bijvoorbeeld 140.000 Rotterdamse vrijwilligers waarvan een groot aantal in de zorg actief zijn. Dit aantal wordt, tegen de landelijke trend in, de komende periode vastgehouden. Voor de circa 30.000 kwetsbare Rotterdammers met complexe problemen zonder sociaal netwerk, zijn er stedelijke beleidsprogramma's om hen te helpen om op eigen kracht een stabiel leven te gaan leiden. Dit gaan we doen door een tijdige signalering en een persoonsgericht aanpak voor deze groep kwetsbare Rotterdammers.

Korrie Louwes
Wethouder Arbeidsmarkt, Hoger onderwijs, Innovatie en Participatie

Samenvatting

Zelfredzaamheid is de basis

Rotterdam geeft invulling aan de Wmo door alle Rotterdammers in staat te stellen het maximale uit zichzelf te halen. De ontwikkelingen die momenteel plaatsvinden zoals wijzigingen in de AWBZ en vermindering van financiële middelen, maken een heroriëntatie noodzakelijk. Rotterdam zal deze heroriëntatie vooral gebruiken om keuzes te maken die de zelfredzaamheid van de burger versterken en informele zorg(netwerken) stimuleren. Hiermee kiest de stad voor de kracht van de burger.

Veranderingen in de AWBZ

De wijzigingen AWBZ hebben ingrijpende gevolgen. Alleen mensen met matige of ernstige beperkingen kunnen nog ondersteuning ontvangen op basis van de AWBZ. Hierdoor wordt door ouderen en mensen met een beperking in toenemende mate een beroep gedaan op de Wmo. Rotterdam zal de gevolgen voor de burgers monitoren om hier zo nodig op te kunnen inspelen.

Samenwerking stad en deelgemeenten

Voor uitvoering van de Wmo zijn het college en de deelgemeenten samen verantwoordelijk. Globaal genomen is het college verantwoordelijk voor ondersteuning van de meer kwetsbare Rotterdammers zoals dak- en thuislozen en zwerfjongeren. Voor het versterken van de zelfredzaamheid van ouderen en mensen met een beperking zijn de deelgemeenten verantwoordelijk (waarbij het college de kaders vaststelt). De komende jaren wordt op verschillende manieren samengewerkt tussen de stad en de deelgemeenten om het Wmo-beleid verder te verbeteren. Stedelijke beleidskaders en deelgemeentelijke doelstellingen gaan beter op elkaar aansluiten en het Wmo-beleid wordt effectiever uitgevoerd. Het Meerjarenplan zet in op kennis- en expertiseontwikkeling op het terrein van de Wmo en de uitvoering ervan. Dit sluit aan bij het gebiedsgerichte werken.

Klankbordgroep

De Klankbordgroep Wmo zorgt voor betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld in Rotterdam bij het vormgeven van het Wmo-beleid. Zij is een belangrijke drager van het gedachtegoed van de Wmo: burgers en hun netwerken zijn de basis van de Wmo. De Klankbordgroep Wmo vertegenwoordigt deze verschillende netwerken en fungeert als denktank voor meerdere Wmo-thema's. Ook wordt de Klankbordgroep benut om onderdelen van het Wmo-beleid bij de achterban te toetsten en draagvlak te creëren.

Versterken van de kracht van de burger

Het versterken van de kracht van de burger gebeurt via verschillende wegen. Zo is daar allereerst de VraagWijzer. De deelgemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de VraagWijzers, die invulling geven aan het Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning van de Wmo. De VraagWijzer fungeert als dé plek voor burgers met vragen op de gebieden van wonen, zorg, welzijn en inkomensondersteuning. Hiermee is de VraagWijzer de kern en ook de verbinding van de burger met het Wmo- of zorgnetwerk in de wijk. Daarnaast fungeert zij ook steeds meer als aanjager in het verstevigen en onderhouden van dit netwerk.
Krachtige burgers kunnen er mede voor zorgen dat anderen die minder zelfredzaam zijn, worden gesteund en gestimuleerd om actief te blijven en zoveel mogelijk mee te doen aan de samenleving. Daarom is er een verscheidenheid aan programma's om bewonersinitiatieven en vrijwilligerswerk te stimuleren en wordt er mantelzorg-ondersteuning geboden. Daarnaast blijven er actieprogramma's voor ouderen en mensen met een beperking nodig om hun eigen kracht te versterken of te compenseren.

Bij het versterken van de kracht van de burger hoort ook de preventieve ondersteuning van de jeugd (Prestatieveld 2 van de Wmo). Hierin spelen deelgemeenten een belangrijke rol met hun aanbod voor jongeren.

Versterken kwetsbare burgers

Naast alle inzet om de kracht van de burger te versterken, is het ook nodig om op een andere manier de zelfredzaamheid van de meer kwetsbare burgers te stimuleren.
Dit gebeurt door het programma Kwetsbare Personen en het plan van aanpak Maatschappelijke Opvang fase II.

Het programma Kwetsbare Personen beoogt de participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare personen te vergroten. Dit gebeurt door de zorg voor kwetsbare personen toegankelijker te maken en integrale hulp beschikbaar te stellen op alle relevante leefgebieden (werk, inkomen, zorg, welzijn, openbare orde en veiligheid).
Het plan van aanpak Maatschappelijk Opvang fase II heeft als hoofddoel de situatie van voormalige dak- en thuislozen te stabiliseren en de aanwas van nieuwe dak- en thuislozen te beperken.

Instrumenten

De gemeente heeft verschillende beleidsinstrumenten die worden benut om de kracht van de burger te versterken en kwetsbaarheid te compenseren. Deze instrumenten zijn:

- Individuele voorzieningen;
- Woonservicegebieden;
- Uitvoeringsprogramma verbetering welzijnssector;
- Basisinfrastructuur sociaal;
- Sport en recreatie;
- Lokale Zorgnetwerken;
- Preventie en advies bij huiselijk geweld;
- Inzet kennis en expertise in de stad;

In het Meerjarenplan worden de instrumenten specifiek besproken.

Monitoring resultaten en cliënttevredenheid

Inzicht in de resultaten van het Wmo-beleid en de tevredenheid van de Rotterdammers hierover, is van belang om het Wmo-beleid te kunnen beoordelen en zo nodig bij te sturen.
Om hier voor zorg te dragen publiceert Rotterdam jaarlijks de uitkomsten van een Cliënttevredenheidsonderzoek (CTO). Hiernaast heeft de gemeente ook andere acties die inzicht geven over de tevredenheid van Rotterdammers, zoals het Jaarverslag Wmo, de ontwikkeling van een Wmo-monitor en de Sociale Index.

Wmo in de deelgemeenten

Zoals hierboven al is aangegeven zijn de deelgemeenten een belangrijke samenwerkingspartner om het Wmo-beleid effectief uit te voeren. Alle deelgemeenten hebben op de prestatievelden 1 tot en met 5 belangrijke doelstellingen geformuleerd en zien toe op de uitvoering hiervan. Hoewel er verschillen zijn in uitgangssituaties en doelstellingen tussen de stedelijke beleidskaders en deelgemeentelijke inzet, is er steeds meer nauwere samenwerking en meer samenhang.

Van ‘Meedoen en erbij blijven’ naar een nieuw Meerjarenplan Wmo

1

1.1 Zelfredzaamheid is de basis

De titel van dit nieuwe Meerjarenplan Wmo 2010-2014 geeft aan dat het college van Rotterdam met een nieuwe blik naar de Wmo kijkt en het accent wil leggen op zelfredzaamheid. Zelfredzaamheid was altijd al een belangrijk onderdeel van de Wmo in Rotterdam. Maar ten opzichte van het vorige Meerjarenplan is er sprake van een accentverschuiving.
Het Meerjarenplan 2008-2010 is een jaar na invoering van de Wmo vastgesteld en laat zien dat Rotterdam vaart zet achter het formuleren van een visie op de Wmo (‘Meedoen en erbij blijven’) en een nieuw Wmo-kader formuleert voor tal van bestaande en nieuwe beleidsprogramma’s die passen bij de prestatievelden van de Wmo. ‘Meedoen en erbij blijven’ legt het accent op de participerende burger, die zoveel mogelijk moet kunnen meedoen in de samenleving. ‘Een springplank waar mogelijk en een vangnet waar nodig’ was het devies.

‘Meedoen en erbij blijven’ betekende dan ook een periode waarin ervaringen werden opgedaan met het formuleren, evalueren en monitoren van Wmo-doelstellingen en waarin nieuwe werkprocessen hun intrede deden, zoals gebiedsgericht werken, interactief beleid ontwikkelen, samenwerking zoeken met nieuwe partners op de terreinen van wonen, zorg en welzijn. Daarnaast was er sprake van ingrijpende veranderingen in de manier waarop zorg gefinancierd werd; veranderingen in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) betekenden een uitdaging voor de Rotterdamse visie op de Wmo. Hoe ga je bijvoorbeeld om met mensen die hun begeleiding kwijtraken en wat betekent dit voor de steunstructuren in de wijk?

In ‘Zelfredzaamheid is de basis’ breekt er een nieuwe fase aan. De basis voor de Wmo in Rotterdam is gelegd, maar er is sprake van een heroriëntering. We moeten met minder middelen proberen zo goed mogelijk de wet uit te voeren. Er zijn opnieuw ingrijpende veranderingen in de AWBZ op handen. Gezamenlijk beïnvloeden deze ontwikkelingen de regierol en de speelruimte van de gemeente bij het ontwikkelen van Wmo-beleid. Een heroriëntatie van het college over de inzet van middelen in relatie tot resultaten leidt tot nieuwe keuzes en andere accenten. Is het nog wel nodig om voor alle burgers vangnetten in zorg en welzijn in stand te houden? Hoe kunnen we gebruikmaken van alle kennis en instrumenten die inmiddels ontwikkeld zijn? Zijn er misschien ook mogelijkheden om nieuwe wegen te zoeken die minder geld kosten en goede resultaten geven?
Het nieuwe collegewerkprogramma laat zien dat gekozen wordt voor de kracht van de burger. Vertaald naar de Wmo wordt het thema voor 2010-2014 dan ook de zelfredzaamheid van de burger en de doorontwikkeling van zorgzame netwerken. Gebruikmakend van alle mogelijkheden die de stad biedt, wil Rotterdam zorgen dat burgers zo goed mogelijk kunnen meedoen in de samenleving.

Voor kwetsbare burgers met soms complexe problemen blijft de springplank aanwezig: beleidsprogramma’s, die ervoor zorgen dat iemand niet verder in de problemen komt en zoveel mogelijk ondersteund wordt om toch weer mee te doen aan de samenleving. Maar in ‘Zelfredzaamheid is de basis’ wordt vooral aandacht besteed aan alle beleidsprogramma’s en beleidsinstrumenten die worden ingezet om de kracht en de zelfredzaamheid van de burger te versterken en om (dreigende) kwetsbaarheid te compenseren. De wijze waarop hieraan uitvoering wordt gegeven, komt overeen met de doelstellingen die in de stippen aan de horizon uit ‘Meedoen en erbij blijven’ waren geformuleerd. In dit Meerjarenplan komen de stippen dichterbij. Ambities voor de langere termijn hebben hun beslag gekregen in verschillende actieprogramma’s en in de (door-)ontwikkeling van beleidsinstrumenten:
Stip 1:
Zelfredzaamheid en zorgzame netwerken zijn de basis. Dit is het kernthema geworden van dit nieuwe Meerjarenplan Wmo. In dit plan komt de doelstelling van deze stip terug in hoofdstuk 2: Versterken van de kracht van de burger en in hoofdstuk 4: Instrumenten voor de Wmo.
Stip 2:
Instellingen en diensten richten zich veel meer op wensen en behoeften van burgers. Dit komt aan de orde in paragraaf 1.3: Samenwerking stad en deelgemeenten, paragraaf 4.8: Inzet kennis en expertise in de stad en in hoofdstuk 5: Monitoring.
Stip 3:
Het sociale met het fysieke verbinden en de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg versterken. Dat komt terug in de ontwikkeling van woonservicegebieden (4.2) en in de kennis en expertise die is ontwikkeld vanuit de Wmo-pilots en het Innovatiefonds (4.8).
Stip 4:
Ontwikkeling van een ketenaanpak bemoeizorg. In 2009 is deze ketenaanpak gerealiseerd. Dit punt is verwerkt in Lokale Zorgnetwerken (4.6) en in de relatie die er is met het uitvoeringsplan Ieder Kind een Gezond Gezin/Sociale Teams (zie 2.9

1.2 Veranderingen in de AWBZ

De afgelopen beleidsperiode werd gekenmerkt door een aantal ingrijpende veranderingen in de AWBZ. Deze maatregelen werden bekend als pakketmaatregelen AWBZ, gedefinieerd tot en met 2010. Psychosociale problematiek geeft geen toegang meer tot welke AWBZ-functie dan ook. Deze grondslag gold voor mensen die gebruikmaken van de Maatschappelijke Opvang, de Vrouwenopvang en ontregelde gezinnen. Vanaf juni 2010 betaalt iedere volwassene die AWBZ-begeleiding krijgt een eigen bijdrage. Voor de andere functies in de AWBZ gold die eigen bijdrage al. Per 2009 zijn de Ondersteunende begeleiding (OB) en de Activerende begeleiding (AB) in de AWBZ samen met de functie Behandeling opgedeeld in twee nieuwe functies: Begeleiding en Behandeling. Deze verandering in 2009 betekent dat alleen mensen met matige of ernstige beperkingen nog AWBZ-begeleiding krijgen. De nieuwe functie Begeleiding richt zich op bevordering, behoud of compensatie van zelfredzaamheid. Mensen met lichtere beperkingen of (vooral) participatieproblemen zijn aangewezen op eigen sociale netwerken en de Wmo.

Het Rijk heeft in beperkte mate middelen ter beschikking gesteld aan gemeenten om de gevolgen van de pakketmaatregel AWBZ op te vangen. Het college zet deze middelen vanaf 2010 volledig voor dit doel in en laat deze ten goede komen aan de verdere invulling van de Wmo in Rotterdam. Stad en deelgemeenten werken in overleg verdere concrete bestedingsvoorstellen uit. Rotterdam wil de gemeentelijke regie op de samenhang met (onder meer) de AWBZ vergroten. In de aanpak van de maatschappelijke opvang heeft Rotterdam laten zien vraaggerichte arrangementen op maat te kunnen organiseren, waarin wordt geschakeld tussen verschillende leefgebieden (wonen, welzijn, zorg; financiën; activering/participatie en veiligheid). De ervaringen met deze integrale aanpak kunnen in breder Wmo-verband worden benut.

Naar verwachting ondervindt een grote, diverse groep van burgers in Rotterdam de gevolgen van de veranderingen in de AWBZ. Rotterdam monitort de gevolgen van de pakketmaatregel, omdat sommige gevolgen pas op de iets langere termijn zichtbaar

worden. Als tegemoetkoming voor het wegvallen van de psychosociale grondslag AWBZ koopt de gemeente ondersteuning in bij diverse thuiszorgaanbieders en Maatschappelijke Opvang-instellingen. Daarnaast heeft de gemeente in het licht van de pakketmaatregel AWBZ afspraken gemaakt met Stichting MEE over het bieden van (tijdelijke) cliëntondersteuning. De gemeente en Stichting MEE ontwikkelen hun samenwerking in de periode 2010-2014 verder. Een deel van de mensen die geen recht (meer) hebben op begeleiding, meldt zich naar verwachting bij Individuele Voorzieningen. Het is van belang om hun vraag breed te bekijken en ook bij deze mensen de mogelijkheden in het eigen netwerk te verkennen en hen zo nodig te verwijzen naar alternatieven (Stichting MEE, VraagWijzer, welzijnswerk, vrijwilligerswerk en ingekochte leveranciers van psychosociale ondersteuning (zie ook paragraaf 4.1)).

Volgend op de pakketmaatregelen AWBZ doet de overheid verdere voorstellen voor veranderingen in de (langdurige) zorg. In het regeerakkoord van het kabinet-Rutte staan de volgende afspraken:

- Overhevelen van alle begeleiding en dagbesteding naar de gemeenten, deze functies worden uit de AWBZ gehaald.
- Uitvoering van de AWBZ voor eigen verzekerden door de zorgverzekeraars (in plaats van regionale zorgkantoren).
- Extra middelen en inzet van meer personeel in de intramurale (ouderen)zorg.
- Scheiden van wonen en zorg[1], meer keuzevrijheid voor bewoners.
- Wettelijke verankering van het Persoonsgebonden Budget.
- Versterken van de samenwerking in de eerstelijnszorg en met name de positie van huisarts en wijkverpleegkundige.
- Verlagen van de IQ-grens voor licht verstandelijk gehandicapten (LVG) van 85 naar 70, waardoor een bezuiniging wordt gerealiseerd.
- Jeugd LVG gaat naar Jeugdzorg.
- Verbetering van ketenzorg voor jeugd door overheveling van taken van provincie naar gemeente.
- Keuzes voor veranderingen in de financieringssystematiek binnen de AWBZ, waaronder een omschakeling naar uitkomstfinanciering.

De genoemde maatregelen houden ook veranderingen in voor de gemeente Rotterdam. Daarin zitten momenteel nog veel onzekere factoren. De overkomst van de functies Begeleiding en de Dagbesteding uit de AWBZ betekenen nieuwe taken voor de gemeente, terwijl momenteel de uitvoeringsvoorwaarden en eventuele overgangsmaatregelen nog niet duidelijk zijn. De overdracht van AWBZ-taken aan zorgverzekeraars beïnvloedt de mogelijkheden tot regionale samenwerking. De gevolgen voor de manier van indicatiestelling en zorgtoewijzing zijn nog niet duidelijk. Versterking van de positie van huisartsen en wijkverpleegkundigen biedt mogelijkheden voor het versterken van wijkgerichte samenwerking. En het scheiden van wonen en zorg biedt kansen voor het verbinden van het fysieke en het sociale in de verdere ontwikkeling van woonservicegebieden.

Ook binnen het veranderende kader van de (langdurige) zorg wil Rotterdam inzetten op zelfredzaamheid en zorgzame netwerken als basis. Met het overhevelen van de functies Begeleiding en Dagbesteding doen ook Rotterdammers met matige tot ernstige beperkingen een beroep op ondersteuning van de gemeente. Een goede aansluiting tussen individueel en collectief ondersteuningsaanbod, tussen stedelijk en deelgemeentelijk Wmo-beleid, is daarom noodzakelijk. Rotterdam wil meer samenhang brengen in de beleidsterreinen zorg, welzijn, wonen en inkomensondersteuning. Hiertoe wil Rotterdam in samenwerking met zorgverzekeraars en woningcorporaties de samenhang in het aanbod voor burgers bevorderen.

Naarmate er meer zorgtaken onder gemeentelijke regie worden uitgevoerd, heeft Rotterdam de mogelijkheid om de samenhang tussen zorg- en welzijnsbeleid verder te versterken. Om de samenhang met de AWBZ en andere domeinen te bewaken, is ook de steun van het Rijk en de zorgverzekeraars nodig. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de onderdiagnose, door het vermijden van zorg door kwetsbare zorgmijders, wordt tegengegaan en dat ook zorgverzekeraars daarvoor verantwoordelijkheid nemen. Rotterdam voert daarom een Wmo-brede lobby, in overleg met de andere G4-gemeenten, die erop is gericht om gunstige uitvoeringsvoorwaarden voor het Wmo-beleid te bewerkstelligen. Zo kan de samenhang tussen zorg, welzijn en overige domeinen verder worden verstevigd. De lessen en successen bij het bereiken van een integrale aanpak in de Maatschappelijke Opvang (zie 3.2) worden hierbij benut.

1.3 Samenwerking stad, deelgemeenten en diensten

Zoals hiervoor is beschreven staat de komende collegeperiode het versterken van de eigen kracht van Rotterdammers centraal. In het kader van de Wmo betekent dit het (preventief) versterken van de zelfredzaamheid van Rotterdammers en het aanbieden van een springplank voor kwetsbare Rotterdammers met complexe problemen. Voor ondersteuning van de laatste groep Rotterdammers, zoals zwerfjongeren, is het college verantwoordelijk. Voor het versterken van de zelfredzaamheid van bijvoorbeeld ouderen en mensen met een beperking zijn de deelgemeenten verantwoordelijk (waarbij het college de kaders vaststelt). In het jaarverslag Wmo 2009 zijn naast de stedelijke resultaten ook voor het eerst de deelgemeentelijke resultaten opgenomen. Het jaarverslag laat zien dat er grote verschillen zijn in de wijze waarop de deelgemeenten invulling geven aan het Wmo-beleid. Zo zijn er duidelijke verschillen bij het stellen van prioriteiten, het formuleren van doelstellingen, de beoogde resultaten en inzet van producten en middelen. Hierdoor is de aansluiting van de deelgemeentelijke doelstellingen op de stedelijke kaders niet optimaal. Bovendien kan er door deze verschillen geen benchmark van de resultaten worden uitgevoerd. Deelgemeenten en diensten zijn, vanuit hun verschillende verantwoordelijkheden, daardoor ook minder goed in staat om op basis van vergelijkingen het Wmo-beleid te verbeteren en te sturen op de resultaten.

De afgelopen periode is er op verschillende manieren gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen stad en deelgemeenten om het deelgemeentelijk Wmo-beleid te ondersteunen.

- De deelgemeentelijke raad stelt het Wmo-beleid vast voor prestatievelden 1 t/m 5 (zie bijlage II voor overzicht prestatievelden Wmo)
- Er zijn bestuurlijke afspraken over de verdeling van Wmo-taken tussen stad en deelgemeenten.
- In de deelgemeentelijke jaarstukken worden 10 Wmo-producten onderscheiden.
- Stadsbrede eenduidige opdrachtformuleringen voor het welzijnswerk zijn en worden ontwikkeld binnen het Uitvoeringsprogramma Verbetering Welzijnssector.

[1] Scheiden van wonen en zorg verwijst naar het financieel uit elkaar halen van wonen en zorg. Daarbij maken woonkosten geen onderdeel uit van de AWBZ.

- Een stadsbrede kwalitatieve normering van basisvoorzieningen voor welzijn en zorg wordt vastgesteld in het kader van het ontwikkelen van een basis-infrastructuur sociaal.
- Ontwikkelen en beschikbaar stellen van expertise voor uitvoering van de Wmo

Bevoegdheid deelgemeentelijke raad

In de nieuwe deelgemeentelijke verordening 2010 is aan de deelgemeenteraden formeel de bevoegdheid overgedragen om binnen de stedelijk vastgestelde kaders, voor de prestatievelden 1 tot en met 5 van de Wmo aanvullend en gebiedsgericht beleid vast te stellen. In het verlengde hiervan dienen de deelgemeenteraden het deelgemeentelijke beleid in het Rotterdams Meerjarenplan Wmo vast te stellen. Inhoudelijk gaat het hier met name om de resultaten van de ondersteuning van ouderen en mensen met een beperking en het preventieve jeugdbeleid. Daarnaast valt de doorontwikkeling van informele zorg(netwerken) waar deze Rotterdammers een beroep op kunnen doen, onder de eerste vijf prestatievelden.

Taakverdeling Wmo stad en diensten

In de praktijk zijn op alle prestatievelden van de Wmo zowel de deelgemeenten als de stedelijke diensten actief. In het kader van de herijking van het deelgemeentefonds zijn daarom in 2010 bestuurlijke afspraken gemaakt over de (her)verdeling van Wmo-taken en bijbehorende budgetten. Hierbij is afgesproken dat voor de volgende onderdelen nog een nadere uitwerking nodig is: regievoering CJG, financiering cultuurscouts, ondersteuningstructuur vrijwilligers en de subsidieregeling ter bevordering van de zelfstandigheid en participatie van ouderen en mensen met een beperking (BZ-OMMEB). De verwachting is dat hier begin 2011 definitieve besluitvorming over plaatsvindt.

Tien Wmo-producten

Om de subsidieverstrekkingen binnen de Wmo door deelgemeenten en diensten beter op elkaar af te laten stemmen, is het nodig dat er een geüniformeerd en gedetailleerd inzicht ontstaat in de deelgemeentelijke subsidiestromen. Om dit te realiseren zijn met ingang van 2009 in de circulaire voor de deelgemeentelijke jaarstukken tien Wmo-producten onderscheiden: Bewonersinitiatieven, Maatschappelijk Werk, Mantelzorg, Opbouwwerk, Ouderenwerk, Preventief Jeugdbeleid, Sociaal-cultureel Werk, Sport, VraagWijzer en Vrijwilligerswerk. Via een subsidiestaat in de jaarstukken ontstaat per Wmo-product inzicht in de uitgaven van deelgemeenten.

Een stadsbrede eenduidige opdrachtformulering voor het welzijnswerk is ontwikkeld

De afgelopen periode hebben de diensten en deelgemeenten gewerkt aan het verbeteren van het opdrachtgeverschap binnen het Uitvoeringsprogramma Verbetering Welzijnssector. Zoals in paragraaf 4.3 is beschreven, heeft dit onder andere opdrachtformuleringen en productdefinities opgeleverd. Hierin zijn de gewenste maatschappelijke effecten, doelen, resultaten en kwaliteit geformuleerd voor een aantal werksoorten binnen de Wmo, zoals het Opbouwwerk, Mantelzorg, Algemeen Maatschappelijke Werk en het Ouderenadvieswerk. Afgesproken is dat deelgemeenten en diensten deze opdrachten gebruiken, zodat benchmarken in de toekomst mogelijk is.

Kwalitatieve normering voorzieningen voor welzijn en zorg

Vanuit het actieprogramma Basisinfrastructuur sociaal (zie paragraaf 4.4) is tussen de stad en deelgemeenten afgesproken dat er een kwalitatieve normering komt voor de voorzieningen die het mogelijk maken dat mensen mee kunnen doen in de samenleving. Voor burgers wordt dan duidelijk wat ze van de gemeente Rotterdam kunnen verwachten. In 2011 gaan diensten, deelgemeenten en instellingen aan de slag om eenduidige productdefinities en opdrachtformuleringen te maken waarin de gewenste resultaten, kwaliteit en registratie-eenheden van de verschillende voorzieningen staan. Ook krijgt de samenwerking tussen stad en deelgemeenten voor deze voorzieningen structureel vorm, waarbij de diensten zorgen voor stedelijke expertise en het initiatief nemen om afspraken te maken met de deelgemeenten. De deelgemeenten hebben de regie over het aanbod, sturen op samenhang en samenwerking met andere voorzieningen en zorgen voor de gebiedsgerichte kwantitatieve invulling van de voorzieningen. De basisinfrastructuur bestrijkt overigens een breder sociaal domein dan dit MJP Wmo 2010-2014. Ook onderdelen als Leerplicht en Schulddienstverlening maken onderdeel uit van de basisinfrastructuur.

Expertise Wmo

Op verschillende terreinen is de afgelopen jaren expertise opgebouwd over de uitvoering van de Wmo (zie paragraaf 4.8). De doelstelling is dat de komende tijd diensten en deelgemeenten samen deze expertise stadsbreed verder ontwikkelen en beschikbaar stellen. Dit sluit ook goed aan bij de doelstellingen van de basisinfrastructuur sociaal.

Samenwerkings- en ondersteuningstraject deelgemeenten

Diensten en deelgemeenten willen de handen ineenslaan om bovenstaande kennis beschikbaar te stellen en toe te passen in het Wmo-beleid. Stedelijke beleidskaders en deelgemeentelijke doelstellingen beter op elkaar laten aansluiten en het Wmo-beleid in de deelgemeenten wordt effectiever uitgevoerd. Tevens kan een start worden gemaakt met een benchmarking van het deelgemeentelijke Wmo-beleid. De komende periode staat daarom in het teken van versteviging en bundeling van de kennis- en expertiseontwikkeling op het terrein van de Wmo en het toepassen daarvan. Om te beginnen krijgen enkele deelgemeenten zowel inhoudelijke als procesmatige ondersteuning aangeboden bij het formuleren van het Wmo-beleid. Bij een succesvol traject krijgen de andere deelgemeenten ook ondersteuning aangeboden. Deze stedelijke ondersteuning van de deelgemeenten bij het Wmo-beleid sluit aan bij het gebiedsgerichte werken en het vernieuwde opdrachtgeverschap van de deelgemeenten aan de diensten.

1.4 Rol Klankbordgroep Wmo

De Klankbordgroep Wmo zorgt ervoor dat het maatschappelijk middenveld in Rotterdam wordt betrokken bij het vormgeven van het Wmo-beleid. De Klankbordgroep is een belangrijke drager van het gedachtegoed van de Wmo: burgers en hun (zorgzame) netwerken zijn de basis van de Wmo. De Klankbordgroep Wmo is een flexibel netwerk, dat bestaat uit vele vertegenwoordigers van burger-, cliënten-, patiënten- en mantelzorgorganisaties, zorg- en welzijnsinstellingen, corporaties en kerkelijke verbanden. Ook Stichting Platform Agenda 22 (SPA22), het Rotterdamse adviesorgaan voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking en senioren, neemt deel aan de bijeenkomsten van de Klankbordgroep.

Het bijzondere van dit netwerk is zijn flexibiliteit: een begeleidingsgroep van dit netwerk bereidt samen met de dienst JOS drie keer per jaar een bijeenkomst van de Klankbordgroep voor. De inhoud van de bijeenkomsten varieert en het netwerk

genereert een variabele groep deelnemers die de bijeenkomsten bijwoont. Doel van de bijeenkomsten is het indirect leveren van inhoudelijke adviezen voor Wmo-thema's aan de verantwoordelijk wethouder. Daarnaast kan ook informatie gegeven worden over belangrijke ontwikkelingen in de Wmo en draagvlak gezocht worden voor de manier waarop aan deze thema's uitvoering wordt gegeven. Voorafgaand aan de bijeenkomsten - maar ook tussendoor - kan de begeleidingsgroep op verzoek schriftelijke adviezen geven over Wmo-beleid. Deze adviezen komen tot stand na het raadplegen van de verschillende achterbannen. De bijeenkomsten blijven deels informeel; er is altijd een inhoudelijk gedeelte en een moment om te netwerken. De gemeente en de leden van de Klankbordgroep kunnen onderwerpen of thema's voor de verschillende bijeenkomsten agenderen.

De Klankbordgroep Wmo vormt een serieuze partner binnen Rotterdam. In 2009 en 2010 fungeerde de Klankbordgroep Wmo als denktank voor meerdere thema's in het MJP, zoals de VraagWijzer, Mantelzorg, Vrijwilligerswerkbeleid, Woonservicegebieden, omgaan met diversiteit binnen de Wmo en het thema 'Zelfredzaamheid'. Resultaten zijn meegenomen in de ontwikkeling van dit nieuwe Meerjarenplan. Dienst JOS is vanuit de coördinatie Wmo verantwoordelijk voor een goede communicatie met de vertegenwoordigers van de Klankbordgroep over de resultaten van de bijeenkomsten en over wat er met de resultaten wordt gedaan. De komende jaren wordt ingezet op continuering van de betrokkenheid van de Klankbordgroep bij de Wmo in Rotterdam. Per jaar worden er drie themabijeenkomsten georganiseerd, gericht op resultaten die ook daadwerkelijk kunnen worden meegenomen in de monitoring en verbetering van beleid.

Versterken van de kracht van de burger

2

In dit hoofdstuk **staat welke beleidsprogramma's Rotterdam inzet om de kracht van de burger te versterken. Het schakelpunt voor burgers die informatie willen over de Wmo vormt de VraagWijzer: de verbinding tussen een burger en het zorgzame netwerk in de wijk. De samenwerkingsstructuur van de VraagWijzer vormt de kern van het zorgzame netwerk in de wijk. Een goed functionerende VraagWijzer zorgt er daadwerkelijk voor dat de burger niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd, snel wordt geholpen met zoveel mogelijk appèl op zijn eigen kracht en zelfredzaamheid. Daar waar nodig verwijst de VraagWijzer door. Krachtige burgers kunnen er mede voor zorgen dat anderen die minder zelfredzaam zijn, worden gesteund en gestimuleerd om actief te blijven en zoveel mogelijk mee te doen aan de samenleving. Het tonen van betrokkenheid bij de samenleving wordt in Rotterdam gestimuleerd: burger- en bewonersinitatieven, vrijwilligerswerk en mantelzorg worden gefaciliteerd en ondersteund. Er blijft aanbod nodig om de zelfredzaamheid van de burgers die op leeftijd zijn, laag zijn opgeleid, of een verstandelijke, lichamelijke of psychische beperking hebben, te verbeteren, te versterken en te compenseren. Versterken van de kracht van de burger gebeurt ook door preventie. Preventieve ondersteuning van jeugd, maar ook het voorkomen van gezondheidsproblemen en het in stand houden van een structuur waarop burgers kunnen terugvallen bij dreigende gezondheidsproblemen, is een belangrijk aspect van de Wmo in Rotterdam.**

2.1 VraagWijzer

Met het uitvoeringsprogramma VraagWijzersystematiek 2007-2010 heeft Rotterdam invulling gegeven aan prestatieveld 3. De deelgemeenten zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de VraagWijzers. De GGD heeft eind 2009 het uitvoeringsprogramma VraagWijzersystematiek afgerond, dat de gemeentebrede ontwikkeling van de VraagWijzer ondersteunde. De dienst SoZaWe ontwikkelt in samenspraak met deelgemeenten, VraagWijzers en het maatschappelijk middenveld een Actieprogramma VraagWijzer 2010-2014.

VraagWijzer ontwikkelt zich steeds meer als spil en aanjager van lokale Wmo-netwerken. Het is de taak van de gemeente activiteiten te ontwikkelen, die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Voor de komende jaren ligt er een duidelijke uitdaging om de positie van de VraagWijzers in het Wmo-veld onder regie van de deelgemeenten te realiseren. De aanleidingen zijn de discussie met de betrokken partijen over invoering van de VraagWijzer, het advies[2] van SPA22, de huidige en toekomstige wijzigingen van de AWBZ, de wensen van VraagWijzer ten aanzien van stedelijke facilitering en de auditgegevens van VraagWijzer.

Doelstelling

VraagWijzer vervult een centrale rol in het Wmo-netwerk, bestaande uit professionals en vrijwilligers actief in het sociale domein. Binnen de deelgemeente en bij voorkeur op wijkniveau ontwikkelt dit netwerk gezamenlijk Wmo-arrangementen, die passen bij de vraag van de burger, en voert deze uit. VraagWijzer jaagt deze bovensectorale samenwerking aan en legt slimme verbindingen tussen bestaande partijen en aanbod. Hiervoor organiseert VraagWijzer een backofficenetwerk, dat regelmatig bij elkaar komt om casuïstiek en thema's te bespreken. Het Wmo-netwerk is niet statisch.

[2] Advies door SPA22 (22 juni 2009) over loketfunctie informatie en advies en ondersteuning voor wonen, zorg en welzijn.

Partijen kunnen aansluiten op initiatief van VraagWijzer op basis van vragen van burgers. Zij kunnen ook zelf het initiatief nemen om een bijdrage te leveren aan Wmo-arrangementen. VraagWijzer is voor burgers de spin in het web, richtingaanwijzer en toegangspoort tot ondersteuning. En voor professionals en vrijwilligers de aanjager van samenwerking. Deze centrale rol wordt geaccepteerd, erkend en volstrekt logisch gevonden.

VraagWijzer werkt ook samen met informele netwerken en wijk- en buurtorganisaties. Dat verlaagt de drempel voor burgers en maakt het makkelijker om mensen met een beperking, senioren en moeilijk bereikbare burgers te ondersteunen. De rol van vrijwilligers als onderdeel van de Wmo-netwerken is belangrijk en professionals erkennen dat. Vrijwilligers verrichten zo mogelijk ook ondersteunende taken en professionals coachen deze vrijwilligers. De partners in het lokale welzijnswerk stellen zich actief en open op, en hebben een signalerende functie voor burgers die zichzelf niet of moeilijk melden bij VraagWijzer of andere instanties.

Doelgroep

De doelgroep van VraagWijzer zijn alle burgers in Rotterdam, in het bijzonder kwetsbare burgers.

Subdoelstellingen

- Duidelijker positionering van VraagWijzer als dé plek voor vragen op de gebieden wonen, zorg, welzijn en inkomensondersteuning in de deelgemeente en op wijkniveau.
- Groter en gunstig bereik van alle burgers, onder wie mensen met een beperking en senioren, die tot op heden de weg naar VraagWijzer niet weten te vinden.
- Nadrukkelijker aandacht voor empowerment van de klanten en het vormen van sociale netwerken.
- VraagWijzer heeft afspraken met alle relevante samenwerkingspartners in het Wmo-netwerk, ten behoeve van de informatiefunctie en ter bevordering van een soepele doorgeleiding.
- Er zijn Wmo-netwerken van professionals en vrijwilligers, die Wmo-arrangementen ontwikkelen en uitvoeren, passend bij de vraag van de burger.
- VraagWijzer heeft een onbetwiste, centrale rol in het Wmo-netwerk. Voor burgers als spin in het web en toegangspoort tot ondersteuning, voor organisaties en vrijwilligers als aanjager van samenwerking.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

In een gesprek stelt VraagWijzer vast of het een eenvoudige of complexe vraag betreft. Bij eenvoudige vragen is het voldoende om informatie en advies te geven over partijen uit het Wmo-netwerk en over het verstrekken van bepaalde producten. Dat kan bijvoorbeeld gaan om:

- het signaleren van specifieke mantelzorgproblemen en het op basis daarvan doorgeleiden naar respijtvoorzieningen;
- het signaleren van laaggeletterdheid en licht verstandelijke beperkingen en verwijzen naar oplossingsmogelijkheden;
- het signaleren van sociaal isolement en verwijzen naar oplossingsmogelijkheden;
- het signaleren van huiselijk geweld en het initiëren van de bijpassende interventie;
- Vervoer op Maat, woningaanpassingen, rolstoelen e.d. en huishoudelijke hulp;
- gemeentelijke steun voor bewonersinitiatieven (zoals Opzoomeren);
- bijdragen aan het (weer) met geld leren omgaan vanuit de Kredietbank Rotterdam en het algemeen maatschappelijk werk;
- hulp bij invullen van formulieren;
- juridisch-administratieve ondersteuning door de Sociaal Raadslieden;
- matchen van ondersteuningsvragen van burgers met mogelijke inzet van vrijwilligers;
- screening op gezondheidsaspecten;
- aanmelding en bemiddeling voor AWBZ-zorg.

Bij complexe vragen kijkt VraagWijzer wat er speelt in het leven van de bezoeker en welke (deel-) vragen er zijn. Zo komen ook latente vragen in beeld – de vraag achter de vraag. Per (deel)vraag bekijkt VraagWijzer de verbetermogelijkheden. Hierbij komt nadrukkelijk aan bod wat de burger en/of zijn netwerk zelf kan bijdragen en wat VraagWijzer kan bijdragen. Indien nodig volgt een doorverwijzing naar vrijwillige en professionele partijen uit het Wmo-netwerk.

De werkwijze van VraagWijzer is erop gericht de eigen mogelijkheden in te zetten en te versterken en de kracht van de omgeving te benutten. Daarbij staan behoud van de eigen regie, zelfredzaamheid en het zelfoplossend vermogen voorop (empowerment). Als iemand moeite heeft zijn eigen kracht te herkennen, kan hij daar kortdurende ondersteuning bij krijgen. De VraagWijzerconsulenten beschikken over kennis en vaardigheden (bijvoorbeeld ten aanzien van integrale vraagverheldering en methodes om laaggeletterdheid te signaleren) en kennen de ontwikkelingen in het Wmo-veld en trends (zoals veranderde werkwijzen van partijen, wetswijzigingen en voorkomen van bepaalde aandoeningen). Zij kennen de stedelijke en lokale sociale kaart, zodat zij de burger breed kunnen informeren en zo nodig op maat kunnen verwijzen.

Betrokkenheid deelgemeenten

Deelgemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de VraagWijzer. Voor het stedelijk actieprogramma is inbreng en inzet van en samenwerking met deelgemeenten nodig. Daarnaast worden ook Platform Agenda 22, VraagWijzers, backoffice partijen (Wmo-netwerk), Klankbordgroep Wmo en stedelijke diensten betrokken. Een en ander resulteert in een stedelijk actieprogramma dat eind 2010 wordt vastgesteld. Ieders verantwoordelijkheid staat in het stedelijk actieprogramma expliciet beschreven.

2.2 Bewoners- en burgerinitiatieven

Rotterdam heeft een traditie van bewonersinitiatieven en kent een verscheidenheid aan programma's om bewonersinitiatieven te stimuleren. Op 27 oktober 2009 stelde het college de beleidsregel Bewonersinitiatieven vast. Deze beleidsregel heeft als doel méér Rotterdammers uit te dagen tot bewonersinitiatieven te komen en 'mee te laten doen'. Daarnaast is het doel van de regeling om de organisatie van bewonersinitiatieven te versterken. Met de invoering van deze beleidsregel bewonersinitiatieven zijn de verschillende stedelijke programma's en faciliteiten die zich richten op bewonersinitiatieven, gebundeld in één programma. De gebundelde faciliteiten zijn in het kader van gebiedsgericht werken in sterke mate beïnvloedbaar door deelgemeenten (hierbij door Stichting Opzoomer Mee ondersteund). Tevens is in elke deelgemeente (eind 2010) een loket geopend waar iedereen terecht kan om ideeën in te dienen.

Om meer samenhang en verbinding te leggen met het gebiedsgericht werken en om maatschappelijke vraagstukken op te lossen, wil het college een aanscherping in de beleidsregel Bewonersinitiatieven tot stand brengen. Deze omslag voor

bewonersinitiatieven bestaat uit de ambitie om burgers in een positie te zetten om een bijdrage te leveren aan maatschappelijke vraagstukken zoals: sociale samenhang, leefbaarheid, asociaal gedrag, sociale uitsluiting en veiligheid.
Met als eindresultaat: een veilige, schone en mooie stad, een van de speerpunten uit het coalitieakkoord.

Uitgangspunten hierbij zijn:
- terug naar de basis, het aanbod versimpelen en vraaggericht laten zijn;
- vertrouwen op de kracht van bewoners en minder op professionals;
- de focus op het straatniveau hoeft niet leidend te zijn, waar nuttig en nodig kan het ook gaan om wijk-, of buurtniveau of de stad als geheel.

Deelgemeenten worden veel meer versterkt in hun rol; ze krijgen veel meer de ruimte en bemoeienis om hun eigen accenten aan te brengen en de regie te nemen over de ontwikkeling en uitvoering hiervan.

2.3 Vrijwilligerswerkbeleid

Het centrale thema van het actieprogramma Vrijwilligerswerkbeleid 2010-2014 is binden, boeien en verbinden. Vrijwilligerswerkbeleid moet huidige vrijwilligers binden en nieuwe vrijwilligers aantrekken om een bijdrage te leveren aan de Rotterdamse samenleving. Ook moet (nieuw) vrijwilligerswerkbeleid bijdragen aan het verbinden van diverse partijen om zo verdergaande samenwerking te stimuleren en de kwaliteit van het vrijwilligerswerk te verhogen. Daarbij valt onder andere te denken aan samenwerking tussen stedelijke diensten, deelgemeenten, steunorganisaties, vrijwilligersorganisaties, zorg- en welzijnsinstellingen en VraagWijzer.

Doelgroep
De primaire doelgroep bestaat uit vrijwilligers en hun organisaties. De ondersteuning van deze doelgroep staat centraal. De stedelijke steunorganisaties voor het vrijwilligerswerk zijn hiervoor het voornaamste instrument en worden als zodanig stedelijk gesubsidieerd.

Doelstelling
De stedelijke steunorganisaties ondersteunen vraaggericht alle vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties in Rotterdam en creëren stedelijk een duidelijk herkenbaar loket voor het vrijwilligerswerk.
Dit dient ertoe te leiden dat vrijwilligerswerk interessant blijft voor huidige vrijwilligers en aantrekkelijk wordt voor nieuwe vrijwilligers. Zo blijft het aantal Rotterdamse vrijwilligers per 2014 stabiel op 140.000. Dat is tegen de landelijke trend van daling in.

Subdoelstellingen
De subdoelstellingen zijn gerelateerd aan de speerpunten uit het actieprogramma Vrijwilligerswerkbeleid 2010-2014.
- In de Vrijetijdsomnibusenquête van 2011 wordt een vraag opgenomen. Op basis hiervan is het mogelijk een percentage af te leiden, die als uitgangssituatie geldt. In 2015 zijn de resultaten zichtbaar van de meting in 2014. Doelstelling is dat het aantal zorgvrijwilligers dat zich niet overvraagd en voldoende ondersteund voelt, in 2014 met 10% is gestegen.
- Vanaf het schooljaar 2011 – 2012 zijn vrijwilligers en hun organisaties ondersteund door de maatschappelijke stagecentrale bij het opnemen van maatschappelijke stagiairs.

Hoe worden deze doelstellingen bereikt
- De ondersteuningsinfrastructuur wordt herzien, mede op basis van de resultaten van het uitgevoerde behoefteonderzoek onder vrijwilligers en vrijwilligers-organisaties.
- Het behoefteonderzoek wordt tweejaarlijks herhaald om vraaggericht te blijven werken.
- In onderzoek wordt specifieke aandacht besteed aan de behoefte van de zorgvrijwilliger.
- Er wordt specifieke ondersteuning geboden aan zorgvrijwilligers.
- Er wordt stedelijk één entree voor vrijwilligerswerk gecreëerd.
- De Rotterdamse Maatschappelijke Stagecentrale wordt bekendgemaakt bij scholen, leerlingen en stageaanbieders (vrijwilligersorganisaties).
- De deelgemeentelijke steunpunten vrijwilligerswerk worden ingebed in de VraagWijzers.

Betrokkenheid deelgemeenten
Het vrijwilligerswerkbeleid heeft zowel stedelijke als deelgemeentelijke componenten. De stad geeft de kaders voor het vrijwilligerswerkbeleid aan en subsidieert de stedelijke steunorganisaties. Op deelgemeentelijk niveau vindt de uitvoering van het vrijwilligerswerk plaats. Hiertoe ontwikkelen de deelgemeenten hun eigen beleid en hebben zij een actieve rol in de directe ondersteuning van vrijwilligersorganisaties.

2.4 Mantelzorgondersteuning

De gemeente heeft de taak om een lokale infrastructuur voor ondersteuning van mantelzorg te realiseren en in stand te houden. Het wettelijke kader hiervoor geeft de Wmo, prestatieveld 4, ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.
In Rotterdam zijn volgens de laatste cijfers (juni 2010) van het Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS) ongeveer 74.000 mantelzorgers actief. Mantelzorg is een belangrijke basis in de gezondheidszorg. Het economische en het sociale belang van mantelzorg is groot. Zonder mantelzorg zouden veel meer mensen een beroep moeten doen op professionele zorg. Daarom is het ook van economisch belang dat uitval van mantelzorgers wordt voorkomen.
Door ontwikkelingen zoals de vergrijzing, met name ook bij mantelzorgers en veranderingen in het zorgstelsel neemt de druk op mantelzorgers toe. Ongeveer 11.000 Rotterdamse mantelzorgers zijn zwaar- of overbelast. Zij lopen een verhoogd risico om ziek te worden en uit te vallen. Het is moeilijk om contact te krijgen met deze groep binnen de mantelzorgers.. Daarom is ervoor gekozen de ondersteuning van mantelzorgers onder te brengen in de VraagWijzeraanpak.

Doelstellingen
De doelstellingen van de gemeente Rotterdam voor mantelzorgondersteuning zijn:
- inbedding van mantelzorgondersteuning in VraagWijzer;
- meer mantelzorgers bereiken;
- invulling geven aan de basisfuncties, waardoor uitval van mantelzorgers voorkomen wordt;

- minder mantelzorgers met een ondersteuningsvraag die geen ondersteuning krijgen;
- het onderbrengen van expertise op het terrein van de mantelzorg in een breder expertisenetwerk.

Doelgroep

De mantelzorgondersteuning richt zich op alle mantelzorgers in Rotterdam, inclusief alle zwaar- en overbelaste mantelzorgers.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

- Vergroten van de bekendheid en effectiviteit van de VraagWijzer ten behoeve van de ondersteuning van mantelzorgers.
- Goed functionerende mantelzorgnetwerken van organisaties die mantelzorgers ondersteunen in de deelgemeenten.
- Zorgen voor aanbod van cursussen en deskundigheidsbevordering door professionals.
- Bevorderen deelname van mantelzorgers aan het maatschappelijke verkeer en tegengaan van sociaal isolement van mantelzorgers.
- Bevorderen en aanbieden van respijtvoorzieningen via professionele organisaties of via inzet van vrijwilligers.
- Het implementeren van de Rotterdamse basisfuncties in alle deelgemeenten.

Deze basisfuncties zijn een variant op de landelijke basisfuncties zoals door VWS geïntroduceerd. Zij zijn het handvat voor de invulling van lokale mantelzorgersondersteuning en vormen een belangrijk referentiekader voor het werkveld van de mantelzorgondersteuning.

Subdoelstellingen

- Afstemmen met en ondersteunen van deelgemeenten ten aanzien van het deelgemeentelijk beleid mantelzorgondersteuning.
- De basisfuncties in alle deelgemeenten uitwerken.
- Bevorderen van het benutten van eigen competenties en hen zelf ondersteuningsnetwerken laten vormen.

Resultaten

VraagWijzer heeft door de integratie van de steunpunten mantelzorg de taken daarvan overgenomen en bereikt meer mantelzorgers. VraagWijzer kan vanwege de grotere bekendheid en het grotere bereik, maar ook door de grotere professionaliteit, beter op de behoeften van mantelzorgers inspelen. VraagWijzer sluit aan bij mantelzorgnetwerken. Die bieden een kwalitatief goed werkende ondersteuningsinfrastructuur, waarbij vraag en aanbod goed op elkaar zijn afgestemd. Dit wordt gerealiseerd door met behulp van de mantelzorgnetwerken, actief en vraaggericht aan de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger te voldoen. Stedelijk wordt een expertisenetwerk ontwikkeld dat deelgemeenten en organisaties ondersteunt. De expertise over mantelzorg wordt hierin gebundeld en gebruikt om partijen te ondersteunen de geformuleerde doelen te realiseren. In 2014 moet de genoemde structuur er staan en functioneren.

Monitoring resultaten

- Uit jaarlijkse evaluaties van de VraagWijzer blijkt dat de mantelzorgondersteuning in de VraagWijzer is geïntegreerd.
- De expertise over mantelzorg is gebundeld en heeft een plaats in het stedelijk expertisenetwerk (zie ook 4.8).

- Klanttevredenheidsonderzoek onder mantelzorgers toont aan dat zij een vraaggericht ondersteuningsaanbod krijgen. De rapportages van het COS laten zien dat er meer mantelzorgers bereikt worden. En het percentage mantelzorgers met een ondersteuningsvraag maar zonder ondersteuningsaanbod, is verlaagd.

Betrokkenheid deelgemeenten

Deelgemeenten zijn verantwoordelijk voor de realisatie van doelstellingen die tussen de stad en de betreffende deelgemeente zijn overeengekomen. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het aanbieden van de basisfuncties mantelzorgondersteuning en het vormen en onderhouden van een mantelzorgkring in hun eigen deelgemeente.

Programma mantelzorgondersteuning

De doelstellingen van het programma mantelzorgondersteuning zijn opgenomen in het actieprogramma VraagWijzer en sluiten aan op de doorontwikkeling van VraagWijzers. Daarnaast heeft mantelzorg een relatie met diverse andere stedelijke programma's zoals Woonservicegebieden, Vrijwilligerswerkbeleid en Seniorenbeleid en is daar ook in opgenomen.

Toelichting

De gemeente heeft de taak om te zorgen voor ondersteuning van mantelzorgers. Gezien de verantwoordelijkheden en verhoudingen ligt het voor de hand dat deelgemeenten doelen formuleren over het bereiken van mantelzorgers. En dat beslissingen over de uitvoering en invulling daarvan in de deelgemeenten plaatsvinden. Deze door de deelgemeente benoemde doelen kan de stad overnemen als gezamenlijke doelstelling van stad en deelgemeente of in een overeenkomst worden vastgelegd. De deelgemeenten kunnen vanuit de stedelijk aanwezige expertise worden ondersteund bij het realiseren daarvan. Het uitgangspunt in de nieuwe structuur is een mantelzorgnetwerk van organisaties in de deelgemeente, die met elkaar afspraken maken over de ondersteuning van mantelzorgers, waarbij de vraag van de mantelzorger centraal staat. De VraagWijzer fungeert hierin als spil. Met elkaar bieden de organisaties het totale pakket aan ondersteuning uit de basisfuncties mantelzorg.

Daarnaast is er een stedelijk expertisenetwerk aanwezig, waarin stedelijke kennis gebundeld is, onderzoek wordt geïnitieerd en ondersteuning door middel van onder meer cursussen wordt geboden. Dit stedelijke expertisenetwerk levert een bijdrage aan de kwaliteit van mantelzorgersondersteuning in de deelgemeenten (zie ook paragraaf 4.8).

2.5 Actieprogramma seniorenbeleid

Doelstelling

Het doel van het beleid is de participatie en zelfredzaamheid van senioren in de stad te bevorderen. Senioren moeten zich onderdeel voelen van de Rotterdamse maatschappij en zich daar ook voor willen en kunnen inzetten. De gemeente Rotterdam wil zoveel mogelijk drempels wegnemen, die senioren daarbij kunnen ondervinden op financieel, fysiek of sociaal gebied.

Doelgroep

Dit actieprogramma richt zich op alle Rotterdammers van 65 jaar en ouder. Dat is een breed bereik: van de vitale senior tot de meer zorgbehoevende senior.

Vijf kernthema's

De doelstelling kent vijf hoofdthema's voor senioren in de periode 2010-2014:

- Gezondheid: een samenhangend gezondheidsbeleid voor senioren vormgeven.
- Participatie: acties op het gebied van voorlichting, versterken van sociale netwerken, verbeteren van de samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en de VraagWijzer op lokaal niveau. En op het gebied van verbeteren ondersteuningsstructuur (advies- en cliëntenraden), voorkomen en bestrijden sociaal isolement, verbeteren toegang tot zorg- en welzijnsvoorzieningen en vervoer. Vitale senioren kunnen ook een bijdrage leveren door hun ervaring en kennis in te brengen.
- Inkomen: inzet Vraagwijzer en andere disciplines voor signalering inkomens-gerelateerde problematiek en doorgeleiding naar hulp bij thuisadministratie (zo nodig schulddienstverlening).
- Wonen: bewonersorganisaties van senioren en seniorenraden actief betrekken bij vormgeving woonservicegebieden. Wijkgericht uitvoeren van schouwen en richtlijnen implementeren voor de toegankelijkheid en aanpasbaarheid van woningen.
- Aanpak ouderenmishandeling: verbetering van signalerings- en verwijsfuncties ten opzichte van eind 2009 en onderzoek naar crisisopvang voor mishandelde ouderen.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

- Ontwikkelen van een ouderengezondheidszorgbeleid als onderdeel van het Rotterdamse beleid om gezondheid te versterken en gezondheidsverschillen te verkleinen (zie ook 2.10).
- Bereikbaarheid en toegankelijkheid van de VraagWijzer voor senioren verbeteren, als onderdeel van het actieprogramma VraagWijzer (zie ook 2.1).
- Uitvoering van het beleidsdoel stedelijk welzijn ouderen, ondersteuning van welzijns- en vrijwilligerswerk met als doel de participatiebevordering van ouderen.
- In samenwerking tussen stad en deelgemeenten stimuleren van Wmo-arrangementen voor (onder meer) senioren vanuit de regeling Bevordering zelfstandigheid ouderen en mensen met een beperking.
- Het bereik van ouderen vanuit Individuele Voorzieningen handhaven (zie ook 4.1).
- Ondersteuning bieden in de thuisadministratie samen met instellingen voor algemeen maatschappelijk werk en de Kredietbank.
- Via de woonservicegebieden het ontstaan en het onderhouden van aantrekkelijke ontmoetingsfuncties voor senioren bevorderen. Bewonersorganisaties van senioren en seniorenraden actief betrekken bij vormgeving woonservicegebieden. Deze organisaties maken deel uit van de convenanten woonservicegebieden (zie ook 4.2).
- Samen met de Erasmus Universiteit onderzoek doen naar integrale wijkaanpak voor kwetsbare ouderen. Deze integrale wijkaanpak in 2-3 wijken vormgeven in samenwerking met de lokale aanbieders (zorg, welzijn en wonen).
- In overleg met sociale en fysieke diensten, woningcorporaties en deelgemeenten breder implementeren van richtlijnen voor de toegankelijkheid en aanpasbaarheid van woningen (zie ook 2.6).
- Stedelijke aanpak van ouderenmishandeling. Samen met de zorgverzekeraar de mogelijkheden onderzoeken om een aantal crisisopvangplaatsen bij de verpleging- en verzorgingsinstellingen te organiseren.

Betrokkenheid deelgemeenten

De deelgemeenten zijn partner in de uitvoering van de acties uit het actieprogramma.

2.6 Actieprogramma mensen met een beperking 'Meedoen en Samen Leven'

De Wmo is gericht op participatie. Voor sommige groepen mensen is extra aandacht nodig om dit te realiseren. In Rotterdam is ten aanzien van mensen met een beperking jarenlang inclusief beleid gevoerd. Met het Actieprogramma Rotterdammers met een beperking worden accenten gelegd ten aanzien van acties op een aantal levensterreinen. De voortgang op deze acties kan nu worden gemonitord, waardoor bijstelling van resultaten en doelen ook mogelijk wordt.

Doelstelling

Het actieprogramma Rotterdammers met een beperking 2010-2014 'Meedoen en Samen Leven' richt zich met name op het vergroten van de mogelijkheden tot participeren en integreren door in te zetten op wonen, sport en het vergroten van de eigen kracht van mensen met een beperking.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit Rotterdammers met een lichamelijke, zintuiglijke, licht-verstandelijke of psychische beperking van alle leeftijden.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

Op het gebied van wonen wordt vooral aandacht gegeven aan het vergroten van de fysieke en sociale toegankelijkheid van wijken, waardoor mensen met een beperking beter gebruik kunnen maken van de buitenruimte en van reguliere voorzieningen.
Om te kunnen participeren is toegankelijkheid immers een voorwaarde. In vijf wijken wordt gestart met het vergroten van de toegankelijkheid, aangepast aan de behoeften van de bewoners. Daarnaast wordt gewerkt aan registratie van de toegankelijkheid van openbare gebouwen. Vanuit het oogpunt van toegankelijke wijken zijn ook het aanbieden van een toegankelijk aanbod aan sociaal-culturele activiteiten en de doorontwikkeling van VraagWijzer tot spil in het Wmo-netwerk relevant.

Aan sociaal sterke Rotterdammers met een beperking wordt gevraagd hun ervaringsdeskundigheid in te zetten voor anderen, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting op scholen en het deelnemen aan schouwen in de deelgemeenten.

Sporten draagt bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid, gezondheid en participatie van mensen met een beperking. Sportdeelname onder deze doelgroep is echter klein. Landelijk onderzoek heeft uitgewezen dat meer aanbod, informatie en stimulering ertoe kunnen leiden dat sportdeelname structureel wordt vergroot. Daarom is de intentie om het Servicepunt Sport en Handicap waar mensen met een beperking informatie en begeleiding kunnen ontvangen, vanaf 2011 structureel aan te bieden.

Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar de spreiding over de stad van mensen met beperkingen. De resultaten van dit onderzoek kunnen worden gebruikt om het aanbod in de wijken beter toe te spitsen op de vraag. Zo kunnen mensen met een beperking gemakkelijker integreren. Aanbieders van sociaal-culturele activiteiten moeten zich daarnaast bewust zijn van de specifieke behoeften van mensen met een beperking. Het aanbod zou bijvoorbeeld ook aantrekkelijk moeten zijn voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Integratie vraagt om 'samen doen': aan 'gewone' wijkbewoners wordt gevraagd om mensen met een beperking te accepteren en hen zoveel mogelijk mee te laten doen met de wijkactiviteiten.
Voor integratie is het van belang dat mensen met een beperking zelf zo goed mogelijk

zijn toegerust voor deelname. Daarom worden bijvoorbeeld cursussen aangeboden aan jonge mensen met een verstandelijke beperking (circa dertig per jaar) om hen te leren hoe ze kunnen omgaan met hun buren en op welke wijze ze een succesvol werknemer kunnen zijn.

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) vervult een belangrijke vangnetfunctie in het arbeidsmarktbeleid voor mensen met een beperking. Als mensen met een beperking een bijstandsuitkering hebben en niet (meteen) voor de Wsw in aanmerking komen, dan kan hen een re-integratietraject worden aangeboden die op hun beperking is aangepast. Dat kan ook een traject zijn, dat niet het werken maar participatie als eerste doel heeft.

Voor een deel is het bovenstaande voortzetting van bestaand beleid en bestaande afspraken. Deels is het nieuw beleid. Nadrukkelijk worden verbindingen gezocht tussen verschillende beleidsterreinen (bijv. met Seniorenbeleid; VraagWijzer in de wijk; vrijwilligers en mantelzorgers; woonservicegebieden en het traject verbetering welzijnssector) en met de partners in de wijken stedelijk die op deze terreinen actief zijn.

Subdoelstellingen

- Empowerment van individu en van groepen. Mensen helpen het leven te leiden zoals ze dat het liefste willen. Hierbij hoort het ontwikkelen van en vertrouwen krijgen in de eigen kennis, vaardigheden en capaciteiten, om het eigen leven (weer) in handen te nemen.
- Toegankelijke wijkvoorzieningen realiseren (bijv. speelplaatsen, sport, toegankelijke wijkcentra).
- Succesvolle overgang bevorderen van school en/of thuissituatie naar werk en/of (semi-) zelfstandige situatie.

Betrokkenheid andere partijen in de stad

Samenwerking met deelgemeenten en organisaties die op het gebied van wonen, zorg en welzijn in Rotterdam actief zijn is essentieel om de gestelde doelstellingen te behalen.

2.7 Preventieve ondersteuning jeugd

Bij Preventieve ondersteuning jeugd (prestatieveld 2 van de Wmo) spelen deelgemeenten een grote rol met hun aanbod voor jongeren (hoofdstuk 6). Het stedelijke programma voor de zorg voor jeugd bestaat uit de uitwerking van het onderdeel Jeugd en gezin van het collegewerkprogramma. De ambitie van het college is ervoor te zorgen dat meer kinderen opgroeien in een stabiele en kansrijke gezinssituatie. Het meerjarenprogramma Ieder Kind Wint II ‘Zorg voor de toekomst’ verbindt de verschillende programma’s op het terrein van preventieve jeugdzorg. Binnen dit programma is het Centrum voor Jeugd en Gezin een belangrijke ontwikkeling, net zoals Ieder Kind een Gezond Gezin. De gemeentelijke rol die het college in dit werkprogramma formuleert is breder dan de rol die de gemeente heeft in het kader van de Wmo. Zij betreft ook de verantwoordelijkheid voor het organiseren van een goed samenspel van al die instellingen, die zich met jeugd en hun ouders bemoeien. Inclusief de onderdelen die specifiek betrekking hebben op risicojeugd. Om dit doel te bereiken realiseren zij in elke deelgemeente een Basistafel Zorgcoördinatie, waarin Lokaal zorgnetwerk, CJG, DOSA, schoolmaatschappelijk werk en LTHG hun acties afstemmen. Op die manier kan de coördinatie in de hulp aan multiprobleemgebieden en de ketensamenwerking in de lokale en stedelijke zorg verbeterd worden. De Basistafel treedt op als stuurgroep voor de zorgcoördinatie.

Doelstelling

De eerste verantwoordelijkheid van de gemeente voor jeugd en gezinnen, zoals verwoord in de Wmo, is de zorg voor vroegsignalering, preventie, laagdrempelige vormen van opvoedhulp en opvoedingsondersteuning, toeleiding naar hulp en coördinatie van zorg. De Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) die nu in bijna elke deelgemeente opgezet zijn, vervullen hierin een spilfunctie en vormen daarmee het belangrijkste instrument voor het realiseren van deze zorg.

Doelgroep

Alle Rotterdamse kinderen en jongeren en hun ouders/opvoeders. Alle jeugdigen in Rotterdam hebben recht op bescherming, een goede opvoeding en een gedegen opleiding. Voor de meeste kinderen zijn de basisvoorwaarden hiervoor aanwezig. Zij groeien zonder problemen op. Dit wil niet zeggen dat die gezinnen niet af en toe ondersteuning nodig hebben bij de opvoeding binnen de huidige complexe samenleving. Het is de taak van de gemeente om waar nodig, alle jeugdigen en hun ouders algemene ondersteuning te bieden op het gebied van opvoeden en opgroeien. Voor een deel van de jeugdigen en hun ouders is een probleemloze ontwikkeling naar volwassenheid minder vanzelfsprekend. Zij hebben behoefte aan extra ondersteuning. Naar schatting lopen er in Rotterdam ruim dertigduizend kinderen kans op al dan niet ernstige opvoed- en opgroeiproblemen. Voor deze risicogroep biedt de gemeente specifieke ondersteuning wanneer jeugdigen extra steun nodig hebben in hun ontwikkeling of de ouders ondersteuning nodig hebben bij de opvoeding.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

De afgelopen jaren stond het Rotterdamse jeugdbeleid in het teken van de bewustwording dat er forse veranderingen nodig waren binnen de jeugdketen om jeugd en gezinnen een goede uitgangspositie te geven. Dit heeft onder meer geleid tot de vorming van een zelfstandige CJG-organisatie voor het Rijnmondgebied. Van hieruit wordt aan de Wmo-doelstelling voor de preventieve ondersteuning jeugd vormgegeven. De komende tijd gaat het erom het CJG uit te bouwen tot spil in de deelgemeenten. De focus ligt hierbij op het inzetten en vergroten van de eigen kracht van gezinnen.

Subdoelstellingen

De verdere ontwikkeling van het CJG vindt plaats volgens de volgende drie hoofdlijnen:

1. Het realiseren van laagdrempelige opvoed- en opgroeisteun in samenwerking met deelgemeentelijke partners en scholen. Het instrument hiervoor is de wijkprogrammering. Doel van de wijkprogrammering is om het aanbod van laagdrempelige opvoed- en opgroeisteun binnen de deelgemeente zo goed mogelijk af te stemmen op de aanwezige populatie en problematiek.

2. Het realiseren van een sluitende deelgemeentelijke jeugdketen. Het CJG is daarbij als coördinatiepunt voor de zorg aan gezinnen, waar risicosignalen en informatie samenkomen en van waaruit zo nodig gehandeld wordt.

3. Het professionaliseren van de toeleiding naar de lokale zorg. Deze toeleiding is momenteel te ingewikkeld voor zowel jeugdigen als ouders en professionals. Hierdoor kan onnodige vertraging ontstaan bij het inzetten van de juiste hulp.

De toeleiding wordt gestandaardiseerd en vereenvoudigd, waarbij het CJG weer de spin in het web is.

2.8 Uitvoeringsplan Ieder Kind een Gezond Gezin

Direct verbonden met het programma Ieder Kind Wint is het programma Ieder Kind een Gezond Gezin gestart, met als doel het versterken en ondersteunen van kwetsbare gezinnen; en daarmee het versterken en ondersteunen van de lokale zorg-infrastructuur. In de deelgemeente wordt een Sociaal Team ingezet als instrument voor gezinsinterventie in kwetsbare gebieden. Daarnaast zet de aanpak in op het verbeteren van de aansluiting met de backoffice (in eerste instantie die van SoZaWe) en het valideren van de gezamenlijke aanpak. De aanpak Ieder Kind een Gezond Gezin is een extra impuls om te zorgen dat méér kinderen hulp krijgen. En dat de hulpverleners die al in de gezinnen aan de slag zijn, zich helemaal kunnen richten op hun taak.

Deze aanpak zorgt ervoor dat kwetsbare gezinnen voldoende ondersteuning krijgen om zelfstandig te kunnen functioneren, zodat kinderen de mogelijkheden krijgen zich volledig te ontwikkelen en hun talenten te kunnen ontplooien. In het verlengde hiervan moet de ketensamenwerking verbeteren tussen de (stedelijke) partners die verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning aan gezinnen. De aanpak IKGG richt zich op vier pijlers:

1. de inzet van Sociale Teams;
2. extra inzet van gespecialiseerde gezinscoaches;
3. afspraken met de backoffice;
4. het doorontwikkelen van methodieken en interventiestrategieën door middel van een kenniscentrum.

1. Sociale Teams

In Rotterdam worden zes Sociale Teams actief, gericht op de Focuswijken. Deze teams helpen gezinnen op te sporen en de basis van een gezin op orde te krijgen, waardoor anderen (zoals gezins- en jeugdcoaches, jeugdzorgvoogden en LZN/DOSA-medewerkers) zich kunnen richten op hun kerntaken van begeleiding bij de sociaal-psychologische en andere problemen. Inzet van het Sociale Team hierbij is om - ondersteunend aan, en in nauwe samenwerking met alle partijen die professioneel betrokken zijn bij deze huishoudens - ervoor te zorgen dat alle basale zaken binnen huishoudens op orde zijn. Het gaat dan om zaken als werk/participatie, inkomen, schulden, onderwijs voor de kinderen, huishouden en administratie. Samen met het gezin zorgt het team ervoor dat deze zaken weer op orde komen. Het gezin is zelf verantwoordelijk, het team ondersteunt. Het gezin moet de zaken immers straks ook zelf op orde houden. Een Sociaal Team bestaat uit basiscoaches en interventiespecialisten.

2. Extra inzet van gezinscoaches

Door de inzet van Sociale Teams is er meer capaciteit voor gezinsinterventies beschikbaar. Daarnaast is er extra capaciteit voor de zware problematiek door de inzet van maximaal 35 extra gezinscoaches via de GGD, naast of bovenop de inzet van de Sociale Teams. Deze gespecialiseerde coaches van CJG, FlexusJeugdplein en Humanitas richten zich dan vooral op de psychosociale problematiek van het kind en/of het gezin.

3. Kennisdeling

Daarnaast komt er een eenheid kennisdeling (de Eenheid Kennisdeling & Concordantie). Deze eenheid voorkomt dat kennis verdwijnt en stimuleert de doorontwikkeling van interventies (zie ook 4.8). Het gaat dan om zaken als: vroegtijdig signaleren en handelen; meervoudig kijken en preventief handelen om escalatie tot zware problematiek te voorkomen; en het ontwikkelen van een gezamenlijke interventiestrategie en meer eenduidigheid in de gehanteerde aanpak.

4. Backoffice

Ten slotte is de inzet van de backoffice nodig om vervolgacties in het gezin uit te kunnen zetten. In eerste instantie gaat het dan om de backoffice van SoZaWe (zoals de Kredietbank en de Werkpleinen van SoZaWe). In tweede instantie gaat het om overige (gemeentelijke) diensten en organisaties, zoals corporaties en het AMW.

Betrokkenheid deelgemeenten

Jeugdproblematiek verschilt per deelgemeente. Binnen de hoofddoelstellingen van het stedelijk actieprogramma IKW in Rotterdam ontwikkelen deelgemeenten daarom samen met het CJG in hun gebied een aanbod dat zich richt op de deelgemeentelijke doelgroep. Hierbij is de afstemming met andere wijkgerichte programma's als Communities that Care en de Jeugdkansenzone en met het deelgemeentelijke beleid, zoals verwoord in de iWAP's, de komende jaren geboden. Daarnaast vindt ook het realiseren van de sluitende keten plaats op deelgemeentelijk niveau. Ook de aansluiting met de Sociale Teams vindt voor een belangrijk deel op deelgemeentelijk niveau plaatsplaats.

2.9 Plan van aanpak Drugs en alcohol 2011-2014

In de afgelopen drie jaar (2008, 2009, 2010) zijn de plannen van aanpak Alcohol en Cannabis uitgevoerd. Uitgaande van cijfers over alcohol- en drugsgebruik onder jongeren werpt het Rotterdams verslavingsmiddelenbeleid zijn vruchten af. In Rotterdam wordt gemiddeld minder gerookt en gedronken dan in de rest van Nederland. Het drugsgebruik ligt ook net iets lager dan landelijk, al zijn de verschillen daar niet groot.

De nota Coffeeshopbeleid (waarvan het plan van aanpak Cannabis deel uitmaakt) en het plan van aanpak Alcohol liggen ten grondslag aan het plan van aanpak Drugs en alcohol 2011-2014. Tevens zijn verschillende initiatieven en acties in dit Plan van aanpak opgenomen, zoals:

- het verstevigen van structurele collectieve preventie vanuit de methode Gezonde School Rijnmond;
- de 'evidence based' interventie Gezonde School en Genotmiddelen;
- het sluiten van coffeeshops in de buurt van scholen;
- het initiëren van preventie in de resterende coffeeshops;
- het opzetten van E-health (begeleiding en hulp via internet);
- de inzet van leeftijdgenoten met een directe benadering naar jongeren bij evenementen in wijken en op scholen.

Ondanks de forse stappen voorwaarts biedt de huidige situatie nog zicht op een aantal

witte vlekken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om excessief gebruik onder voornamelijk kwetsbare groepen. Voorbeelden daarvan zijn het zogenoemde bingedrinken (comazuipen), combigebruik (combinatie van drugs- en alcoholconsumptie), en alcohol- en drugsgerelateerd geweld in de thuissituatie en in het uitgaansleven. Uit recent onderzoek blijkt verder dat het gebruik onder ROC-leerlingen (Regionaal Opleidings Centrum) hoog is, terwijl daar net als op het speciaal onderwijs een structurele aanpak van middelengebruik ontbreekt.

Doelstelling

Terugdringen van gebruik van drugs en alcohol onder jongeren tot 23 jaar om daarmee bij te dragen aan het verlagen van schoolverzuim en -uitval door middelengebruik, aan afname drugs- en alcoholgerelateerd geweld en aan het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen (SEGV).

Doelgroep

Volgens het credo ‘voorkomen is beter dan genezen’ richt de Aanpak Drugs & Alcohol 2011-2014 zich op alle jeugdigen en hun omgeving. En vanuit dit thema sluit het aan op de preventieve ondersteuning Jeugd van de Wmo. Prioriteit ligt echter bij de kwetsbare burgers onder deze doelgroep, zoals leerlingen van speciaal onderwijs en deelnemers op de ROC’s. Hierbij sluit de aanpak Drugs & Alcohol aan op het programma Kwetsbare Groepen. Cijfers wijzen uit dat het middelengebruik onder bijvoorbeeld ROC-leerlingen veel hoger ligt dan het gemiddelde in de stad. In opdracht van wethouder De Jonge ontwikkelt de GGD een aanpak Drugs & Alcohol op ROC’s.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

Om te voorkomen dat jongeren verslaafd raken, afglijden, crimineel worden en hun talenten vergooien, is een stevige aanpak nodig. Het programma Drugs & Alcohol dat in 2011 start, moet deze aanpak bieden. Doelgroep van het programma is jeugd en zijn omgeving. Het programma moet maatschappelijk rendement boeken op talentontwikkeling, veiligheid en gezondheid, onder meer door het maken van slimme verbindingen binnen de domeinen wijk/publieke ruimte, gezin en school, en een gecoördineerde inzet op zowel preventie als curatie en repressie. Zo beoogt het programma een bijdrage te leveren aan het verlagen van schoolverzuim en -uitval door middelengebruik, afname aan drugs- en alcoholgerelateerd geweld en het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen (SEGV).

Betrokkenheid deelgemeenten

Deelgemeenten zijn en worden betrokken bij de verbetering van de integrale samenwerking en bij de aanpak van het programma.

2.10 Versterken gezondheid - verkleinen verschillen

Rotterdam is de meest ongezonde stad van Nederland. De gezondheid van de Rotterdammers is onvoldoende ‘op orde’. Deze situatie is niet alleen onacceptabel vanuit een gezondheidsoogpunt, maar ook vanuit een sociaal en economisch perspectief is de ongezondheid van de Rotterdammers een bedreiging voor de vitaliteit van de stad. Het versterken van de gezondheid, door te focussen op het inlopen van gezondheidsachterstanden bij bewoners in vooral de achterstandswijken, is een urgente opgave voor de stad. Het college wil de komende jaren extra inzetten op het inlopen van de gezondheidsachterstanden in de wijken met de grootste achterstanden. Instrumenten hierbij zijn het bevorderen van een gezonde leefstijl met specifieke aandacht voor overgewicht, alcohol- drugsgebruik en versterken psychosociale gezondheid en een gezonde leefomgeving. De GGD is op dit moment bezig om de ambitie van het college in te vullen met een actieprogramma gericht op het versterken van de gezondheid en het verkleinen van de verschillen.

Het huidige programma Van Klacht naar Kracht, een programma dat als doel heeft burgers met dreigende gezondheidsproblemen te signaleren en te begeleiden naar een gezondere leefstijl, wordt opgenomen binnen het nieuwe actieprogramma. Het programma heeft model gestaan voor het concept van de ‘Beweegkuur’ van VWS, waarvoor een positief advies is afgegeven om te worden opgenomen in het basispakket van de Zorgverzekeringswet per 2012. In Rotterdam wordt het programma Van Klacht naar Kracht op dat moment omgevormd naar een programma Beweegkracht Rotterdam. Dat is een combinatie van de ‘Beweegkuur’ met daarbovenop een specifieke aanpak voor wijken met gezondheidsachterstanden. In 2012 is het bereik van dit beweegprogramma verveelvoudigd. GGD en SenR trekken hierin samen op en werken nauw samen in het stimuleren van voldoende laagdrempelig beweegaanbod voor de doelgroep.

Het jaar 2011 wordt een overgangsjaar voor Van Klacht naar Kracht. De gemeente draagt de regierol en ondersteuning over aan de Regionale Ondersteuningsstructuur ROS Zorgimpuls en de samenwerkende partijen in de ‘Beweegkuur’, onder andere de deelgemeenten.

Naast alle inzet **binnen de Wmo die gericht is op de kracht van de burger, zelfredzaamheid en zorgzame netwerken, is er voor sommige groepen burgers meer nodig. Het gaat hier om kwetsbare personen met problemen op meerdere leefgebieden en om mensen die dakloos zijn of dreigen te worden en die vaak in risicovolle situaties terechtkomen. Op deze laatste groep is in Rotterdam al veel inzet gepleegd en zijn ook successen geboekt. Het is van belang om ervoor te zorgen dat successen ook geborgd worden en dat er geen nieuwe aanwas ontstaat van deze kwetsbare burgers. Dit hoofdstuk gaat in op de twee programma's in Rotterdam die zich specifiek op kwetsbare burgers richten: het programma Kwetsbare Personen en het plan van aanpak Maatschappelijke Opvang fase II.**

3.1 Programma Kwetsbare Personen

De 30.000 meest kwetsbare Rotterdammers zijn mensen met een kluwen van problemen op meerdere leefgebieden. Ze zijn de sturing op hun leven kwijt, waardoor ze de weg in de zorg niet vinden en daardoor zelfs zorg mijden. Zo haken groepen als kwetsbare jongeren, kwetsbare ouderen en daklozen af. Het potentieel van de stad komt achterop en de overlast neemt toe. De ambitie van dit programma is, dat deze groepen burgers meer grip op hun leven krijgen en houden. Dit wordt bereikt door hen op een stabiele manier aan te haken, gekwalificeerd te laten starten (jongeren) of vitaliteit te behouden (ouderen). Economisch gezien is vroegtijdig investeren voordeliger dan later interveniëren. Ook de omgeving profiteert; er ontstaat meer veiligheid en een meer constructieve bijdrage van deze mensen aan de samenleving.
Het programma Kwetsbare Personen draagt bij aan de realisering van meerdere andere programma's. Denk aan het plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang fase II (3.2) en het ROC vmbo-offensief bij kwetsbare jeugd.

Doelstelling

De doelstelling is de participatie en zelfredzaamheid van kwetsbare mensen te vergroten. Dat gebeurt door de samenwerking onderling zo te organiseren, dat de zorg voor kwetsbare mensen toegankelijker wordt en integrale hulp beschikbaar is op alle relevante leefgebieden (werk, inkomen, zorg, welzijn, openbare orde en veiligheid).
Citaat collegewerkprogramma: "Aan het eind van deze collegeperiode bevinden 9.200 zeer kwetsbare Rotterdammers zich in een stabiele situatie van leefgebieden zoals wonen, zorg, justitie, dagbesteding (werk, stage, scholing), inkomen en sociaal netwerk."

Doelgroep

Kwetsbare burgers met problemen op meerdere levensgebieden, langdurende zorgafhankelijkheid, niet zelfredzaam, zonder sociaal netwerk en die oplopen tegen omgevingskenmerken zoals verkokering van financiering en organisaties, onsamenhangende ketens en suboptimale samenwerking. Het gaat hierbij om kwetsbare jongeren, zwerfjongeren, mensen met meervoudige en/of psychiatrische problematiek, dak- en thuislozen, mensen die in aanraking zijn gekomen met justitie en kwetsbare ouderen.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

Samenwerking met maatschappelijke partners zorgt voor:

- Een tijdige signalering (welke burgers hebben begeleiding nodig?).
- Een effectieve keten: het regisseren van het zorgaanbod en het organiseren van een persoonsgerichte aanpak binnen de hulpverleningsketens voor zeer kwetsbare mensen.
- Samen met de zorgverzekeraars en het Rijk inkopen van de meest effectieve zorg, waarbij de positie van zeer kwetsbare mensen in het zorgstelsel wordt gewaarborgd.
- Voor dak- en thuislozen, mensen in detentie en mensen met meerdere psychiatrisch gerelateerde problemen voortbouwen op de ervaringen van het plan van aanpak Maatschappelijke Opvang, het Veiligheidshuis en het Platform Huisvesting Bijzondere Doelgroepen. Dit levert snel resultaat op.
- Voor kwetsbare jongeren wordt de zorgstructuur op de ROC's gekoppeld aan een resultaatgerichte zorginkoop om bijvoorbeeld schooluitval terug te dringen en gezondheid te verbeteren.
- Voor kwetsbare ouderen wordt met de zorgverzekeraar ingezet op het behouden van vitaliteit.

Subdoelstellingen

Elke doelgroep heeft knelpunten, resultaatsdoelstellingen en oplossingsscenario's. Subdoelstellingen bevinden zich op de volgende terreinen: OGGZ, afgestemd zorgaanbod, maatschappelijke opvang, zorg en welzijnsondersteunende maatregelen, sociale inzet, meedoen werk/toeleiding naar werk of dagbesteding, bevorderen sociale veiligheid en verbetering van de Sociale Index en Veiligheidsindex voor deze groep kwetsbare burgers. De in 2010 met ministerie VWS, ministerie van Justitie en Achmea overeengekomen pilot ketensamenwerking kwetsbare personen, fungeert als kader voor de inkoopteams voor de verschillende doelgroepen. Deze wordt aan het eind van 2010 zo doorgestart dat er in 2011 en verder voor de belangrijkste doelgroepen inkoopteams met de relevante zorgfinanciers ontstaan.

Tijdsperiode programma

De looptijd is vier jaar, van 2010 tot en met 2013. In die periode verkeert de uitvoering van de deeltrajecten in verschillende stadia. Voor sommige doelgroepen zijn nog verkenningen nodig, voor andere doelgroepen wordt voortgeborduurd op bestaande plannen en verkeert de uitvoering soms al in een tweede fase.

Betrokkenheid deelgemeenten

De deelgemeenten zijn betrokken bij de uitwerking van de plannen rond de kwetsbare groepen. Een aantal deelprojecten bevindt zich op het snijvlak van zorg en welzijn, bijvoorbeeld bij kwetsbare ouderen. Daarnaast wordt voor inbedding van kwetsbare personen zoveel mogelijk aangesloten bij stut- en steunsystemen in de wijk, zoals het Lokale Zorg Netwerk (4.6).

3.2 Plan van aanpak Maatschappelijke Opvang fase II

Rotterdam heeft in de periode 2006-2010 ingezet op het oplossen van de dak- en thuislozenproblematiek. Met behulp van een trajectplan werden 2.900 dak- en thuislozen ondersteund bij het creëren van een stabieler leven. Bij meer dan 60% van deze groep is succes geboekt en is sprake van een stabiele situatie. Deze mensen wonen, krijgen zorg, hebben een inkomen en maken gebruik van een vorm van maatschappelijke activering.

De vier grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht: de G4), het ministerie van VWS en het ministerie van Justitie zetten samen een volgende stap tegen dakloosheid. Nu volgt een aanpak van de oorzaken en de mechanismen van sociaal verval en uitsluiting. Nieuwe aanwas van dak- en thuislozen moet worden voorkomen. Dit kan door tijdig te interveniëren wanneer mensen in risicovolle situaties raken en problemen krijgen op meerdere levensgebieden. Denk daarbij aan oplopende schulden, overlast, verloedering, verslaving, psychiatrische problematiek en vereenzaming. Zwerfjongeren moeten daarom zo snel mogelijk hulp krijgen.

Doelstelling

Het plan van aanpak Maatschappelijke Opvang fase II (afgekort: PvA MOII) heeft als doel de situatie van voormalig dak- en thuislozen te stabiliseren, gericht op een optimale vorm van zelfredzaamheid en de aanwas van nieuwe dak- en thuislozen te beperken door tijdig interveniëren in risicosituaties.

Toelichting

Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) maatschappelijke opvang[3] maakte in 2003 een analyse van de knelpunten in de MO. Het grootste knelpunt was de verstopping van de MO door een te grote instroom en een te kleine uitstroom. De eerste fase PvA-MO pakte belangrijke oorzaken uit het IBO-rapport aan: daklozen kregen onderdak via een centrale toegang controleert Rotterdam de instroom en trajectplannen bieden elke individuele persoon maatwerk. Al doende – door praktisch aan de slag te gaan met de persoonsgerichte aanpak – ontstond er meer inzicht in de behoefte van de doelgroep. Dat leidde onder andere weer tot betere zorginkoop van zorgkantoor en gemeente en tot gerichte samenwerking in de keten. In de tweede fase PvA-MO staat het risico op (herhaalde) dakloosheid centraal. Beleidsmaatregelen en praktische interventies moeten zich op deze risicofactoren richten om te voorkomen dat burgers dakloos worden en om daklozen zo snel mogelijk zelfstandig te laten wonen. De tweede fase van het plan van aanpak MO levert nieuwe kennis op over risicofactoren en op mechanismen die preventie en herstel belemmeren. Het beleid en de zorginkoop kunnen op basis van deze nieuwe kennis beter worden afgestemd op de behoeften van de doelgroep.

Doelgroep

De doelgroep van het PvA MOII zijn de dak- en thuislozen en de zogenoemde risicogroepen. Risicogroepen zijn zowel voormalig dak- en thuislozen die zich in de wijken gevestigd hebben, al dan niet in een beschermde woonsituatie, en de potentiële dak- en thuislozen. Potentiële dak- en thuislozen zijn bijvoorbeeld zwerfjongeren (18-23 jaar), mensen met meervoudige/GGZ-problematiek, uitstromers uit detentie, mensen met schuldenproblematiek en verslaafden. Zij wonen nog zelfstandig of kunnen (begeleid) zelfstandig wonen[4], maar lopen een hoog risico op (hernieuwde) dakloosheid. Risicofactoren zijn psychiatrische stoornissen, verstandelijke beperkingen of ernstige psychosociale problemen en/of meerdere problemen op andere leefgebieden. De combinatie van factoren kan ertoe leiden dat mensen onvoldoende in hun eigen bestaansvoorwaarden kunnen voorzien en hun eigen problemen niet kunnen oplossen. En het kan ervoor zorgen dat een passende hulpvraag ontbreekt.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

Deze complexe doelgroep vergt een gezamenlijke visie en een gecoördineerde aanpak, die de deskundigheid op het terrein van opvang, psychiatrie en verslavingszorg verbindt aan alle benodigde sociale en materiële ondersteuning. Samenwerken met partners in de wijk, het veiligheidshuis[5] en de verbinding met de andere prestatievelden van de Wmo zijn daarvoor noodzakelijk[6]. Ook vanuit de verschillende algemene voorzieningen (Wmo, Wwb, enzovoort) is een extra inspanning nodig om aan de behoefte van de doelgroep te kunnen voldoen. Dat kan de gemeente niet alleen; dat vraagt de inzet van velen. De eigen kracht van mensen is steeds het uitgangspunt. Mensen nemen binnen hun mogelijkheden en talenten maximaal deel aan de samenleving.

De G4 willen de regie nemen en met het PvA-MO-II een sluitend systeem van preventie en herstel van dakloosheid realiseren. De grote lijnen van het ontwikkelproces zijn duidelijk. Het volgende moet gebeuren:

- Een goede sociale infrastructuur organiseren waarin Lokale Zorgnetwerken (4.6) het vangnet vormen en naadloos aansluiten op het stedelijke systeem voor MO. Een goede sociale infrastructuur biedt burgers en professionals hulp bij vragen en problemen. Het Lokale Zorgnetwerk vangt kwetsbare burgers op met meervoudige (O)GGZ problematiek en leidt deze toe naar de juiste zorg(ketens).
- Prestatieafspraken maken met alle relevante partijen:
  - over de aanpak van de restgroepen met onder andere het ministerie van Justitie;
  - over versterkte inzet op schuldsanering en de uitvoering van UWV met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
  - over opvang, zorg en ondersteuning/dienstverlening met woningcorporaties, met verschillende diensten van de gemeente en met instellingen;
  - over gezamenlijke inkoop met zorgkantoor/zorgverzekeraar en mogelijk andere financiers (denk aan justitie en binnengemeentelijke combinaties).

De sociale infrastructuur, monitoring, prestatieafspraken, gezamenlijke inkoop en andere inspanningen/randvoorwaarden worden vóór december 2010 gezamenlijk uitgewerkt.

Samenwerking deelgemeenten

Rond de doelgroepen van PvA MO (zwerfjongeren, meervoudige/GGZ en (voormalig) dak- en thuislozen) wordt de goedlopende samenwerking met deelgemeenten rond voorzieningen met beheercommissies van panden voortgezet.

3 IBO (2003). De opvang verstopt, Interdepartementaal Beleidsonderzoek Maatschappelijke Opvang 2002-2003.

4 Dreigend daklozen, respectievelijk daklozen op weg naar herstel.

5 Zorgbehoevende overlastgevers (en/of criminelen) met name niet zelfredzame daklozen, verslaafden, psychiatrische patiënten en/of verstandelijk beperkten.

6 Wmo-aanbod is noodzakelijk, maar niet voldoende. De problemen van de doelgroep vergen meer dan het reguliere aanbod welzijnswerk.

Instrumenten

4

In dit hoofdstuk **wordt aandacht besteed aan beleidsinstrumenten die worden ingezet om de kracht en de zelfredzaamheid van de burger te versterken en om (dreigende) kwetsbaarheid te compenseren.**
De wijze waarop hieraan uitvoering wordt gegeven, komt overeen met de doelstellingen die in de stippen aan de horizon uit 'Meedoen en erbij blijven' waren geformuleerd. In dit meerjarenplan komen de stippen dichterbij. Ambities voor de langere termijn hebben hun beslag gekregen in verschillende actieprogramma's en in de (door)ontwikkeling van beleidsinstrumenten:

- **Stip 1: 'Zelfredzaamheid en zorgzame netwerken zijn de basis' komt als Wmo-instrument terug in de Basisinfrastructuur sociaal (4.4.), in Lokale Zorgnetwerken (4.6) en in Preventie en Advies bij Huiselijk geweld (4.7).**
- **Stip 2: 'Instellingen en diensten richten zich veel meer op wensen en behoeften van burgers'. Uit deze stip komen verschillende soorten instrumenten voort die deels nog ontwikkeld moeten worden vanuit de opgedane kennis en expertise in de stad (4.8). Indirect is deze stip ook de aanleiding tot het uitvoeringsprogramma verbetering welzijnssector, omdat concernbreed wordt ingezet op verbetering van de beleidscyclus op basis van de ervaren problematiek in een deelgemeente.**
- **Stip 3: Het sociale met het fysieke verbinden en de samenhang tussen welzijn, wonen en zorg versterken komt terug in de ontwikkeling van woonservicegebieden (4.2) en in de kennis en expertise die is ontwikkeld vanuit de Wmo-pilots en het Innovatiefonds (4.8).**

Individuele voorzieningen, prestatieveld 6, is bezig met een verandertraject, waarbij een meer vraaggerichte aanpak en de monitoring en innovatie van diverse ondersteuningsvormen wordt gerealiseerd. Ook sport- en recreatieprogramma's (5) dragen bij aan de doelstellingen van de Wmo. Zij verbeteren de sociale samenhang en leefbaarheid (prestatieveld 1), richten zich op preventieve ondersteuning jeugd (prestatieveld 2) en bevorderen de deelname van kwetsbare groepen (prestatieveld 5).

4.1 Individuele voorzieningen

Een deel van de Rotterdamse ouderen en mensen met een beperking heeft ondersteuning nodig om zoveel mogelijk zelfredzaam te blijven en actief te kunnen blijven meedoen aan de samenleving. Zij kunnen bijvoorbeeld bepaalde huishoudelijke taken niet (meer) uitvoeren of hebben moeite om de afstand naar de winkel te overbruggen. Al dan niet met hulp van mensen uit het sociale netwerk of met bestaande voorzieningen in de stad (bijv. openbaar vervoer of vrijwilligerswerk) kan iemand zijn beperkingen in dit soort situaties zelf oplossen.

Als blijkt dat iemand niet voldoende in staat is om zelf in oplossingen te vinden voor zijn belemmeringen in het dagelijks leven, kan de afdeling Individuele Voorzieningen (aanvullende) ondersteuning bieden. Dit sluit aan bij het compensatiebeginsel dat in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is neergelegd. Het compensatiebeginsel (artikel 4 van de Wmo) houdt in dat de gemeente de plicht heeft om voorzieningen te treffen aan inwoners die als gevolg van een beperking belemmeringen in hun zelfredzaamheid of maatschappelijke participatie ondervinden. Deze voorzieningen moeten hen in staat stellen om:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

De gemeente heeft beleidsruimte in de wijze waarop zij invulling geeft aan het compensatiebeginsel (resultaatsverplichting). Zij mag daarbij rekening houden met de mogelijkheden van de klant om – al dan niet met hulp van zijn netwerk – zelf (gedeeltelijk) in oplossingen te voorzien.

Net zoals veel andere gemeenten, is Rotterdam bezig om verder invulling te geven aan het compensatiebeginsel. Individuele Voorzieningen is sinds 2008 bezig haar werkwijze naar een vraaggerichte aanpak om te vormen. De 'vraag achter de vraag' achterhalen in het contact met de klant en op maat gesneden ondersteuningsarrangementen zijn daarin belangrijke elementen. Daarnaast wordt het compensatiebeginsel verder tot uitdrukking gebracht in de verordening en daaraan gerelateerde regelgeving.
Om effectieve ondersteuning te kunnen bieden, bekijkt Individuele Voorzieningen breed op welke terreinen ondersteuning nodig is. Vervolgens bepaalt de afdeling met welke ondersteuning de klant kan worden geholpen op basis van zijn individuele omstandigheden. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden die een persoon heeft om zelf in oplossingen te voorzien. Bijvoorbeeld door zijn sociaal netwerk in te schakelen, reeds bestaande voorzieningen in de stad of wijk te benutten of door financieel bij te dragen in de kosten van een voorziening. Dit resulteert in een op maat gesneden ondersteuningsarrangement. Dit kan ook een collectief georganiseerde voorziening zijn zoals Vervoer op Maat.

In de periode 2010-2014 ligt op het terrein van de individuele Wmo-voorzieningen het accent op:

- **Monitoring en innovatie van ondersteuningsvormen**
  Om effectieve ondersteuning te kunnen bieden, blijft de afdeling Individuele Voorzieningen in de gaten houden of de verschillende ondersteuningsvormen voldoende aansluiten op de ondersteuningsbehoefte van de klant. Als het nodig is organiseert de afdeling nieuwe of andere soorten ondersteuningsvormen. Ondersteuningsvormen monitoren en innoveren is ook van belang, omdat er naar verwachting in de komende jaren verdere veranderingen in bijvoorbeeld de AWBZ komen. Die kunnen doorwerken op het gemeentelijk beleid op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Ook wordt in de komende jaren gekeken of verdere verbinding mogelijk is met ondersteuning op andere terreinen, zoals bijzondere bijstand of het formulierenteam.
- **Uitbouwen van de vraaggerichte aanpak**
  De afdeling Individuele Voorzieningen is sinds 2008 bezig met de omvorming van haar werkwijze naar een vraaggerichte aanpak. De Wmo-adviseur kijkt daarbij vanuit een brede blik samen met de klant op welke terreinen ondersteuning nodig is en hoe daarin kan worden voorzien. Daarbij schakelt hij, waar nodig, ook ketenpartners in om tot een oplossing te komen die op de klant is toegesneden. Nu de ouderenteams tot de afdeling Individuele Voorzieningen horen, kijkt de adviseur bij het afhandelen van ondersteuningsvragen ook of een klant mogelijk sociaal geïsoleerd is of eventueel behoefte heeft aan financiële ondersteuning. In de periode 2010-2014 krijgt deze geïntegreerde werkwijze binnen de afdeling Individuele Voorzieningen verder vorm. Daarnaast biedt de verdere ontwikkeling van VraagWijzer mogelijkheden om de signalering- en doorverwijsfunctie te versterken.
- **Kwaliteit van dienstverlening**
  Het gaat hierbij zowel om een betere kwaliteit van de dienstverlening in de

eigen organisatie als die van organisaties die in opdracht van de gemeente klanten ondersteunen. Bij de eigen dienstverlening gaat het bijvoorbeeld om het analyseren van werkprocessen en de verbeteringsmogelijkheden. In het geval van andere organisaties draait het om de kwaliteit van de producten, kwaliteitbewust inkopen en professionalisering van het contractbeheer.

4.2 Woonservicegebieden

Woonservicegebieden zijn prettige wijken of buurten waarin Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk en met behoud van eigen regie kunnen blijven wonen. De nadruk ligt bij het stedelijk uitvoeringsprogramma op ouderen en mensen met een beperking. In het woonservicegebied zijn er diverse arrangementen en servicecentra voor wonen met zorg en welzijn. Het service-, zorg- of steunpunt organiseert vraaggestuurde zorg- en serviceverlening. Er zijn voldoende aanpasbare woningen en/of specifieke ouderenwoningen en de woonomgeving heeft een aanbod van voorzieningen die is afgestemd op de vraag van het gebied en leefstijlen van de bewoners.

De professionele organisaties werken in Rotterdam nog te vaak aanbodgericht in het versterken van buurtnetwerken en werken nog summier op een gebiedsgerichte manier samen. De eigen regie van de burger, het zelforganiserend vermogen, krijgt hierdoor onvoldoende prioriteit. Binnen diverse Rotterdamse gebieden is er onder andere een gebrek aan samenhang tussen zorg en welzijn, flexibele (vrijwilliger)services en (woon)voorzieningen. Er is daarnaast een stedelijk gebrek aan gebiedsgerichte organisatienetwerken en aan langdurige afspraken tussen wonen, zorg en welzijn voor de specifieke (individuele) vraag van de burger.

Doelstelling

Van 2010 tot 2014 komen er zestien woonservicegebieden tot stand, die als voorbeeld dienen voor het ontwikkelen van andere gebieden in Rotterdam. Het uitvoeringsprogramma is in oktober 2009 van start gegaan en eindigt medio 2014. Het Rotterdamse geformuleerde kader voor woonservicegebieden, die de bouwstenen aanreikt voor de woonomgeving en de serviceniveaus, is leidend voor de kansrijke gebieden. Het stedelijk uitvoeringsprogramma biedt ondersteuning aan de deelgemeente als regievoerder en de betrokken vitale organisaties die een belangrijke voortrekkersrol hebben in de veelal innovatieve projecten.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit ouderen en mensen met een beperking. Maar ook andere burgers, zoals (jonge) gezinnen, kunnen profiteren van de voorzieningen in een kansrijke ontwikkeling van een woonservicegebied.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

- Door samenwerkingsverbanden in een woonservicegebied tussen woon-, welzijns- en zorgorganisaties te bevorderen en daarbij gebiedsgerichte coalities, waarin burgers actief participeren, te versterken. Er worden per gebied samenwerkingsafspraken gemaakt in gebiedgerichte convenanten.
- Door samen te werken met de Woonadviescommissie (onderdeel van SPA22), die richtlijnen heeft voor aanpasbaar bouwen in Rotterdam en bouwplannen toetst op aanpasbaarheid.
- Door buurtnetwerken en vrijwilligerswerk, welzijnsactiviteiten en de betrokkenheid van de burger bij huidige en toekomstige gebiedsontwikkelingen te versterken.
- Door de ontwikkeling van een actief Rotterdams Kenniscentrum; informatie en impulsen geven voor hantering van het woonservicegebied en de kansen voor de ontwikkeling hiervan.
- Door monitorinstrumenten, pragmatische methodieken van de gebieden en de stedelijke kaders te ontwikkelen op kwaliteitsniveau en bestuurlijk niveau.
- Door de verbindingen tussen sociale en fysieke opgaven te versterken en het draagvlak hierbij vergroten op het bestuursniveau en het politieke stedelijke niveau.
- Door innovatieve concepten, projecten te activeren om gebiedsgerichte verbindingen te stimuleren en vraaggerichtheid te stimuleren voor de specifieke doelgroepen.

4.3 Uitvoeringsprogramma verbetering welzijnssector

Doelstelling

Een welzijnssector die is toegesneden op haar taak en snel en adequaat kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen, dat is het doel van het uitvoeringsprogramma Verbetering Welzijnssector.

Doelgroep

De doelgroepen zijn de deelgemeenten en diensten (opdrachtgevers welzijn) en de welzijnsinstellingen (opdrachtnemers). De burger is niet een directe doelgroep, maar uiteindelijk wel belanghebbende. Door goed opdrachtgever- en opdrachtnemerschap sluiten de producten van het welzijnsbeleid tenslotte beter aan op de vraag en de problematiek van de burger.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

JOS voert de regie op het verbetertraject door verbeteringen te faciliteren, mensen te motiveren, stimuleren en informeren, samenwerking te bevorderen en kennis te delen. Dit stimuleert deelgemeenten, diensten en instellingen hun opdrachtgever- of opdrachtnemerschap verder te professionaliseren. De vraag van de burger en de problematiek in de wijken moeten centraal komen te staan. In 2010 en 2011 consolideren deelgemeenten, diensten en instellingen de ingezette verbeteringen. Het welzijn van de burgers vraagt blijvende aandacht. Innovatie en verbetering moeten structureel vorm krijgen. De betreffende deelgemeenten en diensten zijn verantwoordelijk voor het opdrachtgeverschap en innovatie welzijn. Intercollegiale toetsing speelt een belangrijke rol, om te kijken in hoeverre het opdrachtgeverschap nu echt anders wordt uitgeoefend.

Activiteiten die JOS initieert:

- het opleidingsaanbod: professioneel opdrachtgeverschap (is opgenomen in het opleidingsaanbod van de Rotterdamse School);
- faciliteren gebiedsgericht opdrachtgeverschap in twee focuswijken;
- perspectiefpagina's Welzijn op Sjaan;
- Procesbegeleiding: bijdrage Sociaal Cultureel Werk en Kinderwerk/ Volwassenenwerk aan de oplossing van maatschappelijke problemen;
- Intercollegiale toetsing.

Subdoelstellingen

- De opdrachtgever (diensten en deelgemeenten) weet wat hij wil, vertaalt dit in duidelijke opdrachten en rekent af op resultaat.
- Stad en deelgemeenten hebben het subsidieproces gestroomlijnd en definities zijn eenduidig, zodat vergelijking mogelijk is (benchmarking).
- Diensten en deelgemeenten werken met elkaar samen bij het verlenen van opdrachten aan eenzelfde instelling. Versnippering in aansturing neemt af, waardoor instellingen niet nodeloos administratief worden belast en zich kunnen concentreren op hun kerntaken.
- Verbetering opdrachtnemersrol; primair zijn hier de instellingen zelf aan zet. Het is duidelijk welke bijdrage de welzijnsinstellingen kunnen leveren aan het aanpakken van de maatschappelijke problematiek. Opdrachtnemers besteden zelf meer aandacht aan productinnovatie en deskundigheidsbevordering. Dat zal leiden tot verbetering van de kwaliteit van het uitvoerende werk en de diensten aan de burgers. Ook moet het mogelijk worden geleverde diensten te vergelijken (benchmarking).
- Innovatie op inhoudelijke thema's op welzijnsgebied als een gemeenschappelijke inzet. Opdrachtgevers en -nemers maken gebruik van elkaars expertise en wisselen 'best practices' uit.

Betrokkenheid deelgemeenten

JOS heeft de regie, de deelgemeenten en diensten moeten zelf hun opdrachtgeverschap verbeteren en zijn nauw betrokken bij alle ontwikkelingen binnen dit traject. Het draagvlak is erg belangrijk. Zonder dat gaan medewerkers van deelgemeenten en diensten nooit anders werken en denken.

Planning 2010 - 2011

Opdrachtgevers die nog niet de opleiding professioneel opdrachtgeverschap gevolgd hebben, krijgen de kans dat alsnog te doen. Daarnaast vindt extra inzet plaats op gebiedsgericht, professioneel opdrachtgeverschap in een focuswijk als stevige basis voor het iWAP 2011. Hieruit kunnen direct opdrachten volgen. Eind 2010 is duidelijk wat de nog nader te bepalen voorzieningen kunnen bijdragen aan de oplossing van problemen in Rotterdam. In 2009 passeerde het opbouwwerk de revue. Eind 2010 is er voor alle deelgemeenten en diensten een rapportage en advies over hun opdrachtgeverschap welzijn.

Het laatste jaar staat in het teken van het borgen van de resultaten van het uitvoeringsprogramma. Ook zal JOS de diensten en deelgemeenten met de in het verbetertraject ontwikkelde methodieken ondersteunen bij het ontwikkelen van productdefinities en professionele opdrachtformuleringen in het kader van de basisinfrastructuur sociaal.

4.4 Basisinfrastructuur sociaal

Doelstelling

De basisinfrastructuur sociaal moet duidelijk maken welke voorzieningen er voor de burgers zijn en hoe die met elkaar samenhangen. Dit basisaanbod garandeert de toegankelijkheid en de beschikbaarheid. Er is eenduidigheid over definitie en kwaliteit en de kwantiteit wordt gebiedsgericht ingevuld. Zo ontstaat een minimaal basisniveau van voorzieningen. Alleen op deze manier kunnen deelgemeenten en diensten ervoor zorgen dat alle burgers over dezelfde voorzieningen beschikken.

Doelgroep

De inwoners van Rotterdam zijn de belanghebbenden van de voorzieningen.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

In 2008 en 2009 startte het formuleren van een basisinfrastructuur sociaal. Relevante publieke basisvoorzieningen, die essentieel zijn voor de zelfredzaamheid van burgers, zijn in 2009 in beeld gebracht. Bestaande (landelijke) kwantitatieve normeringen en eerder gemaakte afspraken in Rotterdam bleken er amper te zijn. Ook ontbreken eenduidige definities en afspraken over kwaliteit.
Op grond van deze bevindingen wordt voorgesteld geen kwantitatieve normering af te spreken. Een kwalitatieve normering is wel mogelijk. Er moeten eenduidige definiëringen van voorzieningen komen en gezamenlijke afspraken over de kwaliteit. Dit maakt het voor burgers duidelijk, wat zij kunnen verwachten. Het is belangrijk om stedelijke expertise op te bouwen en actueel te houden, die voor de hele gemeente beschikbaar is. De kennis van voorzieningen is nu vaak versnipperd.
Op deelgemeentelijk niveau is het haast niet mogelijk alle voorzieningen vorm te geven met eigen expertise. Wanneer de hele gemeente kiest voor eenduidige definiëring en registratie, wordt vergelijking door middel van benchmarking mogelijk. Deelgemeenten en diensten krijgen hierdoor sturingsmogelijkheden, die zij ten gunste van de voorzieningen kunnen inzetten. De kwantiteit van de voorzieningen vullen de deelgemeenten gebiedsgericht in en laten zij aansluiten op de problematiek en de vraag in de wijken.

Betrokkenheid deelgemeenten

Om de voorzieningen binnen de basisinfrastructuur sociaal goed neer te zetten, moeten stad en deelgemeenten samenwerken. Vanuit de gebiedsvisies en iWAP's zorgen de deelgemeenten voor een gebiedsgerichte kwantitatieve invulling en hebben zij de regie over het aanbod van de voorzieningen. De stad verzamelt en actualiseert de benodigde expertise en maakt samen met deelgemeenten en diensten stadsbrede afspraken over eenduidige definiëring, kwaliteit en registratie. Door samenwerking kunnen stad en deelgemeenten kwalitatieve normen voor de voorzieningen ontwikkelen. Die kunnen uiteindelijk leiden tot doelstellingen en afspraken over de kwantiteit, zoals die er al zijn bij schoolmaatschappelijk werk en vroeg- en voorschoolse educatie. Een basisinfrastructuur sociaal gebaseerd op de samenwerking tussen deelgemeenten en stad vanuit een kwalitatieve normering garandeert de toegankelijkheid en beschikbaarheid. En zorgt voor gebiedsspecifiek maatwerk van de voorzieningen voor de burgers.

Planning 2010-2011

Samen met een vertegenwoordiging van deelgemeenten en diensten wordt een actieprogramma geschreven, met daarin de taken en verantwoordelijkheden en eventuele, bijbehorende kosten. In het actieprogramma komt een groot aantal voorzieningen aan bod. De betrokken partijen moeten die eenduidig definiëren.

4.5 Sport en Recreatie

Sport en ook recreatie worden ingezet om andere stedelijke opgaven te realiseren zoals het stimuleren van talentontwikkeling, het stimuleren van werkgelegenheid en zelfredzaamheid. Het beleid is beschreven in de gemeentelijke Sportnota 2016. De raakvlakken tussen het sportbeleid en de Wmo - prestatieveld 1, 2, 4 en 5 - worden in deze nota toegelicht.

De dienst Sport en Recreatie (SenR) is belast met de uitvoering van het sport- en recreatiebeleid in Rotterdam. Het beleid voor de periode 2010-2016 is beschreven in de Sportnota Rotterdam 2016. Hierin wordt de dubbele sportieve opgave van Rotterdam benoemd: het Nederlands Olympisch plan 2028 en sport en bewegen inzetten als middel voor stedelijke opgaven. Bij deze laatste gaat het om een bijdrage van sport aan andere sectoren, zoals gezondheidszorg en onderwijs. Deze 'sport als middel'-gedachte sluit aan bij de opgaven van de Wmo. Veel sport- en recreatieprogramma's hebben namelijk een duidelijke verbinding met de Wmo, omdat zij inzetten op het verbeteren van de sociale samenhang en leefbaarheid (prestatieveld 1), op preventieve ondersteuning jeugd (prestatieveld 2), het ondersteunen van vrijwilligers (prestatieveld 4) en het bevorderen van de deelname van kwetsbare groepen (prestatieveld 5). De doelen uit de sportnota worden in de praktijk gebracht langs 6 renbanen: sportwaarden en onderwijs, maatschappelijke thema's, breedtesport en sportontwikkeling, evenementen en accommodaties, topsport en media en citymarketing.

Sportwaarden en onderwijs, renbaan 1 van de Sportnota 2016
Sportwaarden zijn individuele waarden die door sport positief beïnvloed kunnen worden en waarvan in andere sociale contexten wordt geprofiteerd. Deze waarden worden voor groot deel via het onderwijs overgedragen. Het gaat om waarden zoals: het leren omgaan met winst en verlies, het accepteren van een tegenstrever, soms ook zelfs fysiek, het omgaan met lichamelijke en geestelijke mogelijkheden en onmogelijkheden, het accepteren van autoriteit, het samen met anderen iets bewerkstelligen. De doelstelling van deze programmalijn is de waarden en positieve effecten van sport en bewegen in te zetten om de jeugd uitdagingen te bieden en talentontwikkeling mogelijk te maken. Alle onderwijsinstellingen in Rotterdam - van basisschool tot universiteit - gaan een sport- en bewegingsprogramma aanbieden dat voor iedereen toegankelijk is. Het programma werkt aan verbetering van de gezondheid door bewegen en goede voeding. De doelgroep is jeugd van 4 tot 21 jaar.

Maatschappelijke thema's, renbaan 2 van de Sportnota 2016
Sport en bewegen maken deel uit van andere beleidsvelden en dragen eraan bij. Omgekeerd dragen andere beleidsvelden bij aan sportdoelstellingen. Deze programmalijn werkt aan het aanbieden van laagdrempelige sportprogramma's aan Rotterdammers met beweegarmoede, reïntegratiekandidaten en probleemjeugd. Doel is om sport zichtbaar en meetbaar bij te laten dragen aan de opgaven binnen alle pijlers van de gemeente: economie, sociaal, fysiek en veilig. Belangrijke partners voor deze programmalijn zijn de zorginstellingen en SoZaWe. Onderdeel hiervan is Van Klacht naar Kracht (zie 2.10).

Breedtesport en sportontwikkeling, renbaan 3 van de Sportnota 2016
Bij deze derde programmalijn gaat het om de ontwikkeling van sport- en beweegdeelname gericht op alle leeftijden, voor elke doelgroep, voor elke sport en op elk niveau. Deze sportdeelname wordt mogelijk gemaakt door een vitale sport- en beweegcultuur in de stad. Specifiek richt deze programmalijn zich op mindervaliden, ouderen en vrijwilligers. Het doel is vrijwilligerswerk in sport en recreatie te bevorderen, sportdeelname te bevorderen en zelfredzaamheid en integratie te verbeteren. En om voorzieningen toegankelijk te maken en te ondersteunen, zowel financieel als organisatorisch. Doel voor 2016 is een sportparticipatie van 70% in de stad (tegen 52% in 2007) mede dankzij een vitale sport- en beweegcultuur in wijken en bij verenigingen.

Recreatie: verbinden en participeren
Op het gebied van sportieve, culturele en groene recreatie zet SenR de komende periode nog meer in op het verbinden van voorzieningen en activiteiten. Het doel is een vraaggericht aanbod in wijken en buurten te stimuleren, waaraan een grote, diverse doelgroep en omwonenden participeren. Met een gestructureerde aanpak van natuur- en milieueducatie (in samenwerking met kinderboerderijen, schooltuinen en groene leslokalen) werkt SenR aan verbetering van talentontwikkeling, de leefbaarheid en de duurzaamheid van de samenleving.

Betrokkenheid deelgemeenten
Het uitvoeringsprogramma Sport wordt de tweede helft van 2010 uitgewerkt. De deelgemeenten worden hier nauw bij betrokken.

4.6 Lokale Zorgnetwerken

Lokale Zorgnetwerken (LZN) zijn samenwerkingsverbanden op wijkniveau waarin maatschappelijk werk, politie, woningbouwcorporaties, ggz-instellingen en andere organisaties samenwerken. Elk LZN bestaat uit een coördinator, een kernteam van hulpverleners in de wijk en de nodige contacten met andere zorgverleners en instellingen in en buiten de wijk. In Rotterdam zijn 29 LZN'en actief. In de komende periode komen er ook in aangrenzende gebieden (het werkingsgebied van GGD Rotterdam-Rijnmond) LZN'en waar wenselijk. In Krimpen aan den IJssel, Ridderkerk, Schiedam en Vlaardingen is al een LZN actief. Een Lokaal Zorgnetwerk is een voorbeeld van een steunstructuur in een wijk. Meerdere beleidsprogramma's maken in de manier waarop zij hun doelstellingen willen realiseren, gebruik van dit instrument.

Doelstelling
De zorg van het LZN is gericht op het organiseren van ondersteuning en begeleiding van mensen met meervoudige en complexe problemen, die zelf de weg naar de hulpverlening niet vinden of stelselmatig mijden. Het streven is een vangnet te zijn voor deze mensen en maatschappelijke verloedering tegen te gaan. De georganiseerde zorg en hulp moeten eraan bijdragen dat mensen zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun leven, binnen hun eigen mogelijkheden en aanvaardbare omstandigheden. De belangrijkste rol van het LZN is mensen die de reguliere zorg nog niet of onvoldoende bereikt, actief outreachend te benaderen en ze zo effectief mogelijk naar reguliere zorg toe te leiden. Een andere functie is de samenwerking en afstemming tussen partijen te verbeteren met als doel een samenhangende en sluitende aanpak. Daarbij nodigt het LZN samenwerkende partijen uit over hun eigen grenzen heen te kijken.

Doelgroep
Mensen met meervoudige en complexe problemen (multiproblemen) die zelf de weg naar de hulpverlening niet vinden of stelselmatig mijden.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

In het kader van het plan van aanpak MO II (zie ook 3.2), moeten de LZN'en een belangrijke positie innemen als het gaat om kwetsbare groepen signaleren, naar zorg toeleiden en monitoren.
Intensieve samenwerking met de CJG's is daarbij van groot belang. De samenwerking tussen het LZN met andere steunstructuren en beleidsprogramma's is divers:

Samenwerking in het kader van het Convenant Preventie Huisuitzetting

In december 2007 sloten SoZaWe, de GGD Rotterdam-Rijnmond en negen grote woningcorporaties het convenant Preventie huisuitzetting af. Het convenant voorkomt onder andere dat er meer maatschappelijke opvang nodig is. Woningcorporaties krijgen steeds meer te maken met oplopende huurschulden. Het meldpunt Preventie huisuitzetting, dat deel uitmaakt van de Kredietbank Rotterdam (SoZaWe), en het LZN werken samen om onderliggende problemen aan te pakken en op te lossen. Dat doen zij naar aanleiding van signalen van de woningcorporaties. Zo voorkomen ze zoveel mogelijk dreigende huisuitzettingen.

Samenwerking met de Sociale Teams en interventieteams

Sociale Teams zoeken mensen en gezinnen op, die niet in beeld komen langs de gebruikelijke weg en waar mogelijk veel problemen spelen. In diverse deelgemeenten zijn daarnaast interventieteams actief. Ook hierbij is de insteek onder andere hulp of zorg aan te bieden bij geconstateerde (multi)problematiek.

Samenwerking met de aanpak schulddienstverlening

Schuldhulpverlening en problemen rond inkomensverlies en armoede vragen in de komende periode van kredietcrisis en stijgende werkloosheid extra aandacht en inzet van het LZN. Daar is een intensieve samenwerking met de Kredietbank Rotterdam voor nodig.

Samenwerking met deelgemeenten in het kader van gebiedsgericht werken

Lokale Zorgnetwerken werken wijkgericht en dragen bij aan het gebiedsgericht werken van multiproblematiek bij bewoners in de wijk. Deelgemeenten hebben baat bij samenwerking met het LZN, omdat zij hun kracht kunnen aanwenden om een aantal organisaties te faciliteren die deel uitmaken van de kernteams van het LZN. Zo kan het LZN efficiënt en effectief zorg en hulp verlenen aan burgers met multiproblemen, waardoor samenwonen en samenleven in de wijk verbetert.

Samenwerking met deelgemeenten in het kader van aanpak woonoverlast

In het uitvoeringsplan Aanpak woonoverlast worden acht profielen van woonoverlastgevers onderscheiden. Wanneer het gaat om het profiel zorgbehoevende overlastgever is het LZN partner. De zorgbehoevende overlastgever heeft vaak meervoudige complexe problemen, die op meerdere leefterreinen kunnen liggen. Zoals inkomen & schulden, geestelijke en lichamelijke gezondheid, verslavingsproblematiek, huiselijk geweld, opvoedingsproblemen en sociaal isolement. De overlastgever is vaak niet in staat om zelf de problemen op te lossen en is vaak zorgmijdend. Vanuit de keten woonoverlast worden pas handhavende of andersoortige acties in gang gezet, nadat het LZN om advies is gevraagd.

Betrokkenheid deelgemeenten

Naast de hierboven genoemde samenwerking in het kader van gebiedsgericht werken en de aanpak woonoverlast, zijn deelgemeenten actief betrokken in de stuurgroepen Lokale Zorgnetwerken.

4.7 Preventie en Advies bij Huiselijk Geweld

Huiselijk geweld is vaak lange tijd onzichtbaar voor de buitenwereld. Het kan onder meer gaan om partnergeweld in de vorm van geestelijke of lichamelijke mishandeling, kindermishandeling, seksueel geweld, ouderenmishandeling, eergerelateerd geweld. Huiselijk geweld is een groot maatschappelijk probleem dat de veiligheid van de stad ondermijnt. Rotterdam communiceert de norm dat huiselijk geweld niet normaal is en maakt meldingen mogelijk bij het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG). In 2007 stelde het college het uitvoeringsprogramma Aanpak huiselijk geweld 2007-2010 vast. Een regiegroep van gemeente, politie, Openbaar Ministerie en reclassering let op de uitvoering. In de afgelopen periode is het ASHG opgezet en verder ontwikkeld, in 2009 ontving het ruim 6500 meldingen. Daarnaast bestaat er een dekkend stelsel van twaalf lokale teams huiselijk geweld (LTHG). In 2009 verwees het ASHG meer dan tweeduizend meldingen door naar de LTHG's.
Het Programma Aanpak huiselijk geweld 2007-2010 wordt in het voorjaar van 2011 opgevolgd door een nieuw programma Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2011-2014. Hiermee wordt de aanpak van kindermishandeling nadrukkelijk toegevoegd aan de aanpak van huiselijk geweld.

Doelstelling

Tot nu toe lag het accent steeds op melden en helpen. De volgende stap is gericht op voorkomen van huiselijk geweld en voorkomen dat slachtoffers en plegers huiselijk geweld overdragen op hun kinderen. Het aanbod is gericht op geweld stoppen en voorkomen, meldingen van huiselijk geweld opvoeren en hulpverlening aan slachtoffers en daders uitbreiden In 2014 resulteert 80% van alle meldingen bij het ASHG in een passende zorginterventie.

Doelgroep

Slachtoffers en daders van huiselijk geweld met hun eventuele kinderen.

Hoe wordt de doelstelling bereikt

Ervaringen in het buitenland leren dat het vele jaren duurt voordat resultaten echt zichtbaar zijn. Juist vanwege de overdracht van dit geweld naar de volgende generatie. Kinderen nemen dit gedrag van hun ouders vaak over. De aanpak van huiselijk geweld vraagt dus om een lange adem, maar is ook gericht op een reductie op korte termijn. Een doelgerichte benadering van maatschappelijke organisaties (voorlichting, discussie, participatieactiviteiten) is een preventieve manier om huiselijk geweld aan te pakken. Daarnaast ligt de nadruk op het vermogen van families om zelf problemen op te lossen en worden mensen gestimuleerd geweldloos te communiceren. Een ketenaanpak richt de zorginterventie op zowel slachtoffer, pleger en kinderen. Binnen de ketenaanpak wordt gebruikgemaakt van een risicotaxatie-instrument om de mate van de benodigde interventie te kunnen inschatten.

Subdoelstellingen:

Handhaven huidige veiligheidssituatie

- ASHG en LTHG's voortzetten.
- De meldcode huiselijk geweld doorontwikkelen.
- Uitvoering van het tijdelijk huisverbod.
- Een eenduidige aanpak bevorderen in de regio Rotterdam-Rijnmond in relatie tot het veiligheidshuis.
- Doorontwikkeling van de kwaliteit van de vrouwenopvang.

Inspelen op nieuwe ontwikkelingen
- Eermethodiek uitbreiden met een werkmethode, die is gebaseerd op het Eigen-Krachtprincipe.
- Huiselijk geweld agenderen bij organisaties die actief zijn op uiteenlopende maatschappelijke terreinen.

Sociaal, economisch en fysiek investeren
- Preventieprogramma uitvoeren.
- Publiekscampagnes (onder andere 'Lover alert') uitvoeren.
- Laagdrempelige voorlichtings- en discussieprogramma's organiseren in de wijken in het kader van de integratie en participatiebevordering.

Betrokkenheid deelgemeenten

Deelgemeenten zijn actief betrokken in de stuurgroepen Lokale Teams Huiselijk Geweld.

Tijdsperiode programma

De looptijd van het nieuwe programma is vier jaar, van 2011 tot en met 2014. In die periode verkeert de uitvoering van de deeltrajecten in verschillende stadia: voor sommige doelgroepen zijn nog verkenningen nodig, voor andere doelgroepen wordt de aanpak gecontinueerd.

4.8 Inzet kennis en expertise in de stad

Bij deelgemeenten, diensten, VraagWijzers en instellingen is brede behoefte aan specifieke of specialistische kennis over en ondersteuning bij de Wmo. Deelgemeenten en diensten voelen zich verantwoordelijk om de Wmo nog beter te ontwikkelen en om de kennis en expertise die er al is zo goed mogelijk te borgen in de stad.

De komende jaren wil Rotterdam daarom vanuit een gezamenlijke inzet van diensten en deelgemeenten deze kennis en expertise beschikbaar stellen. Deels gebeurt dit al in Rotterdam. De prestatievelden 1 t/m 6 zijn belegd bij de deelgemeenten en bij de diensten SoZaWe, JOS en GGD. Vanuit de verschillende programma's wordt steeds meer in samenwerking met deelgemeenten, instellingen en burgers gewerkt aan de bundeling van kennis en expertise. Vanuit de GGD krijgen de prestatievelden 7 t/m 9 de stedelijke beleidskaders vorm. Ook vanuit deze stedelijke beleidskaders vindt steeds meer bundeling van kennis en expertise plaats in samenwerking met alle organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van het Wmo-beleid.

Het beschikbaar stellen van kennis en expertise is ook noodzakelijk vanuit de gedachte dat zelfredzaamheid en zorgzame netwerken de basis zijn. Met minder financiële middelen moeten slimme oplossingen en verbindingen worden gelegd met alle voorzieningen die beschikbaar zijn in de stad. Borging van kennis en expertise over deze oplossingen leidt tot het efficiënt inzetten van overheidsgelden. Kennis en expertise moeten ingezet worden om deze opgaven soepeler te laten verlopen, zodat niet iedereen het wiel uitvindt en organisaties langs elkaar heen werken.

De Wmo-pilots en het innovatiefonds Wmo leveren vanaf 2011 resultaten op, die een belangrijke input vormen voor de stedelijke kennis en expertise op het terrein van de Wmo. De zelfredzaamheidsmatrix is een instrument dat een belangrijke rol kan vervullen als stedelijk analysekader voor de zelfredzaamheid van de burger.

In deze paragraaf komen de doelstellingen van de brede inzet van Wmo-kennis en expertise aan de orde. Hierna worden de Wmo-pilots, het innovatiefonds Wmo en de zelfredzaamheidsmatrix kort toegelicht.

Doelstellingen

De inzet van Wmo-kennis en -expertise wordt inhoudelijk en procesmatig uitgewerkt, in overleg met betrokken diensten, deelgemeenten en stedelijke instellingen. Het gaat om de volgende doelstellingen:
- Het borgen en beschikbaar stellen van beschikbare kennis binnen Rotterdam. Bijvoorbeeld de kennis en expertise die de Wmo-pilots, het innovatiefonds Wmo en de woonservicegebieden opleveren op het terrein van zorgzame netwerken en zelfredzaamheid van de burger.
- Het ondersteunen en adviseren van deelgemeenten bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van Wmo-beleid.
- Het (laten) doen van aanvullende onderzoeken gericht op uitbreiding van kennis en expertise Wmo in Rotterdam.
- Het (verder) ontwikkelen van nieuwe instrumenten in de Wmo, zoals de zelfredzaamheidsmatrix (zie toelichting hieronder).
- Het (laten) ontwikkelen, verzamelen en beschikbaar stellen van een gereedschapskist Wmo die specifiek bruikbaar is voor de opdrachtverlening aan welzijnsinstellingen, zoals productdefinities, opdrachtformuleringen, handreikingen ter voorbereiding van opdrachtverleningen, monitoring, evaluaties (zie ook paragraaf 4.3).
- Het (doen) ontwikkelen van een integraal ondersteuningsaanbod voor deelgemeenten op het terrein van de eerste vijf prestatievelden van de Wmo, rekening houdend met de eigen inhoudelijke beleidsverantwoordelijkheden van de deelgemeenten (zie ook paragraaf 1.3). Maar ook inspelend op de toenemende vragen aan inhoudelijke en procesondersteuning op het terrein van de Wmo.
- Het (doen) ontwikkelen van een integraal opleidingsaanbod op het terrein van de Wmo, gericht op kennis, competenties, procesondersteuning, toepassing diverse instrumenten.

Wmo-pilots

Om de ambitie te realiseren dat zelfredzaamheid en zorgzame netwerken in 2015 de basis zijn van de sociale infrastructuur in Rotterdam (stip 1 aan de horizon) zijn in 2009 en 2010 twee Wmo-pilots uitgevoerd[8]. In de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek is de pilot 'Zorgvernieuwing' uitgevoerd en in IJsselmonde de pilot 'Vlechtwerk van professionals'. In beide pilots hebben professionals geëxperimenteerd met een nieuwe manier van werken om het zelforganiserend vermogen van burgers te versterken. Deze werkwijze kenmerkt zich door een integrale benadering van ondersteuningsvragen van burgers, het gebruik van netwerken van burgers om die vragen te beantwoorden en een inzet van professionele organisaties die dat ondersteunen. In beide pilots staat het 'breed' analyseren van de vraag van de cliënt centraal en wordt in samenwerking tussen zorg en welzijninstellingen in overleg met de cliënt een ondersteuningsaanbod geformuleerd. Op grond van deze methodiek hebben de zorg- en welzijnsaanbieders nieuwe zorg- en ondersteuningsarrangementen ontwikkeld. In deze nieuwe arrangementen staan de eigen kracht van ouderen en de mogelijkheden van de omgeving centraal. Hiermee anticipeerden de pilots tevens op de wijzigingen in de AWBZ.

[8] Wmo-pilot Hillegersberg-Schiebroek is halverwege 2010 afgerond, Wmo-pilot IJsselmonde wordt eind 2010 afgerond.

Toepassing resultaten

De pilots worden eind 2010 afgerond en leveren resultaten op, die overdraagbaar zijn voor bestuurders en professionals in de uitvoeringspraktijk. Onderdeel van de eindrapportage is tevens de monitoring van de resultaten die door een onafhankelijke onderzoeksbureau is uitgevoerd. De nieuwe inzichten en instrumenten worden toegepast in de VraagWijzer in Hillegersberg-Schiebroek en de Vitaliteitswijzer in IJsselmonde. Voor een stedelijke uitrol worden de opbrengsten van beide pilots in het kader van de Wmo-kennisontwikkeling meegenomen in de Wmo-actieprogramma's zoals de VraagWijzer en de woonservicegebieden. Dat maakt de bijdrage aan de ambities 2015 concreet.

Wmo-pilots en motie Pastors (Wmo-mijlpalen, nulmeting en controle)

Met de pilots wordt invulling gegeven aan de motie Pastors (28 september 2006, nr. 2243: Wmo-mijlpalen, nulmeting en controle). Gezien de complexiteit van de motie heeft de heer Pastors eind 2007 aangegeven dat het bij de motie om de volgende achterliggende gedachte gaat:

- Het zelforganiserend vermogen van burgers via de Wmo moet zichtbaar worden, per gebied in de stad.
- Ontschotting van budgetten wordt benut om 'slimme menselijke maatoplossingen' te faciliteren van de uitvoeringspraktijk, van voorzieningengebruik of van burgers zelf (een van de doelen van de Wmo).
- Er wordt gemonitord of en zo ja, hoe verschuiving van 'oud' naar 'nieuw' beleid optreedt en hoe welke welzijnsinstellingen en deelgemeenten presteren en aangestuurd worden of het proces sturen in het licht van hun Wmo-taken.

Met de heer Pastors is afgesproken dat de twee gebiedsgerichte Wmo-pilots met deze aandachtspunten invulling geven aan de uitvoering van de motie.

Innovatiefonds Wmo

Tijdens de periode 2008-2010 heeft de gemeente Rotterdam het innovatiefonds Wmo met een budget van 2,5 miljoen euro ingesteld voor vernieuwende initiatieven op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Het fonds heeft twintig projecten gestimuleerd die de zorg van burgers voor zichzelf en voor elkaar versterken. Het gaat om ideeën ter bevordering van zelfredzaamheid en zorgzame netwerken. Door wonen, welzijn en zorg op creatieve wijze te combineren kan een sterke sociale infrastructuur ontstaan. De doelstellingen van de projecten variëren van het versterken van sociale informele netwerken van gehandicapten, ouderen en buurtbewoners tot het aanpassen van gebouwen ten behoeve van een sociale functie met wijkuitstraling (Nieuwe Nachtegaal, Prachthuis Overschie).

De projecten worden in 2011 afgerond. Succesvolle werkwijzen worden door de betrokken instellingen opgenomen in de reguliere activiteiten. Alle projecten worden tussentijds bezocht en beleidsmatig relevante signalen worden opgepakt. Daarnaast worden de methodieken vastgelegd en de resultaten samen met de Erasmus Universiteit onderzocht. Op basis van dit onderzoek en de rapportages verschijnt eind 2011 een evaluatie. Succesvolle werkwijzen worden beschikbaar gesteld aan geïnteresseerde partijen in de stad. Bovendien worden de resultaten toegepast in de actieprogramma's zoals de VraagWijzer en woonservicegebieden.

Zelfredzaamheidsmatrix

De zelfredzaamheidmatrix (ZRM) is ontwikkeld om uitvoerende professionals, onderzoekers en beleidsmakers een analyse-instrument te bieden voor de verschillende aspecten en dimensies van zelfredzaamheid. Het instrument is afkomstig uit Amerika.

De Nederlandse versie is ontwikkeld door onderzoekers, uitvoerend professionals en beleidsmedewerkers van de GGD Amsterdam, dienst Werk en Inkomen Amsterdam, dienst SoZaWe en GGD Rotterdam en een groot aantal medewerkers van verschillende instellingen uit de GGZ, maatschappelijke opvang en reclassering. De ZRM is bedoeld om een gestandaardiseerde beoordeling te kunnen geven van de zelfredzaamheid van een persoon.

Zelfredzaamheid is het vermogen om zich te kunnen redden in de huidige situatie op één of meer levensdomeinen, zoals dagbesteding, sociaal netwerk, gezondheid en gezinsrelaties. De GGD in Rotterdam werkt in 2010 de toepassing en verfijning van de zelfredzaamheidsmatrix uit voor de doelgroep kwetsbare personen in het plan van aanpak MO II. Het instrument wordt toegepast om de uitgangssituatie van een persoon te bepalen, doelstellingen op het terrein van de zelfredzaamheid vast te stellen en na een periode van begeleiding en hulpverlening vast te stellen wat de resultaten voor de burger op het terrein van zelfredzaamheid zijn geweest. Daarnaast geeft het instrument inzicht in de problematiek van de doelgroep en de mogelijkheid om klantprofielen op te stellen, waarop vervolgens het voorzieningenaanbod vanuit de Wmo kan worden afgestemd.

In deze collegeperiode wil Rotterdam de zelfredzaamheidsmatrix als analyse-instrument voor mensen met minder complexe problematiek toepasbaar maken, bijvoorbeeld voor kwetsbare ouderen en andere doelgroepen binnen de Wmo. De zelfredzaamheidsmatrix wordt ingezet als een aanvulling op de participatieladder, die wat grovere stappen kent en wordt toegepast op het levensdomein dagbesteding. De matrix wordt zo breed binnen de Wmo als analyse-instrument toepasbaar.

De voordelen van het gebruik van dit instrument liggen naar verwachting in het formuleren van concrete beleidsdoelstellingen en in het kunnen meten van concrete resultaten voor de burger. Als zodanig kunnen diensten en deelgemeenten de resultaten van hun beleidsinzet richting de burger zichtbaarder en concreter maken. Het streven is om binnen deze collegeperiode te komen tot één analyse-instrument voor de inzet van de Wmo en zo het vergelijken van resultaten mogelijk te maken.

De doorontwikkeling van de zelfredzaamheidsmatrix binnen de Wmo wordt opgepakt in samenwerking met de deelgemeenten, de diensten SoZaWe, GGD en JOS en de maatschappelijke organisaties die binnen de Wmo actief zijn. Zoals het Algemeen Maatschappelijk Werk. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de ervaringen van de partners die het instrument al in de praktijk gebruiken.

5

Om de uitvoering **van de Wmo te kunnen beoordelen en bijsturen is inzicht nodig in de resultaten van het Wmo-beleid en de tevredenheid van Rotterdammers over de uitvoering. Artikel 9 van de Wmo bepaalt dat de gemeente jaarlijks een rapport moet publiceren met de uitkomsten van een Cliënttevredenheidsonderzoek (CTO) en met prestatiegegevens over het voorgaande kalenderjaar. De gemeente moet deze gegevens ook naar het ministerie van VWS sturen. Op www.artikel9wmo.nl worden de publicaties van alle gemeenten verzameld. Naast deze wettelijke verplichting voert de gemeente Rotterdam een aantal acties uit die een beeld geven van de resultaten en tevredenheid van bewoners zoals de Sociale Index, het jaarverslag Wmo, de ontwikkeling van een Wmo-monitor en de deelname aan een meerjarig onderzoek van NICIS.**

5.1 Artikel 9 Wmo: cliënttevredenheid

In Rotterdam vinden diverse onderzoeken plaats die meer inzicht geven in de tevredenheid van bewoners. Een belangrijk instrument is de Sociale Index. Onderdeel daarvan is een enquête waarin Rotterdammers hun mening geven over onder andere leefomgeving, participatie en sociale binding. Zijn zij tevreden over de fysieke voorzieningen in hun wijk (speelplaatsen, scholen, voorzieningen voor jongeren en ouderen, sportvoorzieningen, het openbaar groen)? Voelen zij zich gediscrimineerd? Voelen zij zich thuis in hun buurt? Vinden zij dat buurtgenoten goed met elkaar omgaan? De resultaten worden gebruikt in wijken, deelgemeenten en stadsbreed om programma's aan te passen.

Daarnaast vinden op programmaniveau binnen de Wmo jaarlijks diverse onderzoeken plaats naar de tevredenheid. Binnen prestatieveld 2 gaan de Centra van Jeugd en Gezin (CJG) de komende jaren CTO's uitvoeren.
Binnen het programma VraagWijzer, prestatieveld 3, wordt jaarlijks een stadsbreed CTO uitgevoerd.
De mantelzorgsteunpunten, prestatieveld 4, gaan in de toekomst op in de VraagWijzers. Daarom is het streven om voor deze doelgroep aan te sluiten bij een stadsbreed CTO voor de VraagWijzers. Voor het andere thema in prestatieveld 4, ondersteuning van vrijwilligers, is een CTO onderdeel van het actieplan Vrijwilligerswerkbeleid 2010-2014. In 2010 krijgt dit CTO verdere invulling qua inhoud en frequentie.
Ook voor de actieprogramma's senioren en Rotterdammers met een beperking komt er een CTO. Tijdstip en frequentie zijn nog niet bekend.
Op het terrein van de Individuele Voorzieningen, prestatieveld 6, vinden ook klanttevredenheidsonderzoeken plaats. De eerstvolgende verschijnt begin 2011. Daarnaast houden de gecontracteerde partijen, die het collectief aanvullend vervoer en de huishoudelijke verzorging organiseren, periodiek een CTO. Voor prestatievelden 7, 8 en 9 startte binnen het programma huiselijk geweld in 2009 een CTO. Dat gebeurt in 2010, 2011 en 2012 opnieuw. Ook het nieuwe plan van aanpak Maatschappelijke Opvang voorziet in een CTO. Daarnaast voeren de instellingen binnen de GGZ en maatschappelijke opvang CTO's uit. Deze worden ook gebruikt als input voor beleid van onder andere de GGD. De komende jaren wordt meer aandacht besteed aan het organiseren van panelgesprekken. Die moeten ervoor zorgen dat CTO's aanvullende informatie opleveren ter verbetering van het beleid en dat ook burgers kwalitatief mogelijk betrokken worden.

5.2 Ontwikkeling Wmo-monitor

De bovenstaande CTO's geven alleen een beeld van de tevredenheid van cliënten van de betreffende gemeentelijke voorziening. De CTO's geven geen algemeen beeld van de ondersteuningsvraag van kwetsbare Rotterdammers, in hoeverre het gemeentelijke beleid (of andere voorzieningen) hier een antwoord op geeft en de effecten van het beleid op participatie en zelfredzaamheid van deze Rotterdammers. Om hierin te voorzien wordt de komende periode een Wmo-monitor ontwikkeld die sociaal kwetsbare Rotterdammers volgt (en hierbij gebruik maakt van bestaande CTO's). In deze monitor kan meer inhoud worden gegeven aan de resultaten van het hoofddoel van de Wmo: versterken zelfredzaamheid en participatie. Deze Wmo-monitor geeft ook invulling aan de toezegging die aan de gemeenteraad is gedaan om de effecten van gemeentelijke interventies op de individuele zelfredzaamheid te meten (tz 2007-1220-6: meting van individuele interventies).

5.3 Artikel 9 Wmo: prestatiegegevens

De Wmo geeft aan dat gemeenten jaarlijks prestatiegegevens moeten publiceren. Bij ministeriële regeling wordt aangegeven welke prestatiegegevens het in ieder geval betreft. Het zijn circa twintig standaardvragen die worden gebruikt om gemeenten globaal onderling te vergelijken. De ervaring leert dat deze gegevens minder geschikt zijn als verantwoordingsgegevens voor de gemeenteraad, Rotterdamse organisaties en burgers. Daarom verschijnt er elk jaar een Wmo-jaarverslag waarin wordt ingegaan op de resultaten in relatie tot de beoogde doelstellingen in het MJP Wmo 2010-2014.

Onderzoeksprogramma Leren participeren door NICIS

Ook het meerjarige onderzoeksprogramma Leren participeren geeft inzicht in prestaties en tevredenheid van bewoners. Het is een onderzoek van NICIS, Universiteit van Amsterdam en de Amsterdamse School voor Sociaalwetenschappelijk Onderzoek (ASSR). Het onderzoeksprogramma richt zich op participatie van bewoners op alle prestatievelden van de Wmo en loopt in tien gemeenten, waaronder Rotterdam. Het onderzoek start in de loop van 2010, duurt drie jaar en kent een sterk kwalitatief karakter. De uitkomsten worden in 2013 bekend. Centraal staat de vraag: hoe bevordert de Wmo participatie van verschillende groepen burgers? Hoe raken burgers sociaal of politiek betrokken bij de samenleving? Welke factoren spelen daarbij een rol? Hoe kunnen activerende instituties bijdragen aan participatie? Wat zijn mogelijke negatieve invloeden van instituties op participatie? In het onderzoek wordt gewerkt met twee onderzoeksmethoden. Ten eerste een burgervolgend deel, dat participatie vanuit het perspectief van burgers onderzoekt. Ten tweede een probleemvolgend deel, dat participatie vanuit het perspectief van bestuurders, ambtenaren en professionals onderzoekt. De onderzoekers kozen voor deze opzet in overleg met alle betrokken gemeenten.

6.1 Wmo in het Centrum

Uitgangspunten

Het stadscentrum scoort een 6,3 op de Sociale Index: sociaal voldoende en drietiende punt hoger dan het stedelijk gemiddelde. Drie van de vier aspecten - capaciteiten, leefomgeving en meedoen - scoren sociaal voldoende. Als het gaat om sociale binding is het stadscentrum kwetsbaar. Het stadscentrum blinkt uit op het gebied van opleiding, huisvesting en sociale en culturele activiteiten. De gebrekkige taalbeheersing van de bevolking is een probleem. De lagere score voor sociale binding komt doordat bewoners relatief veel verhuizen en door het aantal nieuwkomers. Verder is het stadscentrum kwetsbaar op het gebied van vervuiling en overlast, werk en school en adequate voorzieningen. Het Oude Westen scoort sterk lager dan de andere wijken. Voor de deelgemeente Rotterdam Centrum (dgRC) staat meedoen door iedereen centraal. Naast de welzijnsinstellingen moeten bewoners ook een bijdrage leveren aan het welzijn in het centrum en deelnemen aan de samenleving. Uitgangspunt is zelfredzaamheid; mensen zijn zélf verantwoordelijk voor hun welzijn. De inzet van de dgCR is gericht op het - waar mogelijk - verhelpen of wegnemen van sociale problematiek en belemmeringen en bewoners tegelijkertijd prikkelen verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf én anderen en initiatieven te ontwikkelen. Maatwerk per wijk of buurt is nodig om wensen en behoeften van bewoners serieus te kunnen nemen.

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

Maatregelen en activiteiten moeten ertoe leiden dat mensen zich meer betrokken en verbonden voelen met hun wijk of buurt. Sociale samenhang en leefbaarheid worden beter door inzet van professionele organisaties, die door de gemeente worden gefinancierd. Maar vooral ook door de inzet van bewoners zelf. Participatie betekent meer dan alleen deelnemen aan de maatschappij; participatie levert de burger zelf ook iets op, onder andere waardering. Voor de dgRC is meedoen en zelfredzaamheid erg belangrijk. De dgRC wenst een betrokken centrum met een stijging van deelnemende en betrokken burgers en ondernemers. Zij wil dit bereiken via bijvoorbeeld communicatie met als doel bewoners tijdig te informeren over (her)inrichtingsplannen, onderhoudsprojecten en evenementen. Communicatie met burgers vindt onder meer plaats door bewonersoverleggen. Tevens wil de dgRC burgers stimuleren (weer) deel te nemen aan het maatschappelijke leven door (vrijwillige) activiteiten. Meedoen is belangrijk en om ook echt mee te kunnen doen in de samenleving is het spreken van de Nederlandse taal essentieel. De dgRC zet zich dan ook in om taalachterstanden te verminderen.

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

Dit prestatieveld geldt als aanvulling op de vastgelegde taken in andere wetgeving, zoals de Leerplichtwet. Vijf functies van het preventief jeugdbeleid die er op lokaal niveau ten minste moeten zijn: advies en informatie, signaleren van problemen, toegang tot het hulpaanbod, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. De dgRC wil zelfontplooiing en zelfredzaamheid van jongeren bevorderen en een actieve rol/houding van jongeren stimuleren. Naast de groepsaanpak (het tegengaan van overlast door groepen jongeren) is er in het centrumgebied ook een DOSA-regisseur actief. Ook zet de dgRC in op inpandig en outreachend jongerenwerk, bijvoorbeeld door toeleiding naar (vrijwilligers)werk en scholing te bevorderen, talenten te ontwikkelen en door taalachterstanden op te heffen. In het kader van dit prestatieveld spant de dgRC zich in voor de totstandkoming van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en subsidieert opvoedingsondersteunende projecten (bijvoorbeeld Homestart).

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

Taak van de gemeente is om activiteiten te ontwikkelen die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het gaat hierbij om algemene voorzieningen zoals voldoende informatiepunten en om specifiekere voorzieningen zoals individueel advies of hulp. De dgRC streeft een sociaal centrum na met vooropgesteld aandacht voor mensen, groepen en organisaties die deze aandacht het hardst nodig hebben. De dgRC wil dat burgers zichzelf kunnen redden en zich zorgzaam opstellen naar mensen in hun sociale netwerk. Ze wil meer onderlinge betrokkenheid - contact tussen mensen die zichzelf prima redden en mensen die hulp nodig hebben. Pleinen en gebouwen moeten zo ingericht zijn dat het voor mensen makkelijker wordt elkaar te ontmoeten. En er zijn VraagWijzers, waar burgers met vragen over zorg, welzijn en wonen terechtkunnen. De VraagWijzer-consulenten adviseren, ondersteunen, verwijzen door, begeleiden en zoeken in overleg met de burger naar passende oplossingen.

Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

Voor een succesvolle uitvoering van de Wmo is de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers cruciaal. Gemeenten hebben de opdracht om beleid te ontwikkelen voor ondersteuning van deze mantelzorgers en vrijwilligers. De dgRC wil waar nodig burgers stimuleren, kansen geven en laten meedoen, waardoor er onder andere sociale binding met de buurt kan ontstaan. Ze wil dit onder meer bereiken door burgers te stimuleren (weer) deel te laten nemen aan het maatschappelijke leven met (vrijwillige) activiteiten, door toeleiding naar (vrijwilligers)werk en scholing te bevorderen. In de bijlage staan projecten die dit versterken. Zo heeft het Centrum bijvoorbeeld een Steunpunt Mantelzorg. Dat is onderdeel van het Sociaal Maatschappelijke Dienstverlening Centrum (SMDC).

Prestatieveld 5: bevordering deelname

De dgRC wil zelfredzaamheid van ouderen bevorderen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in het centrum. Hierbij zijn kwaliteit van leven en de benodigde bereikbare voorzieningen de leidraad. In dit kader heeft de deelgemeente de regierol genomen in het opstellen van een plan van aanpak voor woonservicegebieden, mantelzorg en doorontwikkeling VraagWijzer, en in de uitvoering daarvan. Om de integratie van centrumbewoners met bewoners van Pameijer en deelnemers van het dagactiviteitencentrum van Pameijer in het Centrum te bevorderen, vindt een aantal activiteiten plaats om deze groepen met elkaar in contact te brengen en vertrouwd te laten raken met elkaar.

Ontwikkelingen in de toekomst

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

Voor het eerste prestatieveld blijft de dgRC de komende jaren inzetten op participatie van bewoners en op versterking van de wijk. De dgRC richt zich zowel op de gesubsidieerde uitvoeringsorganisaties als op burgerinitiatieven, bewonersorganisaties en andere vormen van georganiseerde bewoners en ondersteunt hun activiteiten.
Er zal meer aandacht zijn voor vrijwilligers door onder andere in opdrachten aan uitvoeringsorganisaties in de prestatieafspraken op te nemen dat zij zich inzetten voor het aantrekken van vrijwilligers bij de uitvoering van hun activiteiten. In het kader van crisisinterventie heeft de dgRC een extra structureel budget gemaakt voor bewoners, die onbedoeld en onverhoopt in een crisis terecht zijn gekomen en zonder middelen zitten. Platform zorg en welzijn doet onderzoek naar armoede en komt op korte

termijn met een projectvoorstel. Het vierjarige traject schuldhulpverlening loopt ten einde. Vanaf 2010 wordt het een structurele voorziening, uitgevoerd door Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Centrum (SMDC).

De dgRC heeft een aantal projecten in het kader van Jongerenhoofdstad 2009 (Your World) ondersteund. Zo kregen jongeren een stem in het ontwikkelen en uitvoeren van jeugdbeleid, onder andere via het Jongerenpanel. In de evaluatie van het jongerenjaar wordt gekeken of een aantal succesvolle projecten door kan blijven gaan. Naast aandacht voor jongeren blijft de dgRC zich ook inzetten voor ouderen. De inzet richt zich op zo lang mogelijk in de eigen gewenste wijk en woning kunnen blijven wonen (woonservicegebieden). Daarnaast blijft dgRC ook het bewegen voor en door ouderen stimuleren. Er zijn onder andere bewegingstoestellen voor ouderen in de buitenruimte geplaatst. Om mee te kunnen doen aan de samenleving is Nederlands kunnen spreken zeer belangrijk. De dgRC blijft zich inspannen op het gebied van taal, bijvoorbeeld door zogenoemde inburgeringsbehoeftigen op te sporen. Om deze groep te bereiken maakt de dgRC prestatieafspraken met uitvoeringsinstellingen over aantallen te vinden inburgeringsbehoeftigen. En werkt zij samen met het Centraal Inburgeringsloket (Cil). Verder is de dgRC voornemens in samenwerking met JOS een project in het kader van taal en participatie te starten.

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

De afgelopen jaren lag de focus sterk op jongeren. Dat blijft komende jaren zo via onder meer jongerenwerk, groepsaanpak en DOSA. Voor de groepsaanpak richt de aandacht van organisaties en instellingen zich vooral op eensluidend pedagogisch klimaat. Dat maakt handelen vanuit dezelfde normen en waarden mogelijk. De aandacht gaat ook uit naar verantwoordelijkheidsbesef van jongeren en contacten tussen jongeren en ouderen activeren. De dgRC verscherpt groepsaanpak als instrument in relatie tot preventieve instrumenten. En partijen moeten elkaar makkelijker gaan vinden.
Dit heeft de afgelopen jaren goed gewerkt en de dgRC zet zich de komende jaren dan ook in voor de voortzetting en doorontwikkeling van deze groepsaanpak.

Op het gebied van jongerenwerk wil de deelgemeente nieuwe methodieken/aanpak ontwikkelen. De dgRC is van mening dat jongerenwerkers in het centrum vorm en inhoud moeten geven aan een positief jeugdbeleid, waarbij de aandacht van het jongerenwerk zich richt op talenten en kansen. Werkvormen moeten daarop worden aangepast.

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

De komende tijd worden de VraagWijzers verder ontwikkeld. Om de VraagWijzers optimaal te laten functioneren, staan de wensen, behoeften en verdere ontwikkelingen die uit die ontwikkeling naar voren komen, centraal.

Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

Uit het onderzoek door onderzoeksbureau Inicio blijkt dat mantelzorgers in het centrumgebied vooral behoefte hebben aan informatie. Ook zijn lang niet alle mantelzorgers bij het Steunpunt Mantelzorg in beeld. Dat moet in de komende jaren wel gebeuren. Als deze groep en eventuele wensen en behoeften bekend zijn, kan de dgRC hierop maatwerk formuleren. Uit deze nulmeting kwam naar voren dat vrijwilligers geen behoefte hebben aan een (extra) steunpunt vrijwilligerswerk.
Verder bleken de ondervraagde vrijwilligers tevreden over de ondersteuning vanuit de organisatie waar zij werkzaam zijn. Wel missen zij waardering en persoonlijke aandacht vanuit de samenleving en overheid. De dgRC zal dat oppakken. Dat geldt ook voor promotie.

Prestatieveld 5: bevordering deelname

De kwartiermaker die door de deelgemeente is aangesteld, ontwikkelt een plan van aanpak voor woonservicegebieden. Tevens werkt hij aan samenwerkingsafspraken van mantelzorg¬ondersteuning tussen de ketenpartners en aan doorontwikkeling van VraagWijzer. Voor de uitwerking neemt de deelgemeente de regierol op zich.

6.2 Wmo in Charlois

Charlois heeft 65.000 inwoners, van wie een groot gedeelte (53%) van allochtone oorsprong is. De deelgemeente scoort een 5.1 op de Sociale Index en is daarmee een kwetsbare deelgemeente. De onderdelen waar de deelgemeente het laagste op scoort zijn: sociale binding, capaciteiten en meedoen.

Doelstellingen binnen prestatievelden Wmo

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

De deelgemeente heeft de uitvoering van dit prestatieveld vormgegeven door in de kadernota ‘Participatie in wijk, buurt en straat’ verschillende speerpunten te benoemen. Zij wil de sociale samenhang in de wijken vooral verdiepen door meer zicht te krijgen op de verschillende instrumenten die worden ingezet om de sociale cohesie tussen groepen burgers te bevorderen en het aanbod van deze instrumenten af te zetten tegen de vraag van de burgers. Charlois wil uiteindelijk komen tot een sluitend aanbod van participatiebevorderende instrumenten. Voor de deelgemeente is sociale samenhang fundamenteel voor een leefbare straat, buurt en wijk. Zij heeft de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Bewoners dragen samen verantwoordelijkheid voor hun straat en buurt.
- De deelgemeente stimuleert bewoners zich te organiseren en initiatieven te ontplooien.
- De vraag van de bewoners vormt het uitgangspunt, evenals de vraagstukken uit de verschillende gebieden.
- Bewoners staan open voor elkaar en werken samen, ongeacht hun verscheidenheid.
- Bewoners moeten kunnen vertrouwen op de overheid, instituties en professionals. Burgers hebben deze instanties nodig voor de juiste informatie, ondersteuning en om ideeën en plannen uit te voeren.

De deelgemeente zet verschillende instrumenten in die gericht zijn op:

- ondersteunen en faciliteren – onder meer subsidies via bewonersinitiatieven en Charlois in Actie;
- verbinden en organiseren – onder meer via opbouwwerk, Mensen maken de stad, dialogen;
- ontwikkelen, trainen en coachen – Pendrecht Universiteit, zelf- en bewonersorganisaties.

Doelstellingen prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

Via de Charloise sluitende aanpak voor jongeren (TIP) krijgen jongeren en gezinnen met problemen hulpverlening. Er zijn onder regie van de deelgemeente verschillende netwerken die jeugdigen met problemen bespreken en hulpverlening organiseren. Dat bewerkstelligt dat jongeren voldoende kansen krijgen om in de deelgemeente

zo volwaardig mogelijk op te groeien. TIP en het CJG zijn samen gehuisvest in één gebouw om zo goed mogelijk de samenwerking af te stemmen tussen de verschillende partijen, die zich bezighouden met de opvoeding en de zorg voor kinderen en gezinnen. De deelgemeente heeft voor jonge kinderen een zorgstructuur waarbij een sluitend netwerk ook jonge niet schoolgaande kinderen (0-4 jaar) met problemen bespreekt en van hulpverlening voorziet. In een aantal wijken zijn wijkpedagogen actief. Ook zet de deelgemeente zich in om minimaal 90% van de kinderen uit het doelgroepenbeleid te bereiken met VVE-programma's.

Doelstellingen prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning
Charlois Welzijn creëert verschillende voorzieningen om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten. Er is in de deelgemeente sociaal-cultureel werk, opbouwwerk en maatschappelijk werk.
De deelgemeente kent twee servicepunten om bewoners te informeren en ondersteunen bij vragen en problemen op het gebied van zorg, welzijn en wonen.

Doelstellingen prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers
De deelgemeente ondersteunt bewonersorganisaties en zelforganisaties.

Doelstellingen prestatieveld 5: bevordering deelname
Een vrouwenhuis en een meidenvilla bevorderen de emancipatie en integratie van vooral vrouwen. Om zoveel mogelijk mensen te ondersteunen heeft Charlois ook een voorziening met heel laagdrempelige hulpverlening: House of Hope. Er is ook een sociale straatcoach die vooral een signalerende functie heeft en in staat is om mensen naar de juiste voorziening door te verwijzen.

Pilot Taal

Voldoende beheersing van de Nederlandse taal is in Charlois een groot knelpunt. Om dat te verbeteren, draait de pilot Taalbeheersing in de Tarwewijk. Het doel hiervan is om met de inzet van verschillende partners een verbetering aan te brengen in de toeleiding naar taallessen. De deelgemeente breidt de pilot uit naar de andere wijken. Omdat voldoende taalbeheersing een randvoorwaarde is voor veel Wmo-gerelateerde onderwerpen, werkt de deelgemeente hiermee aan het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners.

6.3 Wmo in Delfshaven

Delfshaven heeft 71.201 inwoners waarvan 60% van allochtone oorsprong is.
Met een 5,3 op de Sociale Index is Delfshaven een kwetsbare deelgemeente. De inwoners kennen onder meer problemen op het gebied van gezondheid, inkomen en taalbeheersing.

Doelstellingen prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid
De deelgemeente stimuleert de verbinding tussen bewoners en het vergroten van de maatschappelijke participatie op straat- en buurtniveau. Er is een aanbod van laagdrempelige, sociale en culturele activiteiten die de ontmoeting tussen bewoners stimuleren. De openstelling van de buurt- en clubhuizen voor kinderen, tieners, jongeren en zichzelf organiserende volwassenen als zelforganisaties houdt Delfshaven zoveel mogelijk op het bestaande niveau. Datzelfde geldt voor de wijkaccommodaties en sport- en recreatievoorzieningen.

Doelstellingen prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd
Delfshaven heeft een keten van activiteiten gericht op de jeugd in Delfshaven. Deze jeugdketen heeft tot doel de jeugd een zo breed mogelijk ontplooiingsperspectief te bieden. De komende jaren versterkt de deelgemeente de ketenbenadering jeugd. Er zijn buurtnetwerken vroegsignalering en een JKZ-buurtteam. En per 2010 hanteert Delfshaven een CtC-strategie. Naast DOSA, zet Delfshaven een eigen instrument in om jongeren met problemen te begeleiden en te voorkomen dat ze stoppen met een hulpverleningstraject. Dat instrument is de intensieve casemanagers, waarbij speciaal getrainde jongerenwerkers jongeren begeleiden. Het basisprogramma Buitenspelen zorgt voor maximale openstelling van speeltuinen en voldoende sport- en spelaanbod in de buitenruimten.

Doelstellingen prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning
Verschillende welzijnsinstellingen creëren voorzieningen om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten. Er is in de deelgemeente sociaal-cultureel werk, opbouwwerk, maatschappelijk werk en een groot netwerk van professionals en zelforganisaties. Hiernaast vinden er allerlei brede school activiteiten plaats. Het vergroten van de taalbeheersing van inwoners en het actief toeleiden naar werk moet de achterstand van inwoners verminderen en hun zelfredzaamheid versterken. Delfshaven werkt daar actief aan met voorlichtingsbijeenkomsten, trainingen en actieve toeleiding naar taal- en werktrajecten. Het vrouwenempowermentcentrum stimuleert vrouwen in het ontwikkelen en inzetten van hun capaciteiten. Door het creëren van netwerken kunnen vrouwen elkaar ondersteunen. Het centrum activeert vrouwen ook om een opleiding te volgen of aan het werk te gaan. Hiermee verbetert hun economische situatie. Er is aandacht voor het doorbreken van rolpatronen met mannen. Door de programmering van de buurtcentra te inventariseren en waar nodig te verbeteren, kunnen de voorzieningen voor met name jeugdigen in de wijk adequater worden ingezet en afgestemd op de bewoners.

Doelstellingen prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers
Er zijn Steunpunten Mantelzorg en VraagWijzers. De deelgemeente ondersteunt bewonersorganisaties en zelforganisaties.

Doelstellingen prestatieveld 5: bevorderen deelname
Er is een voorzieningenstructuur die voor alle burgers toegankelijk is en is ingericht voor adequate hulpverlening aan kwetsbare groepen.

6.4 Wmo in Feijenoord

De deelgemeente Feijenoord scoort op de Sociale Index met een 5,2 lager dan het Rotterdamse gemiddelde van een 5,8. In Feijenoord wonen veel inwoners, die op dit moment onvoldoende deelnemen aan de samenleving. Dat kan zijn door een taal- en inburgeringachterstand, maar ook door psychosociale problemen, armoede, een zware belasting als gevolg van mantelzorgtaken of door een bedreiging van de huiselijke veiligheid. Hillesluis, Afrikaanderwijk, Bloemhof en Feijenoord behoren tot de kwetsbaarste wijken. De Kop van Zuid, Vreewijk en het Noordereiland scoren wel op of boven het Rotterdamse gemiddelde.

Uitgangspunten Wmo-beleid

De missie van de deelgemeente Feijenoord op gebied sociaal luidt: ‘Inwoners van de deelgemeente Feijenoord kunnen zich optimaal ontwikkelen en kunnen (blijven) meedoen aan de samenleving.’
De deelgemeente Feijenoord werkt integraal en gebiedsgericht. Daarbij gaat de meeste inzet naar de zwakste wijken; de wijken waar de Sociale Index en het gezondheidsniveau lager dan de andere wijken zijn.

De deelgemeente wil voor bewoners met een achterstandpositie zoveel mogelijk belemmeringen wegnemen en de voorwaarden scheppen waardoor zij (naar vermogen) volwaardig maatschappelijk kunnen participeren. In Feijenoord wonen relatief veel kinderen en jongeren. Daarom ligt een belangrijke prioriteit bij de jeugd en hun opvoeders. Kinderen en jongeren tussen 0 en 23 jaar moeten in een veilige omgeving op kunnen groeien tot zelfredzame, kansrijke burgers. De deelgemeente onderscheidt drie niveaus van maatschappelijke ondersteuning:

- Ondersteunen
  Hier gaat het om voorzieningen en activiteiten aanbieden om belangrijke beperkingen weg te nemen die maatschappelijke participatie in de weg staan. Bijvoorbeeld het aanbod van hulp- en dienstverlening aan kwetsbare burgers met speciale aandacht voor ouderen en jeugd. Maar ook actief ingrijpen in risicovolle situaties zoals bij overlast en ernstige opvoedingsproblemen.
- Kansen bieden
  Hierbij gaat het om het actief aanbieden van voorzieningen en (educatieve) activiteiten, waarmee de bewoners in staat zijn zich te ontwikkelen en stappen te zetten op weg naar participatie. Denk hierbij aan een laagdrempelig aanbod van informatie, advies, verwijzing en ontmoeting.
- Stimuleren
  Op dit niveau van ondersteuning gaat het om het bieden van faciliteiten en ondersteuning aan (groepen) bewoners die daarmee zelf vorm kunnen geven aan hun wijze van maatschappelijke participatie en vrijwilligerswerk en daarmee de leefbaarheid in de wijken vergroten.

Met deze ordening van de ondersteuning zijn wij, vanuit het perspectief van de bewoners, een deelgemeentelijke overheid die:
- initiatieven van bewoners, organisaties van bewoners en vrijwilligerswerk ondersteunt, stimuleert en faciliteert;
- steun biedt aan bewoners die een zetje kunnen gebruiken om mee te doen, zich te ontwikkelen en vooruit te komen;
- hulp biedt aan kwetsbare bewoners waar gevraagd en nodig en die actief ingrijpt bij ernstige problemen en risico’s.

Vastgestelde beleidsdocumenten

Het deelgemeentelijk Wmo-beleid wordt uitgevoerd binnen de vastgestelde stedelijke en deelgemeentelijke beleidskaders:

Stedelijke kaders
- Collegeprogramma 2010-2014
- Meedoen door Taal, 2007-2010
- Ieder Kind Wint, 2007-2010
- Concept Meerjarenbeleidsplan Wmo 2010-2014
- Kadernota Gezond in de stad 2007-2010
- Subsidieverordening Rotterdam 2005

Deelgemeentelijk beleid
- Bestuursprogramma Dagelijks Bestuur deelgemeente Feijenoord: ‘Feijenoord verantwoord vooruit’ 2010-2014
- Notitie ‘de Wmo in Feijenoord’, november 2008
- Notitie ‘ouderen in Feijenoord 2010-2011’
- Programma jeugd 2008-2010
- Lokaal gezondheidsbeleid Feijenoord 2008
- Subsidiekader vrijwilligerswerk en bewonersinitiatieven

De speerpunten van het beleid vertaald naar de Wmo-prestatievelden

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

Sociale inzet versterken en de capaciteiten vergroten, staan centraal. In dit kader is veel aandacht voor ontmoeting, participatie en integratie, gezondheid en taal.

Sociale inzet versterken
- De participatie van de Feijenoordse bewoners bevorderen in de breedste zin van het woord – faciliteren van bewonersinitiatieven, die zijn gericht op het verbeteren van de directe fysieke en sociale leefomgeving (WWI, Poen voor je plan) en faciliteren van activiteiten van vrijwilligersorganisaties.
- De samenwerking bevorderen tussen actieve bewoners en de verschillende organisaties van bewoners in de wijk met de verbindende inzet van het opbouwwerk en andere professionele ondersteuners.
- Inzetten op verdere kwaliteitsverbetering van het opbouwwerk.
- De doorstroming bevorderen van mensen met een lagere participatiegraad naar een (wijk-) kaderniveau en daarbij de bestaande organisaties van bewoners betrekken.
- Voortzetten van de integrale inzet op een aantal pleinen, met de sociale dimensie als dominante factor.
- Bevorderen van de dialoog, de ontmoeting en samenwerking tussen jong en oud en verschillende groepen onderling.

Capaciteiten vergroten
- Taalcapaciteit vergroten door het verbeteren van de toeleiding van mensen met taalachterstanden naar diverse vormen van taalondersteuning in samenwerking met onder andere zelforganisaties en welzijnswerk.
- Vergroten van het percentage jongeren met een startkwalificatie: afspraken jongerenloket, inzet casemanagers, Feijenoord@Work, jongerenmentoraat, JKZ en CtC.
- De gezondheid verbeteren door voorlichtingsactiviteiten, programma’s op scholen en voldoende bewegingsaanbod in de wijken.
- Het bieden van (betere en andere) voorzieningen voor ontmoeting, participatie en integratie.
- Faciliteren en bevorderen van deelname aan sociaal-culturele activiteiten (sociaal-cultureel werk, vrouwenstudio’s, Vliegwiel Vrouwen, culturele activiteiten) en het bevorderen van samenhang tussen het aanbod aan sociaal-culturele activiteiten in de wijk.

- Inschakelen van zelforganisaties en vrijwilligersorganisaties op het sociale domein.
- Ontwikkelen van andere vormen van welzijnswerk en andere welzijnsaanbieders.

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

Jeugd is een prioriteit in Feijenoord. Het gaat hierbij niet alleen om probleemgedrag voorkomen en bestrijden, maar vooral om kansen bieden en handvatten aanreiken aan jongeren. Talentontwikkeling stimuleren, een veilige leefomgeving creëren en achterstanden voorkomen, staan centraal.

Talentontwikkeling stimuleren
- Communities that Care.
- (Taal)stimulering via peuterspeelzaalwerk en programma's van voor- en vroegschoolse educatie.
- Het bevorderen van een samenhangend aanbod van activiteiten opgezet voor de jeugd en kinderen; vraaggericht en vanuit één pedagogische visie voor de wijk (Jeugdkansenzones 12- en 12+).
- Verbeteren van het jongerenwerk, ondersteuning aan jongeren.
- Speciale aandacht voor gezondheid: terugdringen perinatale sterfte (project preconceptiezorg), terugdringen overgewicht, bevorderen van gezonde leefstijl, opzetten van gezond fietsenplan voor VO-scholieren.
- Kinderen en jongeren worden actief betrokken bij de programmering van activiteiten o.a. via deelgemeentelijke jeugdraad/jongerenklankbord.

Bevorderen van een veilige leefomgeving
- Vervuiling en overlast terugdringen door programma's op scholen (SenR, Roteb), jeugdschouwen, voorlichting drugs en alcohol.
- Samenhangende aanpak jeugdcriminaliteit door sluitende aanpak, DOSA, jeugdoverleggen, intensief casemanagement Feijenoord, JVAP's.
- Verbeteren werkzaamheden Thuis op Straat.
- Voortzetten van het buurt- en speeltuinwerk.
- Aandacht voor sociaal vertrouwen tussen jong en oud.

Achterstanden voorkomen
- Bevorderen dat jongeren steun krijgen van hun opvoeders, vroegtijdig signaleren van opvoed- en opgroeiproblemen en ondersteunen van opvoeders waar dat nodig is (laagdrempelige opvoedingsondersteuning in alle wijken, voorlichting, schoolmaatschappelijk werk, dienstverlening CJG, gezinscoaching, inzet Sociale Teams).
- Het realiseren van een sluitende aanpak van voortijdig schoolverlaten.

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

In Feijenoord wonen veel mensen die, al dan niet tijdelijk, behoefte hebben aan informatie, hulp, advies of ondersteuning. Dat kan zijn op het gebied van inkomen, financiën, wonen, taaleducatie, dagbesteding, gezondheid of welzijn. De deelgemeente wil dat mensen optimaal gebruikmaken van de ondersteuningsmogelijkheden, omdat dat hun helpt om (opnieuw) te kunnen deelnemen aan de samenleving. Specifiek in het kader van armoedebestrijding is informatie en advies over inkomensondersteunende voorzieningen van groot belang. De deelgemeente kiest voor een integrale, onafhankelijke en kwalitatief goede dienstverlening, dicht bij de burgers en laagdrempelig.

Informatie en advies
- Vergroten van de bekendheid en verbeteren van de laagdrempeligheid van de VraagWijzer.
- VraagWijzer verbinden met de al aanwezige informatie- en adviesfuncties in de wijken.
- Een outreachende aanpak bij maatschappelijke partners bevorderen om vragen van kwetsbare inwoners op te sporen.

Ondersteuning
- Opstellen van een armoedeaanvalsplan.
- Samenwerking verbeteren rond armoede en inkomensondersteuning tussen maatschappelijke dienstverlening, sociaal raadslieden, Kredietbank en wijkwinkels.
- Vrijwillige ondersteuningsnetwerken in de wijken bevorderen (ook prestatieveld 4).
- Een professioneel ondersteuningsaanbod in stand houden (maatschappelijke dienstverlening).
- Zelforganisaties inschakelen op het gebied van doorverwijzen en het verlenen van laagdrempelige ondersteuning.
- Nieuwe ondersteuningsarrangementen realiseren in het kader van de Wmo ter vervanging van het wegvallen van de AWBZ-gefinancierde ondersteunende en activerende begeleiding, inzet van de doeluitkering pakketmaatregel AWBZ (ook prestatieveld 5).

Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

Het gaat hier om bewoners die zich vrijwillig inzetten voor hun medebewoners in de straat, buurt, wijk of vereniging. Dat kan deelname zijn aan georganiseerde vormen van vrijwilligerswerk, maar ook met elkaar initiatieven ontplooien om de leefbaarheid in de buurt te vergroten. Hier ligt een grote overlap met prestatieveld 1. Daarnaast gaat het om mensen die langdurig, onbetaald en intensief zorgen voor familie, partner of vrienden (mantelzorg).
- Ondersteuning bieden aan zwaarbelaste mantelzorgers. Daarbij vervult VraagWijzer in toenemende mate de informatie- en adviesfunctie. Het Steunpunt Mantelzorg richt zich op de ondersteuning en begeleiding van mantelzorgers en op het bevorderen van de signalering van overbelaste mantelzorgers bij de maatschappelijke partners en het bevorderen van een samenhangend ondersteuningsaanbod.
- Organiseren bijeenkomsten voor mantelzorgers in 2011 (motie Leefbaar Rotterdam).
- Vrijwillige inzet stimuleren (zie ook accenten prestatieveld 1) en budgetten voor vrijwilligerswerk continueren.
- Vrijwillige ondersteuningsnetwerken in de wijken bevorderen (prestatieveld 3).

Prestatieveld 5: bevordering deelname

Dit prestatieveld doelt op algemene maatregelen die ten goede kunnen komen aan iedereen die daar behoefte aan heeft, zonder dat zij zich tot de gemeente hoeven te wenden. In die zin hoeft de maatregel dus niet uitsluitend gericht te zijn op mensen met een beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Gemeente en deelgemeente delen de bevoegdheid in dit prestatieveld. Algemene maatregelen zijn bijvoorbeeld eisen aan de toegankelijkheid van openbare gebouwen en aanpasbaar bouwen. Ook afspraken over het realiseren van (rolstoel)toegankelijke woningen vallen onder dit prestatieveld. In het deelgemeentelijk beleid ligt het accent de komende jaren op:

- basisprofiel woonservicegebied Vreewijk invoeren – opgenomen in het stedelijk programma woonservicegebieden, uitwerking onder deelgemeentelijke regie;
- nieuwe ondersteuningsarrangementen realiseren in het kader van de Wmo ter vervanging van het wegvallen van de AWBZ-gefinancierde ondersteunende en activerende begeleiding, inzet van de doeluitkering pakketmaatregel AWBZ (ook prestatieveld 3);
- gehandicaptenplatform Feijenoord blijven steunen en inschakelen;
- benoemen van nieuwe trajecten van sociale activering.

6.5 Wmo in Hillegersberg-Schiebroek

De afgelopen jaren zocht de deelgemeenteraad nadrukkelijk aansluiting op de Wmo, zowel financieel als inhoudelijk. Met ingang van 2008 sluit de deelgemeentebegroting aan op de Wmo-prestatievelden. Daarnaast verscheen in 2009 de notitie Uitgangspunten beleid sociaal 'Stimuleren waar mogelijk, ondersteunen waar nodig'. De notitie hanteert de prestatievelden als indeling voor het sociale beleid en formuleert de algemene uitgangspunten en doelstellingen voor het welzijnsbeleid. Binnen deze uitgangspunten werkt de deelgemeente het beleid verder uit, eventueel via specifieke nota's. De notitie geldt voor heel de deelgemeente. De Integrale Wijkactieprogramma's leveren maatwerk per wijk. Onder andere via de pilot Zorgvernieuwing Schiebroek en de ontwikkeling van wijkkansenzones vult de deelgemeente de ambitie in uit het meerjarenprogramma Wmo 2008-2010, namelijk dat zorgzame informele netwerken de basis worden van het Rotterdamse sociale beleid.

Sociale Index van Hillegersberg-Schiebroek

De deelgemeente scoort met een 7,0 op de Sociale Index ruim boven het Rotterdamse gemiddelde. Sterke punten van de deelgemeente zijn de taalbeheersing, de mate van binding en er is weinig vervuiling en overlast. De thema's waarop Hillegersberg-Schiebroek het laagste scoort zijn adequate voorzieningen en sociale contacten. De wijk Schiebroek is de enige niet sociaal sterke wijk; de indexscore is vergeleken met 2009 sterk gedaald (van een 6,8 naar een 6,0). Dit is aanleiding voor de deelgemeente extra te blijven inzetten in sociaal beleid in Schiebroek en met name Schiebroek-Zuid.

Notitie uitgangspunten beleid sociaal: Stimuleren waar mogelijk, ondersteunen waar nodig

De centrale gedachte achter het sociale beleid is stimuleren waar mogelijk, ondersteunen waar nodig. De deelgemeente wil een enthousiaste en positief meedenkende overheid zijn voor jong en oud en een steun en toeverlaat voor de kwetsbare burger. In de lijn van de Wmo doet de deelgemeente in haar sociale beleid een beroep op de bewoners om zelf ook verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of eigen leven, de buurt en haar bewoners. Bij de invulling van de het sociale beleid heeft de deelraad in deze notitie tien algemene uitgangspunten voor het welzijnsbeleid geformuleerd:

- Burgers zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun eigen welbevinden en dat van hun buurt. Het beleid is erop gericht om mensen in staat te stellen die eigen verantwoordelijkheid waar te maken.
- Kerndoelen binnen het welzijnsbeleid zijn achterstanden voorkomen en bestrijden en de sociale cohesie en leefbaarheid versterken.
- De overheid heeft vooral een taak waar mensen niet of onvoldoende in staat zijn de eigen verantwoordelijkheid waar te maken. Of als een particulier initiatief niet of moeilijk van de grond komt. De overheid kan dan een stimulerende rol spelen. Met name voor activiteiten op het gebied van ontmoeting, ontspanning en ontwikkeling geldt dat de overheid vooral een aanvullende taak heeft.
- Omdat dat recht doet aan de eigen verantwoordelijkheid van burgers hebben ondersteuning van vrijwilligerswerk en initiatieven van burgers de voorkeur boven de inzet van professionele organisaties. Wel moet de kwaliteit voldoende gewaarborgd zijn om de taak goed uit te kunnen oefenen.
- Burgers kunnen in ieder geval een redelijke eigen bijdrage betalen in de kosten van welzijnsvoorzieningen bij activiteiten gericht op ontmoeting, ontspanning en ontwikkeling, zonder dat dit een onoverkomelijke drempel is om deel te nemen aan de samenleving.
- Deelgemeentelijke voorzieningen en activiteiten zijn in beginsel bedoeld voor de inwoners van de deelgemeente.
- Preventief optreden is over het algemeen goedkoper, effectiever en efficiënter dan curatief en repressief optreden en verdient daarom de voorkeur. Achterstanden en onleefbaarheid kunnen dan immers voorkomen worden. Dit laat onverlet dat bestaande problemen gewoon aangepakt moeten worden.
- Het professioneel deelgemeentelijk welzijnswerk dient bij voorkeur buurt- en wijkgericht te werken, dicht bij de burger en zijn specifieke problemen.
- De deelgemeente verbetert waar mogelijk de effectiviteit en efficiency van het welzijnswerk. Inzicht in prestaties, resultaten en baten en lasten moet vergroot worden.
- Bijzondere aandacht gaat naar de wijken Schiebroek en in mindere mate 110-Morgen en daarnaast naar de thema's jeugd en veiligheid. Dit zijn dus ook binnen het welzijnsbeleid prioriteiten.

Doelstellingen binnen prestatievelden Wmo

In de notitie Sociaal heeft de deelgemeente de algemene uitgangspunten van het sociale beleid vertaald naar de prestatievelden van de Wmo. Voor elke prestatieveld zijn er doelstellingen, uitgangspunten, het aanbod, beoogde resultaten en indicatoren. In deze samenvatting staan alleen de doelstellingen.

Doelstellingen prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

Voor prestatieveld 1 onderscheidt de deelgemeente drie beleidsterreinen: 1) sport en recreatie 2) kunst en cultuur en 3) programma sociaal. Het programma Sociaal kent een onderscheid tussen maatschappelijke participatie en jeugdbeleid.

Sport en recreatie

- De deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek creëert gunstige voorwaarden voor sportbeoefening.
- Het sportbeleid van de deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek richt zich op het stimuleren van deelname aan breedtesport. Aandachtspunten daarbij zijn gezondheid, sociale cohesie en groepen die minder dan gemiddeld deelnemen aan sport en recreatie. Topsport krijgt geen specifieke aandacht.
- De deelgemeente stimuleert de bewustwording van haar inwoners van natuur en milieu. De nadruk ligt daarbij op de jeugd in de basisschoolleeftijd.

Kunst en Cultuur

- De deelgemeente stimuleert en faciliteert het culturele leven in de deelgemeente.
- De deelgemeente bouwt de Castagnet verder uit als haar lokale cultuurcentrum. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar activiteiten voor jongeren en voor senioren.
- De deelgemeente zorgt voor een voldoende breed aanbod van culturele activiteiten voor en door jongeren.

Programma Sociaal: maatschappelijke participatie

- De deelgemeente stimuleert en faciliteert de participatie van bewoners in de samenleving.
- De deelgemeente geeft bij haar participatiebeleid extra aandacht aan groepen die minder dan gemiddeld participeren in de samenleving. Te denken valt aan jongeren, senioren en allochtonen.
- De deelgemeente erkent het belang van bewonersorganisaties voor participatie en faciliteert de door haar erkende bewonersorganisaties.

Programma Sociaal: jeugdbeleid

- Voor jongeren in Hillegersberg-Schiebroek is het prettig wonen. Zij krijgen de kans zich te ontwikkelen tot burgers, die meedoen in de samenleving en die zich mede verantwoordelijk voelen voor die samenleving. Indien nodig krijgen ze bij dit proces ondersteuning. Zij zijn bij het vormgeven en implementeren van het beleid betrokken en hebben een zichtbare rol in de besluitvorming.
- Medebewoners zien de jongeren als volwaardige medeburgers. De jongeren hebben voldoende mogelijkheden om hun vrije tijd zinvol in te vullen, zowel binnen als buiten.
- De deelgemeente streeft ernaar een kindvriendelijke deelgemeente te zijn.
- De deelgemeente streeft ernaar alle scholen in de deelgemeente zich te laten ontwikkelen als brede school.

Doelstellingen prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

- Voor jongeren in Hillegersberg-Schiebroek is het prettig wonen. Zij krijgen de kans zich te ontwikkelen tot burgers, die meedoen in de samenleving en die zich mede verantwoordelijk voelen voor die samenleving. Indien nodig krijgen ze bij dit proces ondersteuning. Medebewoners zien de jongeren als volwaardige medeburgers. De jongeren hebben voldoende mogelijkheden om hun vrije tijd zinvol in te vullen, zowel binnen als buiten.
- De deelgemeente ondersteunt ouders en andere opvoeders bij hun vragen over opgroeien en opvoeden.
- Op alle scholen in de deelgemeente moet voldoende schoolmaatschappelijk werk beschikbaar zijn.
- De deelgemeente zet zich in om minimaal 90% van de kinderen uit de (achterstands-) doelgroepen te bereiken met VVE-programma's.
- Aanvullend op het stedelijk beleid ontwikkelt de deelgemeente eigen beleid gericht op voortijdig schoolverlaten.
- Het deelgemeentelijk beleid is erop gericht te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken.

Doelstellingen prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

- De deelgemeente maakt het mogelijk dat inwoners eenvoudig zelf informatie kunnen inwinnen over zorg- en welzijnsvragen waar zij mee zitten.
- Bewoners krijgen adequaat advies over vragen waar zij mee zitten op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Doelstellingen prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

- Zoveel mogelijk sluit de deelgemeente aan op het stedelijke vrijwilligersbeleid en zij werkt samen met bovendeelgemeentelijke organisaties zoals SVR, Rotterdam Sportsupport, CVD, Inzet en Proxy.
- De vrijwilligersorganisaties zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun functioneren.
- Er moet afstemming zijn tussen het gemeentelijke en deelgemeentelijke beleid ondersteuning mantelzorg.

Doelstellingen prestatieveld 5: bevordering deelname

- De deelgemeente bevordert de deelname aan het maatschappelijke verkeer van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
- De deelgemeente bevordert het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
- De deelgemeente zet zich in om de samenhang in het aanbod voor bewoners met beperkingen te versterken.
- Het algemeen maatschappelijk werk ondersteunt bewoners met psychosociale problemen op een adequate manier.
- Het Sociaal Raadsliedenwerk (SRW) ondersteunt kwetsbare bewoners met materiële problemen op een adequate manier.

Doelstellingen prestatieveld 6, 7, 8 en 9: sociaal kwetsbaren

- De deelgemeente bevordert dat mensen die in een voorziening voor maatschappelijke opvang verblijven, op een normale wijze in de omgeving kunnen wonen en verblijven.
- De deelgemeente bevordert dat mensen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, adequaat worden geholpen.

Schiebroek doet mee!: Wmo-pilot Zorgvernieuwing Schiebroek (zie ook 4.8)

In februari 2007 sloten gemeente, deelgemeente, SPR, de drie corporaties en de zorgaanbieders De Stromen/Opmaat, Laurens en Stichting Humanitas een convenant voor vier jaar. Ze spraken af om onder de noemer Schiebroek doet mee! gezamenlijk aan de slag te gaan in de wijk. Via een vernieuwende aanpak verdiepen zij, in samenwerking met de betrokken maatschappelijke organisaties, de sociale wijkaanpak en tillen die naar een hoger niveau. Van essentieel belang in Schiebroek doet mee! is dat de aanpak werkt vanuit de kracht en de netwerken van inwoners en waar mogelijk het versterken en verduurzamen daarvan. Het accent ligt op het verbinden van mensen, initiatieven en organisaties vanuit de behoeften en wensen van burgers. In het kader van Schiebroek doet mee! ontstond de pilot Zorgvernieuwing. De pilot geeft invulling aan de ambitie dat informele netwerken de basis worden van de Rotterdamse sociale infrastructuur. Tevens anticipeert de pilot op de wijzigingen in de AWBZ. Zorg- en welzijnsaanbieders ontwikkelen nieuwe zorg- en ondersteuningsarrangementen voor kwetsbare ouderen. Dat doen ze in samenspraak met ouderen. In de nieuwe

arrangementen staan de eigen kracht van ouderen en de mogelijkheden van de omgeving centraal. De pilot startte in 2009 en is afgerond in april 2010. Over de pilot is een eindrapportage verschenen. De deelgemeente gebruikt de uitkomsten in brede zin onder andere als input voor het welzijnsbeleid.

6.6 Wmo in Hoek van Holland

Hoek van Holland scoort met een 7,7 hoog op de Sociale Index en kan dan ook als sociaal sterk worden betiteld. Ook op alle vier de aspecten worden ruime voldoendes behaald. Dieper inzoomend op de cijfers vallen relatief hoge scores op voor wat betreft taalbeheersing, inkomen en sociale contacten. Op het thema gezondheid wordt een kwetsbare score behaald.

Visie op uitvoering Wmo

De deelgemeente stelde in 2007 het Wmo-meerjarenbeleidsplan Hoek van Holland 'Met Elkaar' vast. In deze nota formuleert de deelgemeente een visie op de deelgemeentelijke uitvoering van de Wmo. Hoek van Holland benoemt drie sleutelbegrippen als kern van de visie op de Hoekse samenleving: eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid en medeverantwoordelijkheid. De deelgemeente ziet het als haar taak om dit drieluik te verbinden en faciliteiten en ondersteuning te bieden, zodat individuele en groepen burgers, organisaties en bedrijven de Hoekse samenleving vorm kunnen geven. Recentelijk heeft dit bijvoorbeeld geleid tot de opening van het Vrijwilligers Informatie Punt, welke informatie én advies geeft aan zowel vrijwilligers als maatschappelijke organisaties alsmede zorgt voor werving en selectie. Continue aandacht blijft gewenst en wordt gegeven aan dergelijke voorzieningen om deze optimaal te laten functioneren binnen de gehele Hoekse sociale kaart. De Vraagwijzer speelt hierin een belangrijke en centrale rol.

De afgelopen jaren is de WMO en de visie hierop, onderdeel geworden van het reguliere beleid van de deelgemeente. Hoewel Hoek van Holland aandacht geeft aan alle vijf de prestatievelden waarvoor zij als deelgemeente direct verantwoordelijk is, zijn op basis van cijfers en ervaringen een aantal thema's benoemd waarop de komende jaren extra wordt ingezet:

- plan van aanpak genotsmiddelen;
- sociaal isolement / sociale binding
- armoedebestrijding;
- jeugd en gezondheid (CTC);
- toegankelijkheid en aanbod voorzieningen strand en dorp.

Plan van aanpak genotsmiddelen

Het gebruik van genotsmiddelen in Hoek van Holland is problematisch. Roken, alcohol- en (soft)drugsgebruik onder jongeren vraagt aandacht (te veel, te vaak en te vroeg gebruik). Maar ook onder volwassenen is het gebruik problematisch. Het heeft nadelige gevolgen voor de gezondheid en de veiligheid, maar ook voor de samenleving door de invloed op school, werk en sociale relaties. Om deze problematiek tegen te gaan stelde de deelgemeente in 2009 een plan van aanpak vast: Genotsmiddelen 2009-2011. Deze aanpak beweegt zich binnen de grote lijnen van het stedelijke plan van aanpak alcohol en het uitvoeringsplan preventie cannabis, met een focus op specifieke Hoekse problematiek en kenmerken als het strandseizoen (recreatieoord, camping en strand), het ontbreken van voortgezet onderwijs in Hoek van Holland en de bevolkingssamenstelling. Het plan van aanpak Genotsmiddelen 2009-2011 is een gecombineerde aanpak van repressie en preventie, meerjarig beleid en het bereik van doelgroepen langs verschillende wegen. Er wordt een onderscheid gemaakt in drie primaire leeftijdsgroepen: jonger dan 16 jaar, 16-23 jaar (met een uitloop naar 35 jaar) en ouder dan 35 jaar.

Voor deze leeftijdsgroepen gelden de volgende doelen:

- jonger dan 16 jaar
  - 52% heeft in 2008 over de periode van een maand alcohol gedronken, 42% in 2011;
  - 5% heeft in 2008 over de periode van een maand softdrugs gebruikt, 3% in 2011;
  - 5% heeft in 2008 over de periode van een maand gerookt, 3% in 2011.
- 16-23 jaar (met uitloop naar 35 jaar)
  - 20% zware drinkers in 2008, 18% in 2011;
  - 35% rokers in 2008, 32% in 2011;
  - 9% heeft harddrugs gebruikt, 8% in 2011.
- 18-55 jaar
  - 16% zware drinkers in 2008, 14% in 2011;
  - 30% rokers in 2008, 27% in 2011;
  - 9% heeft harddrugs gebruikt, 8% in 2011.
- Ouder dan 55 jaar
  - Mogelijkheden van preventieve acties gericht op senioren verkennen en zo mogelijk initiatieven opzetten en doelen in termen van percentages formuleren.

Om deze doelstellingen te behalen vult een uitvoeringsplan het plan van aanpak aan. Dit uitvoerings-plan is tot stand gekomen in overleg met onder andere JOS, GGD, directie Veiligheid en Bouman/GGZ. Na 2011 zet de deelgemeente het ingezette beleid voort.

Sociaal isolement / Sociale binding

Ook Hoek van Holland kent een aantal inwoners die vallen onder de doelgroep 'sociaal geïsoleerd'. De ketenpartners binnen het lokaal zorgnetwerk (LZN) spelen een belangrijke rol bij het vroegtijdig bereiken van inwoners die in een sociaal isolement (dreigen te) raken door gezamenlijke afspraken over de juiste inzet van hulp.

Hoewel sociaal isolement onder alle leeftijdscategorieën voorkomt, neemt het risico om geïsoleerd te raken sterk toe naarmate mensen ouder zijn. Ouderen vormen een aanzienlijk deel van de bevolking in Hoek van Holland; 20% van de inwoners is 65 jaar of ouder t.o.v. 14% in Rotterdam als geheel. Sinds 2010 worden jaarlijks Hoekse 80-, 85- en 90-jarigen bezocht en wordt hun individuele situatie voor wat betreft woon-, zorg- en leefsituatie besproken. Deze signalerende huisbezoeken worden verricht door vrijwilligers; mocht daar aanleiding toe zijn dan wordt ook de ouderenadviseur ingeschakeld.

Een persoon in sociaal isolement voelt zich eenzaam en ongelukkig als gevolg van weinig of geen betekenisvolle contacten. Om mensen uit dit sociaal isolement te halen dienen er voldoende mogelijkheden te zijn om deze contacten wél aan te gaan. Deze mogelijkheden werken tevens preventief, aangezien ermee wordt voorkomen dat mensen in dit isolement terecht komen. De deelgemeente stimuleert en faciliteert daarom diverse partijen bij het aanbieden van activiteiten in het algemeen, maar zeker ook voor ouderen. Onderlinge samenwerking en afstemming is hierbij van groot belang. Daarnaast heeft de deelgemeente Hoek van Holland blijvende aandacht en inspanning

ten behoeve van het verenigingsleven, wat als een zeer groot goed wordt beschouwd. Ook het recentelijk geopende Vrijwilligers Informatie Punt (VIP) heeft een belangrijke taak in het participeren van inwoners van Hoek van Holland in de samenleving. De komende jaren wordt dan ook inzet gepleegd om het VIP een structureel en effectief onderdeel van de Hoekse sociale kaart te laten zijn.

Naast de sociale mogelijkheden in Hoek van Holland, is er ook het kunnen bereiken van bestemmingen buiten Hoek van Holland van belang. Senioren en mensen met een beperking ervaren het vervoer hierbij veelal als een drempel. Door de inzet van Vervoer op Maat, maar sinds 2010 ook door de Plusbus, wordt deze drempel weggenomen. Laatstgenoemde brengt ouderen tegen een geringe vergoeding naar bijvoorbeeld winkelcentra in de Westlandse gemeenten.

Armoedebestrijding

De deelgemeente Hoek van Holland zet de komende jaren in op een aanbod om de armoede-problematiek aan te pakken. In samenwerking met de verschillende organisaties en diensten wordt hiertoe structureel de omvang van deze doelgroep en van de problematiek geïnventariseerd en gemonitord.

In 2009 is een eerste verbinding gelegd tussen de Voedselbank en het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW). Doel van deze samenwerking is de mensen opnieuw zelfredzaam te maken; de hulp van de voedselbank dient van tijdelijke aard te zijn. In de komende jaren krijgt de samenwerking tussen Voedselbank en AMW een structureel karakter.

Het meer of opnieuw zelfredzaam worden kan door meer middelen te vergaren of door beter om te leren gaan met de middelen die reeds ter beschikking staan. De inzet die hiertoe vanuit de deelgemeente wordt gepleegd:

- aanbod van cursussen ‘plan je budget’ via het Algemeen Maatschappelijk Werk; deze cursus is opgesteld in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud).
- optimaal gebruik van de regelingen waar mensen recht op hebben, zoals het Jeugdsportfonds en Bijzondere bijstand. Informatievoorziening hierover verloopt via de VraagWijzer.
- (verdere) activering middels een OK-traject.

Naast bovenstaande loopt er tot en met februari 2011 een pilot in Hoek van Holland om de schuldhulpverlening dichter bij huis te krijgen. Bij succes wordt ingezet op een structureel aanbod hiervoor. Dit neemt onder meer de drempel van reiskosten weg.

Jeugd en Gezondheid: Communities that Care en JKZ

Voor het jeugdbeleid heeft de deelgemeente in 2008 met de gemeente Rotterdam het Bestuursakkoord Jeugd Rotterdam 2008-2010 afgesloten. Doel van de afspraken is om de samenwerking tussen stad en de deelgemeente verder te ontwikkelen en te verankeren voor de toekomst. Programma’s zoals Communities that Care (CtC), Ieder Kind Wint, Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE), brede school en Jeugdkansenzones (JKZ) bieden een kader om gezamenlijk een adequaat jeugdbeleid uit te voeren. Hoek van Holland verkeert hierbij in een bijzondere positie, omdat men op het terrein van onderwijs, welzijn en zorg ook te maken heeft met instellingen buiten de Rotterdamse Stadsregio.

Het centrum jeugd en gezin (CJG) dat in de tweede helft van 2010 in Hoek van Holland van start is gegaan, zal in de komende jaren een belangrijke rol gaan spelen binnen de preventieve jeugdzorg. Door samenwerking binnen het CJG van de verschillende organisaties en het bundelen van de voorzieningen wordt een snelle en adequate hulp bij het opgroeien en opvoeden ingezet.

Voor de deelgemeente zijn het programma CtC en de JKZ belangrijke instrumenten voor een preventief jeugdbeleid. De JKZ is als ondersteunende structuur van groot belang om jeugdpartners bij elkaar te brengen op wijkniveau. De overlegstructuur voorziet in uitwisseling, afstemming en gezamenlijke inzet en programmering, bijvoorbeeld op het terrein van VVE- en brede schoolactiviteiten. CtC heeft als doel om via een wetenschappelijke onderbouwing te komen tot een wijkprogrammering, gericht op de aanpak van de oorzaken van probleemgedrag. Naast een aantrekkelijk aanbod van activiteiten voor de jeugd betekent dit een effectieve aanpak van aanwezige risico’s en problemen op het terrein van opvoeden en opgroeien: in het gezinsmilieu, de school, vrije tijdvoorzieningen en de vriendenkring.

Eind 2009 stelde een beleidsgroep, met daarin een groot deel van de organisaties die met jeugd werken, het preventieplan CtC op en vast. In het preventieplan staan doelstellingen voor afname van de verschillende vormen van probleemgedrag in de periode 2010-2020. De verschillende opgenomen vormen van probleemgedrag zijn geweld, jeugddelinquentie, problematisch alcohol- en drugsgebruik, schoolverzuim en aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag. Voorbeelden van gestelde doelstellingen zijn:

- een afname van het percentage jongeren dat soms tot regelmatig een wapen met zich meedraagt van 7% naar 3%,
- een afname van het percentage jongeren dat de afgelopen maand alcohol heeft gedronken van 55% naar 30%;
- een afname van het percentage spijbelaars van 8% naar 4%.

De inzet van diverse programma’s die na onderzoek in Nederland effectief of in ieder geval veelbelovend zijn gebleken moeten de doelstellingen realiseren. De verschillende programma’s zijn gericht op de eerder genoemde vier domeinen. Voorbeelden van deze programma’s zijn: het programma Gezonde School en Genotsmiddelen, het programma Toezicht door Jongeren en opvoedcursussen als Opvoeden & Zo en Beter Omgaan met Pubers. Jaarlijks vindt evaluatie plaats en worden waar nodig prioriteiten verlegd en/of andere programma’s en activiteiten gekozen.
Daarnaast wordt er gebouwd aan een Hoeks pedagogisch fundament. Een zo breed mogelijke afvaardiging van de Hoekse bevolking stelt in onderlinge discussie een pakket normen en waarden vast die volgens hen in Hoek van Holland zouden moeten gelden. Het pedagogisch fundament moet leiden tot een grotere bewustwording in de eigen omgeving en een vergrote sociale controle.

Toegankelijkheid en aanbod voorzieningen strand en dorp

Hoek van Holland is een te ontwikkelen woonservicegebied: een wijk van ca. 10.000 inwoners, waarin iedereen zo lang mogelijk kan blijven wonen met behoud van eigen regie. Hoek van Holland zet de komende jaren dan ook nadrukkelijk in op goede voorzieningen wat betreft wonen, welzijn, zorg en vervoer. Voorbeelden van dergelijke voorzieningen:

- de Plusbus voor senioren / Vervoer op Maat;
- goede woonservicecomplexen in de vorm van een nieuw Bertus Bliekhuis en verdere invulling van het in 2009 geopende complex De Atlas;
- een toegankelijk en goed uitgerust wijkgebouw;
- een goede structuur ter ondersteuning van de Hoekse mantelzorgers waar alle relevante professionals bij zijn betrokken.

Van 2007 tot en met 2009 zijn vele fysieke aanpassingen aan het strand van Hoek van Holland gedaan. Voor de mindervaliden kwam er een pad langs de horeca-voorzieningen en een pad naar de vloedlijn. Verder kwam er een goede toilet- en douchefaciliteit voor mindervaliden en zijn strandrolstoelen en strandrollators gratis te gebruiken. In 2010 en verder vinden er nieuwe aanpassingen in de buitenruimte (inclusief het strand) en overige voorzieningen plaats, zodat vrijwel alle voorzieningen in Hoek van Holland toegankelijk zijn voor mindervaliden.

6.7 Wmo in Hoogvliet

Deelgemeente Hoogvliet scoort op de Sociale Index 2010 lager dan in 2009, maar nog altijd bijna een punt hoger dan het Rotterdamse gemiddelde. Drie thema's zijn in Hoogvliet sociaal onvoldoende: goede gezondheid, sociale contacten en het ondernemen van sociale en culturele activiteiten.

Sinds mei 2010 heeft de deelgemeente Hoogvliet een nieuw bestuur. Het bestuursprogramma van dit dagelijks bestuur en de bestuursakkoorden vormen de kaders voor het WMO meerjarenplan voor de jaren 2010 t/m 2014. Hoogvliet heeft net als de diensten en andere deelgemeenten te maken met een forse bezuinigingsslag. Hierdoor is voor de komende jaren, nog meer dan in andere jaren, focus op beleidsniveau en verbinding op uitvoeringsniveau noodzakelijk.

Het bestuur richt zich de komende vier jaar op:
- ruimte voor talentontwikkeling,
- een aantrekkelijke suburbane woonomgeving,
- vitale wijken en
- een goede dienstverlening aan burgers.

Hierbinnen is het motto: eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en meedoen. Daarnaast wordt aan mensen die achterblijven assertief de helpende hand geboden. Dit motto sluit naadloos aan op het gedachtegoed van de Wmo en betekent concreet dat de komende jaren zal worden ingezet op meedoen in de breedste zin van het woord. Het gaat hierbij om het stimuleren van de capaciteiten en de zelfredzaamheid van jongeren, volwassenen en ouderen, maar ook om het bieden van een vangnet. Dit betekent dat aan de ene kant aandacht wordt besteed aan zaken die meedoen belemmeren of negatief kunnen beïnvloeden, zoals werkloosheid, geen opleiding, slechte gezondheid en onvoldoende taalbeheersing. Kortom: ervoor zorgen dat de inwoners van Hoogvliet hun capaciteiten benutten. Aan de andere kant wordt de helpende hand geboden aan burgers die zichzelf niet redden. Door professionele instellingen, maar ook door het stimuleren van zorgzame netwerken rondom de burger. Dat doen wij in Hoogvliet gebiedsgericht vanuit het schaalniveau van de 8 Hoogvlietse buurten. Dit zijn afgebakende buurten, onderling gescheiden door water, wegen of groene voegen. De plaats waar Hoogvlieters wonen, leven en elkaar ontmoeten. Centraal in deze buurten staan de multifunctionele wijkaccommodaties (MFA), de community centres, de brede school of een multifunctioneel centrum. Dit zijn de plaatsen waar een aantal buurtfuncties bij elkaar komen, toegankelijk en op maat voor de bewoners van de buurt.

Hieronder worden de plannen per prestatieveld toegelicht. De spil van de prestatievelden (met name 3, 4 en 5) wordt gevormd door VraagWijzer. Zij is de verbindende factor en kan in toenemende mate gebiedsgericht ingevuld worden.

Prestatieveld 1: Samenhang en leefbaarheid

We stimuleren bewoners om verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en hun buurt.

Vitale wijken hebben een goede ontmoetingsinfrastructuur en sociale cohesie. De deelgemeente investeert in een gevarieerd woningaanbod en eigentijdse voorzieningen in Hoogvliet op het gebied van onderwijs, cultuur, sport, welzijn en bedrijfsleven. Daarnaast worden bewoners meer 'eigenaar' van de buurt. Elke leeftijdsgroep van jong tot oud moet in de wijken prettig kunnen wonen waardoor er vitale, levensbestendige wijken ontstaan. Een wijkgerichte aanpak kan zorgen voor binding met de buurt. Bewoners worden gestimuleerd actief mee te doen, eigen verantwoordelijkheden op te pakken en deel te nemen wanneer dat mogelijk is. Sport, cultuur en laagdrempelige subsidies om bewonersinitiatieven te honoreren zijn o.a. middelen om participatie en eigen verantwoordelijkheid te vergroten.

We bestrijden veiligheidsproblemen.

Het gaat daarbij om zichtbare veiligheidsproblemen (bestrijden criminaliteit) en minder zichtbare problemen (huiselijk geweld) en (overlast)preventie. Veiligheid is een van de speerpunten in het coalitieakkoord. Inzet voor Hoogvliet is de ontwikkeling van pilot 'De buurt bestuurt' en het opzetten van een Sociaal Team.

We nemen taalbarrières weg door het stimuleren van het leren en gebruiken van de Nederlandse taal.

We bieden helderheid over beleidsvoornemens, de mogelijkheden dit te beïnvloeden, planning en voortgang en eventuele bijstelling.
Voor bewoners moet helder zijn welke zaken spelen in hun directe omgeving, en hoe en wanneer zij betrokken kunnen zijn bij deze zaken. Het idee erachter is dat bewoners hun omgeving mede vorm geven en invloed kunnen aanwenden op een schaal die loopt van passief (geïnformeerd worden) tot actief (co-creatie). Op voorhand moet duidelijk zijn welke ruimte en tijd aan bewoners geboden wordt.

Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

We verminderen de kwetsbaarheid van (met name) jongeren voor probleemgedrag.

Hierbij gaat zowel om preventie en ondersteuning als het terugdringen van probleem-gedrag. Binnen de Wmo richten we ons vooral op de preventieve ondersteuning van de jeugd. De programma's JeugdKansenZone (JKZ) en Communities that Care (CtC) zijn vanaf 2011 volledig met elkaar verbonden. De deelnemers aan de JKZ-wijkwerkteams hebben de informatie aangeleverd die de basis vormt voor het nieuwe Jeugdpreventieplan 2011-2014. Daarnaast hebben ook het Centrum voor Jeugd en Gezin, Centrum voor Dienstverlening, Flexus Jeugdplein en Politie Hoogvliet hier hun bijdrage aan geleverd. Het Jeugdpreventieplan 2011-2014 is het vervolg op het CtC-preventieplan 2007-2010. Vanuit het Jeugdpreventieplan wordt gewerkt met een beschermende aanpak op basis van de sociale ontwikkelingsstrategie. Hierbinnen staan de factoren binding, kansen, vaardigheden en erkenning, en gezonde opvattingen en duidelijke normen centraal. Deze beschermende aanpak wordt ingezet in de vier domeinen gezin, jeugd, onderwijs en wijk. Voor ieder domein is een risicofactor gekozen, die zal dienen als focus in de aanpak en programmering.
Hieronder wordt de risicofactor per domein genoemd:
- Domein Gezin: Problemen met gezinsmanagement
- Domein Jeugd: Vroeg begin van probleemgedrag

- Domein Onderwijs: Leerachterstanden
- Domein Wijk: Weinig binding en organisatie in de wijk.

Prestatieveld 3: Informatie, advies, cliëntondersteuning

VraagWijzer biedt snelle, goede en vriendelijke intake en afhandeling voor diverse stedelijke en deelgemeentelijke welzijnsfuncties en welzijnsproducten, zorg- en ondersteuningsvoorzieningen voor diegenen die de weg naar ondersteuning niet zelfstandig kunnen vinden.

De ontwikkeling van de VraagWijzer tot een laagdrempelige voorziening voor Hoogvlietse bewoners is aanleiding om mogelijkheden te zoeken om het eigen en stedelijke aanbod van diensten en producten gebiedsgericht en op een kwalitatief goede wijze te koppelen aan de VraagWijzer. Daarnaast maken de te verwachten bezuinigingen een herbezinning op de (welzijns)taken van de deelgemeente noodzakelijk. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de interne kwaliteit van VraagWijzer (kennis en eigen ontwikkeling). Dit heeft geleid tot deskundige medewerkers die in staat zijn de 'vraag achter de vraag' te achterhalen en de mensen hiermee verder te helpen. Echter, de samenwerking met zorgaanbieders en andere partners (professionals) verloopt nog niet optimaal. Hoogvliet wil de focus leggen op de verdergaande samenwerking met andere partijen en functies en producten, voor zover mogelijk, koppelen aan de backoffice-functie van VraagWijzer. Dit is één van de aspecten waarbij de rol van VraagWijzer wordt versterkt als spil en aanjager in het Wmo-netwerk. De koppeling tussen VraagWijzer en lokale en stedelijke backoffice-organisaties is hierbij noodzakelijk.
Daarnaast wordt bekeken hoe de diensverlenende taken van VraagWijzer nog dichter bij de mensen is te brengen zonder afbreuk te doen aan de hoogwaardige kwaliteit die VraagWijzer kenmerkt. De komende jaren wordt ingezet op het versterken van de eigen kracht en sociale netwerken van de Hoogvlietse burger. Daarnaast moet duidelijk worden aangegeven wanneer de burger zelf verantwoordelijk is en wanneer de overheid kan worden aangesproken. Deze kanteling van de rol van de overheid wil Hoogvliet meenemen in de doorontwikkeling van VraagWijzer.

Prestatieveld 4: Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

We streven ernaar dat mensen zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, waar ondersteuning nodig is wordt de helpende hand geboden.

De ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorg kan op verschillende niveaus worden aangepakt mits deze is ingebed in de servicezone en partijen zich hieraan verbinden: VraagWijzer is een goede frontoffice in de Stadswinkel waar een toenemende stroom aan bezoekers te zien is. VraagWijzer profileert zich als frontoffice waar ook vrijwilligers en mantelzorgers terecht kunnen voor informatie en advies.

- Wat betreft mantelzorg wordt aangesloten bij het stedelijke herijkingprogramma. Vanaf 2011 wordt de mantelzorgondersteuning Nieuwe Stijl vormgegeven door het accent te leggen op het versterken van de kracht van mantelzorgers (methodiekontwikkeling) en het benutten van eigen netwerk alsmede het faciliteren van cursussen en ontmoetingsmogelijkheden.
- De kwartiermaker Mantelzorg heeft in 2010 samengewerkt met partnerinstellingen en organisaties met als doel een dekkend netwerk van voorzieningen en activiteiten te organiseren om een breder bereik van mantelzorgers mogelijk te maken met taken en verantwoordelijkheden voor alle partijen. VraagWijzer profileert zich binnen dit netwerk als informatie- en adviespunt. Deze netwerk-functie (mantelzorgkring) wordt in de backoffice-organisatie van VraagWijzer functioneel ingericht vanaf 2011 (mantelzorg Nieuwe Stijl). Eind 2010 worden de afspraken voor het komende jaar vastgelegd in een convenant.
- Voor de ondersteuning van vrijwilligers heeft Hoogvliet de nota Vrijwilligers 'verbinden is binden' 2009-2012 vastgesteld. Voor de nabije toekomst wordt vooral ingezet op de ontwikkeling van een kwaliteitslabel en de samenwerking binnen een netwerk van vrijwilligersorganisaties. Hoogvliet trekt daarbij op met inZ, de Rotterdamse frontoffice van ondersteunende organisaties voor vrijwilligerswerk. Waardering en aandacht voor vrijwilligerswerk zijn voor Hoogvliet belangrijke thema's.

Prestatieveld 5: Bevorderen deelname

We streven ernaar dat mensen zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving, waar ondersteuning nodig is wordt de helpende hand geboden

Voor burgers die niet zelfredzaam zijn, maar daarbij regie of ondersteuning nodig hebben, investeert de deelgemeente in een klimaat waarin een samenhangend en gebiedsgericht zorg-, welzijns- en woonbeleid wordt gedragen door de instellingen (duurzaam netwerk van professionals). De ontwikkelingen en maatregelen op het gebied van wonen, zorg en welzijn worden vertaald naar de Servicezone Hoogvliet zodat kwetsbare mensen langer zelfstandig (en veilig) kunnen wonen.
Hierbij is aandacht voor de eigen regie van de burger en het ontwikkelen van zelforganiserend vermogen van ouderen en mensen met een beperking.
De regeling bz-ommeb (bevordering zelfstandigheid ouderen en mensen met een beperking) biedt mogelijkheden om door het verbinden van aanbieders op het gebied van wonen; welzijn en zorg door middel van samenwerking met vrijwilligers en/of vrijwilligersorganisaties een aanbod tot stand te brengen in het kader van de Wmo, de zogenaamde Wmo-arrangementen.
In Hoogvliet is het thema isolement centraal gezet. De komende jaren zetten we vooral in op het versterken van eigen sociale netwerk en preventie van sociaal isolement.

We richten de buitenruimte gebruiksvriendelijk in

Inzet is om bij wijkverbetering de openbare ruimte zo gebruiksvriendelijk mogelijk in te richten met aandacht voor alle doelgroepen. Hierbij is aandacht voor de toegankelijkheid en de fysieke veiligheid van de buitenruimte.

6.8 Wmo in IJsselmonde

IJsselmonde ontwikkelde de afgelopen jaren voorwaarden om de Wmo te vertalen in concrete maatregelen, acties en projecten. Zo vormt de kadernota Welzijn de basis voor de visie op de Zelfredzame Wijk, de Wmo-pilot Vlechtwerk van professionals, de VitaliteitsWijzer, de WerkWijzer en het Wmo-café. De gebiedsmanagers zijn bezig om met de IWAP's de gebiedsgerichte invulling van deze maatregelen gestalte te geven. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van deze visie op Welzijn en de Wmo en van de doorvertaling in IJsselmonde van deze visie op verschillende terreinen.

Sociale Index van IJsselmonde

In de Sociale Index scoort IJsselmonde met een 5,8 overall gelijk aan het stedelijk gemiddelde, maar met grote verschillen tussen de wijken. Aandachtspunten zijn gezondheid, inkomen en sociale contacten. De deelname aan sociale en culturele activiteiten is ruim beneden het stedelijk gemiddelde. De wijk Oud-IJsselmonde heeft de hoogste score van IJsselmonde. De sociale kwaliteit van Groot IJsselmonde-Noord en -Zuid is gemiddeld voldoende, maar met pieken en dalen binnen de wijk. Lombardijen en Beverwaard zijn wijken met op een aantal domeinen forse problemen. Feitelijk zijn dit 'kantelwijken' die of de goede kant op gaan of dreigen te verloederen. Een samenhangende en intensieve aanpak is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat deze 'kantelwijken' zich in de goede richting ontwikkelen.

Kadernota Welzijn

Op 9 oktober 2008 stelde de deelraad de kadernota Welzijn vast. De nota vormt de invulling van de kaderwet Wmo. De burger en zijn sociale netwerken zijn het aangrijpingspunt. De essentie van de Wmo is, dat burgers met hun netwerken zelf hun plek in de samenleving kunnen ontdekken, verwerven en vasthouden. De hoofddoelstelling van het welzijnsbeleid is: mogelijk maken dat burgers hun leven zoveel mogelijk organiseren en regisseren vanuit hun eigen kracht, in en door middel van sociale netwerken. De kadernota Welzijn gaat uit van het welbevinden van de burger. De nota legt dit begrip uit aan de hand van de levensdomeinen sociale netwerken, lichaam & geest, materiële zekerheden, arbeid, prestatie & vrije tijd, waarden en zingeving. Ook het begrip zelfregie is van belang; de mate waarin iemand zijn leven zelf in de hand heeft. Sociale netwerken zijn de verbindende schakel, het cement voor het functioneren op alle levensdomeinen. De deelgemeente wil nagaan hoe organisaties en instellingen bijdragen aan het versterken van deze sociale netwerken. In de kadernota ligt de nadruk op de voorwaarden, die nodig zijn om het welzijnsbeleid te veranderen. Het gaat hierbij om beleidsontwikkeling en om de concrete samenwerking tussen deelgemeente en organisaties.

De zelfredzame wijk als kader

Geleidelijk aan ontstond in de deelgemeente de opvatting dat de deelgemeente, de maatschappelijke organisaties en de welzijnsorganisaties hun concrete samenwerking als volgt moeten invullen:

- Het gaat om het samen verantwoordelijk zijn.
- De focus van de samenwerking moet gericht zijn op een bepaald gebied binnen de deelgemeente.
- Samenwerken betekent afspraken maken. Gezamenlijke convenanten zijn een belangrijk instrument. Organisaties, inclusief de deelgemeente, moeten ook op bestuurlijk niveau aanhaken.
- Samenwerken betekent aanzwengelen en regie voeren. De deelgemeente vindt dat zij hierin een nadrukkelijke rol heeft en stelt gebiedsmanagers aan om deze rol op te pakken.
- VraagWijzer is spin in het web van het samenwerkingsnetwerk van organisaties in het sociale domein in de wijk. Belangrijke vraagstukken zijn het beheer van de front- en backoffice.
- Samenwerkende organisaties moeten integraal leren kijken. Het belang van zelfredzame burgers staat voorop in de wijze van dienst- en zorgverlening.
- Methodieken ontwikkelen om integraal te kijken, te denken en te handelen is een belangrijk instrument voor de Wmo. Het vormt de opmaat voor de Wmo-pilot Vlechtwerk van professionals. Bij het 'going-concern' gaan van dit project worden overdraagbare producten en instrumenten opgeleverd, die in geheel Rotterdam benut kunnen worden.

Woonservicegebied: gebiedsgericht invulling geven aan de Wmo

Op 15 oktober 2009 tekenden welzijnsorganisaties en zorgorganisaties samen met de dienst SoZaWe en de deelgemeente IJsselmonde het Convenant woonservicewijken/zelfredzame wijken IJsselmonde. Het doel hiervan is om samen het ontmoeten van burgers te faciliteren op verschillende plekken in IJsselmonde. Specifieke projecten, zoals Matchmaker, maken koppelingen tussen burgers (vragers en aanbieders) op buurtniveau mogelijk. De Wmo-pilot verbindt het vlechtwerk met de ontmoetingsplaatsen, zodat de vraag van een burger – indien noodzakelijk – op een goede manier professioneel verhelderd en beantwoord kan worden. De Wmo kent zo een gebiedsgerichte inzet, die de kracht van de organisaties aanspreekt en inspeelt op de specifieke vragen van burgers in de verschillende gebieden.

De VitaliteitsWijzer

Bij de VitaliteitsWijzer kunnen (oudere) wijkbewoners terecht voor een preventief welzijns- en gezondheidsonderzoek. De VitaliteitsWijzerconsulent voert een gezondheids- en welzijnscheck uit bij ouderen (50+) die dit willen. De consulent heeft daardoor een preventieve functie. Consulent en cliënt kijken naar de ervaren kwaliteit van leven en welbevinden. Een leefstijlplan helpt de cliënt (nieuw) evenwicht te vinden en bevordert de vitaliteit. Het is een activerende interventie die eerst de kracht van de persoon verkent en benut, daarna die van de omgeving en zo nodig andere professionele ondersteuning inschakelt. Mogelijke onderdelen van het leefstijlplan zijn: vrijwilligerswerk stimuleren, deelname aan (nieuwe) sociale netwerken, meer bewegen of contact leggen met een eerstelijns zorgvoorziening. Dit leidt tot een versterking van het sociale netwerk, verhoging van de zelfregie en meer welbevinden voor de oudere. De VitaliteitsWijzer vult het gat tussen huisartsen en welzijnswerk. Het is een ketenproduct: alle organisaties en instellingen zijn erbij betrokken, die van belang zijn voor het oplossen van problemen en benutten van kansen voor deze klant. Daarom is het netwerk van professionals en het vlechtwerk van de Wmo-pilot van groot belang om deze ambitie waar te maken. En deze vroegtijdige interventie kan dure (AWBZ-) zorg voorkomen of uitstellen. In het eerste half jaar van zijn bestaan vonden 65 klanten de weg naar de VitaliteitsWijzer; 40% meldt zich spontaan, 30% komt binnen via VraagWijzer, 20% via de huisarts en 10% via andere partners. Van alle klanten met leefstijladvies blijkt 90% de adviezen actief in praktijk te brengen. Belangrijk in dit verband is dat de VitaliteitsWijzerconsulent de vorderingen van de klanten ook persoonlijk volgt. Stichting IJsselwijs, uitvoerder van VraagWijzer IJsselmonde, bracht de VitaliteitsWijzer tot ontwikkeling. Daarbij is ook de samenwerking gezocht met de HAGRO in Lombardijen/Vreewijk, om de samenwerking tussen met de eerstelijns organisaties te optimaliseren. De VitaliteitsWijzer is een onderdeel van VraagWijzer IJsselmonde, waardoor burgers terecht kunnen bij één loket. Om VraagWijzer door te ontwikkelen in de VitaliteitsWijzer is borging in stedelijke programma's van groot

belang. Zoals het nieuwe programma VraagWijzer 2010-2014 als onderdeel van het nieuwe Meerjarenplan Wmo, het programma Kwetsbare ouderen en de Wet publieke gezondheid.

Wmo-café IJsselmonde

Het Wmo-café IJsselmonde ontstond uit de vraag van de deelgemeente om burgers te betrekken bij de Wmo. In het café raadpleegt de deelgemeente burgers, samen met vitale samenwerkingspartners en daagt mensen uit om mee te denken over diverse Wmo-vraagstukken. Het is een gebiedsgerichte invulling van de Wmo, met als doel draagvlak te creëren bij burgers en vitale partners voor de uitwerking van de Wmo in een gebied in IJsselmonde. Het doel van het Wmo-café is vierledig:

- een ontmoetingsplaats bieden om resultaten van Wmo-ervaringen te delen en (duurzaam) te versterken door de verschillende Wmo-initiatieven met elkaar te verbinden op basis van wederzijds nut;
- op een inspirerende manier gelegenheid bieden om nieuwe netwerken (vitale coalities) te vormen;
- vanuit het zelforganiserend vermogen van instellingen en burgers ruimte bieden om nieuwe Wmo-initiatieven te ontwikkelen (het vliegwieleffect);
- Het Wmo-café vervult op deze wijze ook de functie van een deelgemeentelijke Wmo-raad.

WerkWijzer

Naar analogie van de ontwikkeling van de VitaliteitsWijzer is er een voornemen om een WerkWijzer tot ontwikkeling te brengen Dit is een logisch gevolg op de één-loketgedachte waarbij VraagWijzer de algemene ingang is voor een ieder (het Wmo-netwerk). Voor specifieke domeinen worden specialistische onderdelen vormgegeven. Wij kennen reeds de VitaliteitsWijzer op gezondheid en willen de WerkWijzer op werk en participatie tot ontwikkeling brengen. Op deze wijze krijgt de integrale ondersteuning op alle levensdomeinen uit de kadernota Welzijn een plek. Cliënten kunnen bij WerkWijzer terecht voor vrijwilligerswerk, werk en participatieplaatsen, trajecten sociale activering en ondersteuning voor vrijwilligers. Organisaties kunnen er terecht voor vrijwilligers, vrijwilligerswerkplekken, ondersteuning bij het matchen van vraag en aanbod en werkzoekenden voor een participatieplaats. Daarbij wordt steeds gebruikgemaakt van de expertise van VraagWijzer.

Wmo-pilot ‘Vlechtwerk van professionals’ in IJsselmonde

Om de Wmo te concretiseren heeft de deelgemeente gekozen mee te doen met een pilot in het centrumgebied voor de ‘doelgroep’ ouderen. De deelgemeente is dan ook - in samenwerking met de stad en maatschappelijke partners - eind 2009 gestart met de Wmo-pilot ‘Vlechtwerk van professionals, Vinden, activeren & verbinden: naar een sluitende Wmo ondersteuning voor ouderen’. Aan deze pilot werken zeventien verschillende organisaties en instellingen in IJsselmonde-Zuid en -Noord mee. De pilot streeft naar een nieuwe manier van gedeeld breed kijken (integrale vraagverheldering), denken (discoursverandering) en handelen (sluitende ondersteuning). Hier volgen nieuwe arrangementen uit die voortkomen uit een brede kijk van professionals met verschillende disciplinaire achtergronden en die zijn gericht op het welbevinden en de maatschappelijke participatie van (kwetsbare) ouderen. De gedachte achter deze pilot is dat de expertise van professionals moet aansluiten bij de mogelijkheden en wensen van de (kwetsbare) oudere en de verbinding moet leggen met de wij(k)kracht. De professionals compenseren daarbij niet, zoals nu gebruikelijk, de belemmeringen en beperkingen van de cliënt. Zij spannen zich maximaal in om de eigen mogelijkheden van de cliënten te optimaliseren en te benutten. Dit moet leiden tot grotere zelfredzaamheid, een groter zelforganiserend vermogen en meer tevredenheid bij de cliënten. Uitgangspunten van de nieuwe werkwijze zijn:

- integrale benadering van burgers met ondersteuningsvragen;
- het sociale netwerk van burgers versterken;
- de gecombineerde kwaliteit van professionele organisaties is ondersteunend.

De kern van de aanpak komt tot stand in de uitvoeringspraktijk. Zij leveren nieuwe ondersteuningsarrangementen op. De beoogde eindresultaten zijn:

- Het sluitende, ondersteunende vlechtwerk van professionals en vrijwilligers heeft 120 oudere burgers opgenomen.
- Betrokken professionals hebben ten minste vijf nieuwe werkafspraken gemaakt op basis van de nieuwe uitvoeringspraktijk.
- Het Wmo-vlechtwerk heeft maximaal vijftig oude OB/AB-cliënten opgenomen.
- Inzicht in grijze gebieden qua aanbod en belemmeringen qua uitvoering voor de vragende burger.

In de deelgemeente IJsselmonde is een belangrijk resultaat de nieuwe sociale infrastructuur van het geschoold vlechtwerk van professionals. In de eerste helft van 2011 wordt de verbinding tussen het vlechtwerk en de Wij(k)kracht naar verwachting verder vormgegeven. Waarschijnlijk in het kader van de zelfredzame wijken en aangestuurd door een stuurgroep zelfredzame wijken. Het ligt voor de hand om de goede ervaringen in IJsselmonde in te brengen bij de interdeelgemeentelijke c.q. stedelijke toepassing van de nieuwe manier van werken zoals verwoord in de motie Pastors.

Daarnaast is het logisch om mogelijkheden van het vlechtwerk van professionals in de deelgemeente IJsselmonde verder te benutten. Een eerste mogelijkheid is het verder vormgeven van het compensatiebeginsel door de dienst SoZaWe en de deelgemeente IJsselmonde. Hiervan mag op termijn een betere, doelmatige en goedkopere dienstverlening verwacht worden, doordat de wij(k)kracht benut wordt die nu niet of onvoldoende aangeboord wordt. De uitkomsten van dit proces kunnen in de komende jaren onderdeel worden van de vervolgstappen 2010 – 2015.

6.9 Wmo in Kralingen-Crooswijk

De deelgemeente Kralingen-Crooswijk scoort 5,9 op de Sociale Index. Dat is iets hoger dan Rotterdam als geheel (5,8). Er vinden veel sociale en culturele activiteiten plaats. De inwoners hebben voldoende sociale contacten en tonen voldoende sociale inzet. Aandachtspunten voor de deelgemeente zijn capaciteiten (taalbeheersing, inkomen en gezondheid), sociale binding, werk en school. De verschillen tussen de afzonderlijke wijken van Kralingen-Crooswijk zijn groot, waarbij Nieuw- en Oud-Crooswijk, Rubroek en Kralingen-West onder het gemiddelde van Rotterdam scoren.

Doelstelling van Kralingen-Crooswijk in relatie tot de Wmo

De ambitie van de deelgemeente Kralingen-Crooswijk is een burgergerichte overheid te zijn. Zo is er ruime aandacht voor het bevorderen van deelname van burgers. Dat gebeurt door burgerinitiatieven, sportparticipatie en initiatieven voor en door bewoners op het gebied van kunst en cultuur te stimuleren (prestatievelden Wmo 1-4). De rolopvatting (regiefunctie) en gebiedsgerichte aanpak van de deelgemeente zijn belangrijke voorwaarden om een concrete invulling van de Wmo te realiseren.

Burgers en instanties krijgen de gelegenheid hun eigen verantwoordelijkheid te nemen door hen te betrekken bij onderwerpen die hen aangaan. Ook kunnen bewoners bijvoorbeeld voor initiatieven in hun wijk een beroep doen op het budget Buurtgeld. Belangrijk uitgangspunt voor de werkwijze van de deelgemeente is naast maatwerk, de tweestromen-aanpak waarbij zij een effectieve combinatie zoekt tussen de fysieke en sociale invulling van het integrale beleid.

Maatregelen en accenten met betrekking tot de Wmo 2010-2014

De uitvoering van de stedelijke prioriteiten, afspraken en actieprogramma's staan niet in dit overzicht. Bij het opstellen van deze accenten maakte de deelgemeente gebruik van de programmabegroting 2009, de kadernotitie Integratie, emancipatie & participatie (2009), subsidiekader Vrijwilligersorganisaties (2009), de notitie Ouderen in Kralingen-Crooswijk (november 2008), de notitie Samen opvoeden in Kralingen-Crooswijk (Communities that Care, 2009), de iWAP's en ten slotte de website van Kralingen-Crooswijk.

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

Om de leefbaarheid en sociale samenhang te kunnen vergroten, streeft de deelgemeente naar een omslag van aanbodgericht naar vraaggericht en burgergericht werken binnen de welzijnssector. Binnen het kader van participatie en meedoen, werkt de deelgemeente aan het vergroten van de participatie van burgers door bewonersinitiatieven te stimuleren (Opzoomerstraten, straatagenda's enzovoort). Zo werkt de deelgemeente in Oud-Crooswijk/Rubroek veel met bewonersplatforms, die staan voor een vergroting van de leefbaarheid in de directe omgeving. Het masterplan Nieuw-Crooswijk voorziet in een strategische wijkaanpak die leefbaarheid en sociale samenhang expliciet meeneemt. In de iWAP's zet de deelgemeente een groot aantal maatregelen in, die noodzakelijk zijn om de sociale veiligheid, schoon en heel te bevorderen – onder andere door inzet buurtverbeteringteams.

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning Jeugd

Uitgangspunt voor het jeugdbeleid is het Communities that Care-concept. Dat zet nadrukkelijk in op samenhang in taken, verantwoordelijkheden en uitvoering en samenwerking tussen instellingen. De deelgemeente pakt met name de speerpunten 'gezinsmanagement en ouderbetrokkenheid' en 'voeding en beweging' verder op in de komende jaren. Een verbeterde afstemming en een breder gedragen, eenduidiger visie op het opvoeden van de jongeren in de wijken vergroten de kansen voor jongeren op school en in de wijk. De deelgemeente streeft naar een dekkend aanbod opvoed- en opgroeiondersteuning, waar ouders terecht kunnen voor informatie en advies. Voor de wat oudere jeugd zet de deelgemeente in op signalen over probleemgedrag gezamenlijk oppakken. De start van het Jeugdnetwerk in januari 2010 bevordert de integrale samenwerking. Bovendien werkt de deelgemeente aan een groter aanbod van stageplaatsen en betaald werk bij lokale ondernemers (wijkeconomie) en het organiseren van jongerenvakantiewerk voor kansarme jongeren. Dit is in aanvulling op de verplichtingen binnen het kader van de Wet Werk en Bijstand. Daarnaast biedt de deelgemeente een scala aan activiteiten op het terrein van sport en spel. Daarbij streeft zij naar kwaliteitsverbetering van de activiteiten en het optimaal benutten van pleinen in de deelgemeente voor jeugd en jongeren in samenwerking met SenR en de welzijnsinstelling.

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

De deelgemeente Kralingen-Crooswijk heeft een VraagWijzer waar bewoners terechtkunnen met hun vragen over wonen, zorg en welzijn. Daarnaast zijn twee raadslieden actief die sociaal-juridisch advies verlenen. Steunpunten met vrijwilligers die mensen helpen bij het invullen van formulieren, vullen deze dienstverlening aan. De deelgemeente vindt het van belang tot een goed werkende keten te komen. Dat betekent, dat de sociale kaart meer is dan een verzameling van de voorzieningen op deelgemeenteniveau. Voor een goede samenwerking is het belangrijk dat partners in de wijk elkaar kennen en van elkaar weten wat zij doen. Zo kan ieder onderdeel van de keten uitvoering geven aan zijn of haar specialisme. Dit komt de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger ten goede.

Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

Het vrijwilligerswerk levert een belangrijke bijdrage aan de sociale verbindingen in Kralingen-Crooswijk en aan de betrokkenheid van inwoners bij hun wijk en buurt. De deelgemeente ziet het als haar taak er samen met maatschappelijke organisaties voor te zorgen dat er nu en in de toekomst voldoende inwoners zijn die met plezier en voldoening vrijwilligerswerk verrichten. Dit doet zij door te streven naar een optimale ondersteuning van vrijwilligersorganisaties in alle sectoren en door deelname aan vrijwilligerswerk te stimuleren. Daarnaast heeft de deelgemeente een vrijwilligersmakelaar die bemiddelt tussen vraag en aanbod. De deelgemeente heeft een Steunpunt Mantelzorg. Met ingang van 2010 start de herijking van de mantelzorgondersteuning met als doel zwaar- en overbelaste mantelzorgers beter te bereiken. De ondersteuning van mantelzorgers moet aansluiten op hun behoefte en hun maatschappelijke participatie stimuleren.

Prestatieveld 5: bevordering deelname

Het merendeel van de ouderen en mensen met een beperking kan nagenoeg zelfstandig wonen. De deelgemeente geeft aan dat er binnen het kader van de maatschappelijke dienstverlening, zorg- en welzijnsondersteunende maatregelen voor ouderen moeten komen door woonservicegebieden verder te ontwikkelen. Zij ontwikkelt – in samenwerking met de partners op het gebied van wonen, welzijn en zorg – vier gebieden in de wijken De Esch, Kralingen-West, Kralingen-Oost en Rubroek/Oud-Crooswijk. Om sociaal isolement onder ouderen te voorkomen wil de deelgemeente in elke wijk zorgen voor activiteiten en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen. Ouderen die zo niet te bereiken zijn, benadert zij actief. Daarnaast stimuleert zij de participatie van senioren als vrijwilliger en bestaat er een specifiek sportaanbod voor ouderen. Al deze maatregelen hebben een positief effect op de fysieke en geestelijke gezondheid van ouderen. Buurtactiveringcoaches in Crooswijk/Rubroek benaderen kansarme bewoners aan huis. Het doel is barrières wegnemen en mensen de mogelijkheid bieden hun talenten te ontwikkelen en in te zetten. Daarnaast heeft de deelgemeente een OK-bank (Onbenutte Kwaliteiten). De OK-bank activeert en stimuleert inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt om deel te nemen aan activiteiten en vrijwilligerswerk en helpt deze mensen – indien mogelijk – op weg naar een betaalde baan. Ook senioren of niet-uitkeringsgerechtigden kunnen hieraan meedoen.

6.10 Wmo in Noord

Visie: het sociale programma

Meedoen, dat is eigenlijk het basisprincipe van het sociale programma van de stad. En dat is ook leidend in het sociale programma van de deelgemeente Noord. De Wmo is

de wet die mensen in staat moet stellen mee te doen. In die zin is de Wmo dus datgene wat Noord al doet: mensen in staat stellen zelf hun leven vorm en richting te geven. Dat doet Noord door:

- mensen individueel zo vroeg mogelijk de vaardigheden mee te geven om zelfstandig hun eigen leven in te richten;
- te zorgen dat de omgeving van mensen de mogelijkheden, uitdagingen en ruimte biedt zichzelf te ontplooien;
- mensen die niet (meer) mee kunnen komen voor kortere of langere tijd te ondersteunen.

Het doel is een eensluidend pedagogisch klimaat voor kinderen. Thuis, op school en op straat. Overal moeten dezelfde verwachtingen en regels gelden. Jongeren worden positief aangesproken op hun kwaliteiten; iemand volgt een opleiding of heeft werk. Scholen moeten de ‘parels van de wijk’ worden. Voor ouderen staat een balans tussen vitaliteit en gepaste zorg centraal, met bijzondere aandacht voor zelfredzaamheid en het tegengaan van maatschappelijke geïsoleerdheid. Het streven is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Bewoners van Noord moeten trots kunnen zijn op hun eigen straat, buurt en wijk. Een trotse bewoner is meer betrokken, voelt zich meer verantwoordelijk voor de buitenruimte en kent de buren beter. Andersom geldt ook: trots zijn maakt betrokken, maar betrokken zijn maakt ook trots! De binding tussen mensen en tussen de verschillende bevolkingsgroepen die Noord rijk is, kan sterker. De deelgemeente moet mensen in staat stellen om als actief burger mee te doen.

Om recht te doen aan de drie genoemde uitgangspunten moet een aantal basisvoorzieningen aanwezig zijn, afgestemd op de behoefte van mensen in de wijk. Wachtlijsten moeten voorkomen worden. De keten moet sluitend zijn. De kracht van het welzijnswerk moet toenemen. Dit ligt vooral in het beter samenwerken tussen organisaties. Die samenwerking is meer dan activiteiten afstemmen. De bewoner staat centraal en van daaruit ontwikkelen professionals van verschillende instellingen een aanpak. Eerder noemde de deelgemeente Noord dit ‘de logica van de situatie’. Richting geven aan samenhang en samenwerking tussen de acties van alle instellingen in de gemeente Rotterdam en de wijk is voorwaarde voor een succesvolle uitvoering van een sociaal programma. Tegelijkertijd moeten de schaarse middelen zo goed mogelijk worden ingezet. Organisaties, instellingen en doelen, die op een directe manier bijdragen aan de beleidsdoelstellingen van dit bestuur krijgen subsidies. Bovendien toetst de deelgemeente de mate waarin zij mensen daadwerkelijk activeren. Dit draagt ook positief bij aan de inhoudelijke en organisatorische ontwikkelingsopdracht, waarvoor de deelgemeente en het welzijnswerk de komende periode staan.

Het accent in het overheidsoptreden komt steeds meer te liggen op de uitvoering. De bewoner als uitgangspunt, de wijk als referentie. Dat betekent dat de uitvoering een volwaardige positie krijgt naast beleidsontwikkeling. De praktijk vormt de inspiratie voor beleid, niet andersom. Dat betekent dat de gemeente Rotterdam kaderstellend is en de deelgemeenten verzorgen de uitvoering. Deelgemeenten vertalen stedelijke, abstracte doelstellingen naar de realiteit van de dag. Daarvoor zijn ook politieke afwegingen nodig. Het sociale programma Jeugd, Welzijn en Zorg (JWZ) van deelgemeente Noord kent de volgende producten: Jeugd, Welzijn & Zorg, Welzijn Algemeen, Sport & Recreatie, Educatie & Arbeid, Zorg & Opvang, Cultuur & Kunst, Jeugd, Ouderen en Actief Burgerschap. Prioriteiten moeten duidelijk zijn. De focus binnen het programma Jeugd, Welzijn & Zorg ligt op meedoen, jeugd en basisinfrastructuur.

Het bovenstaande vormt de visie op het welzijnsbeleid in Noord. Alle onderdelen van het programma dragen bij aan deze filosofie. Of het nu om sport gaat, zorg of actief burgerschap: alle onderdelen moeten bijdragen aan het in staat stellen of uitdagen van mensen om mee te doen of zich in te zetten voor anderen. Het programma JWZ is daarbij niet het enige programma. Zowel Wonen & Ondernemen als Wijken & Veiligheid leveren bijdragen aan een stimulerende en veilige omgeving. Met elkaar en voor elkaar werken aan de ontwikkeling van mensen en zorg voor diegene die dat nodig hebben. Zo kan ieder individu, als sterke en krachtige burger, zijn eigen toekomst creëren en op zijn beurt anderen helpen om hun toekomst vorm te geven.

Het sociale programma en de Wmo

Het programma JWZ volgt bewust niet de prestatievelden van de Wmo. De Wmo biedt na integratie van verschillende wetten met de prestatievelden weer een nieuwe ordening, die geen recht doet aan de sociale dynamiek. De filosofie van de Wmo vraagt iets anders: de burger als uitgangspunt, meedoen en erbij blijven als principe. Dat vergt een aanpak van de overheid waarbij de menselijke maat leidend is. Dat betekent een overheid en maatschappelijke instellingen waarvan interne bedrijfsresultaten en de eigen targets behalen niet de boventoon voeren, maar de mate waarin zij mensen verder helpen vanuit hun eigen wensen en behoeften. De verbindingen die binnen het programma en tussen programma’s gelegd moeten worden, zijn dus situatiegebonden. De kunst is voldoende middelen en mogelijkheden beschikbaar te hebben en deze vervolgens naar de maat van de buurt in te zetten. De notitie ‘Nu of nooit: fundamentele kanteling in het denken en doen’ van februari 2007 geeft de richting voor die uitvoering in de deelgemeente Noord. Daarin stonden deze drie uitgangspunten centraal:

- De bewoner en zijn situatie staat centraal
  In de eerste plaats heeft de deelgemeente vertrouwen in het vermogen van mensen om zelf hun leven vorm en richting te geven en als collectief een veilige en stimulerende omgeving te creëren. Het sociale beleid van de deelgemeente is burgergedreven. Daar waar interventies van de overheid noodzakelijk zijn is de situatiegebonden context van de burger(s) leidend.

- Professionals in de uitvoering krijgen de ruimte
  De uitvoering wordt meer dan voorheen leidend. Dat betekent vertrouwen geven aan professionals. Professionals moeten daarvoor wel genoeg vertrouwen (opleiding) hebben in zichzelf.

- Een collectieve aanpak
  Meer en meer geeft de deelgemeente vorm aan uitvoering in een zogenoemde ketenaanpak. Verschillende organisaties zijn voor verschillende aspecten en in een vaak vooraf bepaalde volgorde verantwoordelijk voor mensen. De logica van de keten staat vaak voorop, het is makkelijk verantwoordelijkheden af- of door te schuiven. En iedere organisatie behaalt wel de eigen prestaties, maar het resultaat voor de burger kan daarbij zelfs negatief uitpakken. Daarom kiest Noord voor uitvoerende teams waarin professionals samenwerken. Het collectief benoemt en definieert de situatie, waarna iedereen vanuit zijn professionaliteit de juiste bijdrage aan de oplossing levert. De inbreng van verschillende disciplines maakt dat mensen benaderd worden vanuit een waaier aan invalshoeken. Daarmee is de inzet even kleurrijk als de mens zelf. Bewoners maken evengoed deel uit van het collectief. Zij zijn co-producent.

6.11 Wmo in Overschie

De deelgemeente Overschie scoort een 6,4 op de Sociale Index, bijna een half punt hoger dan het stedelijk gemiddelde. Aandachtspunten voor Overschie zijn het opleidingsniveau en de sociale contacten van de bevolking, discriminatie en voorzieningen. Er is een groot verschil tussen de wijk Kleinpolder (kwetsbaar) en de wijk Overschie en omstreken (sociaal zeer sterk). Dat komt vooral door het thema inkomen.

Doelstellingen van Overschie in relatie tot de Wmo

Overschie wil een bruisende voorstad zijn van Rotterdam, met het behoud van het dorpse karakter. De deelgemeente wil werken aan een sterke samenleving, waarin mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar. Dit wil zij enerzijds bereiken door het culturele voorzieningenniveau aan te laten sluiten bij de vraag van de inwoners, en anderzijds door het aantrekkelijk maken van Overschie voor eigen inwoners, toeristen en dagjesmensen. Hiertoe faciliteert de deelgemeente culturele evenementen en organiseert men jaarlijks terugkerende activiteiten, die ook mensen van buiten Overschie aantrekken. Binnen de portefeuille Sociaal wil Overschie de opdrachtnemers aanspreken vanuit een heldere visie op het stimuleren van sociale samenhang in de buurt. De Wmo wordt als belangrijk voertuig gezien om dit te bereiken: het bieden van maatschappelijke ondersteuning met de nadruk op participatie. Het gaat erom het juiste aanbod bij de juiste vraag te creëren, welzijns-producten zo klantvriendelijk mogelijk aan te bieden en samenwerking te stimuleren tussen sociaal-culturele organisaties, instellingen en welzijnswerk. Alle producten en activiteiten binnen dit programma vormen immers een onderdeel van het ‘vangnet’ voor de bevolking. Niet alleen de traditionele producten als maatschappelijk werk, maar ook sporten en recreëren. Er is in zekere mate sprake van communicerende vaten: hoe meer mensen het naar hun zin hebben, hoe geringer de kans dat ze een beroep hoeven te doen op zorggerichte producten.

Focus op jeugd en ouderen

In het bestuursprogramma 2006-2010 ‘Overschie in Beweging’ kozen het dagelijks bestuur en de deelraad unaniem voor focussen op jongeren en ouderen. Daarnaast wil Overschie een volwaardig sociaal aanbod voor alle inwoners. Overschie wil de sociale participatie bevorderen door de jeugd de kans te bieden volwaardig lid van de samenleving te worden. De deelgemeente heeft in 2007 de uitgangspunten hiertoe vertaald naar een visie ‘De Verleiding van het Positieve’. De focus in Overschie ligt op de 80% van de jeugd die het goed doet. De deelgemeente faciliteert, stimuleert en vertrouwt de jeugd. Jeugd waar het goed mee gaat, moet zo beloond worden, dat de zwalkende 16% jongeren alsnog in de positieve stroom meegaat. Voor wie dan nog niet wil, is er de bezemwagen
(politie en Openbaar Ministerie). Alle producten die de deelgemeente mogelijk maakt en zich richten op de jeugd (via subsidies, privaatrechtelijke en bestuursopdrachten) hebben met ingang van 2010 een onderlinge samenhang. Daarnaast is Overschie van oudsher een deelgemeente met een dubbele top in de bevolkingsopbouw. Net als jongeren, zijn ook de ouderen in Overschie sterk oververtegenwoordigd. Uitgangspunt in de ondersteuning van deze kwetsbare groep is in Overschie tweeledig. Het beleid is erop gericht mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten functioneren. Daarom mag het voorzieningenniveau voor deze groep niet minder worden. De deelgemeente houdt binnenkort ook het aanbod tegen het licht dat zich richt op de onderlinge samenhang van deze groep.

Rol van sport bij participatie jeugd

Overschie gelooft sterk in verbeteren in plaats van vernieuwen. Heel veel partijen leveren nu al kwalitatief goed werk. Volgens ons is het beste resultaat niet te behalen door nieuwe aanpakken, maar door efficiënter in te zetten wat in Rotterdam al beschikbaar is. Een voorbeeld hiervan is Overschie Sport Gratis. Vroeger was het sportbeleid van Overschie fragmentarisch en routinematig. Nu zorgt Overschie Sport Gratis, in combinatie met De Verleiding van het Positieve, ervoor dat het sportbeleid focust op één centrale doelstelling: jeugd naar de sportverenigingen leiden. En sporten is in Overschie een belangrijk middel om een veelheid van doelstellingen te realiseren. Niet alleen is sporten lichamelijk goed, je stimuleert ook mentaal je jongeren. Het versterkt de sociale cohesie en zorgt voor sociale integratie en binding. Het versterkt in deze vorm het verenigingsleven en leert jongeren op een natuurlijke wijze om te gaan met normen en waarden (spelregels). En dan nog is deze opsomming niet compleet. Sporten is geen wondermiddel tegen alle problemen. Maar in de visie van Overschie levert het wel op een laagdrempelige wijze, op alle genoemde terreinen, een bijdrage. Hoe belangrijk bewegen ook is, het project Overschie Sport Gratis is meer dan sport. Sport is de kapstok voor een heel scala aan doelstellingen. Overschie zet in op een vitaler verenigingsleven, op meer participatie van ouders bij die verenigingen (en dus bij de samenleving), op betere voeding, op spelenderwijs beter Nederlands leren, op sport als brede schoolactiviteit, op de vereniging als ontmoetingsplek voor kinderen en jongeren en op sport als oefenplek voor sociale vaardigheden, doorzettingsvermogen en zelfwaardering.

Overschie Sport Gratis voor de jeugd vergoedt één lidmaatschap van een sport- of scoutingclub voor Overschiese jongeren die naar school gaan. Inmiddels werkt het als kader voor het sportbeleid. Het focust de inzet van bestaande middelen als sportstimulering. En het geeft richting aan keuzes op het gebied van aanleg van sport- en trapveldjes. De samenwerking met het lokale verenigingsleven is intensiever geworden. En Overschie heeft draagvlak gecreëerd bij deze verenigingen door de keiharde belofte om alle problemen, die voortvloeien uit OSG op te lossen. Twee jaar verder blijkt, dat noemenswaardige problemen zich in de praktijk vanzelf hebben opgelost. Overigens zijn ook de jeugd, hun ouders en andere belangrijke partners, zoals de scholen, bij dit project betrokken geweest. Overschie kan en wil het niet alleen doen. De deelgemeente wil juist de slagkracht van de lokale gemeenschap bundelen en versterken.

Overschie Sport Gratis voor ouderen kent veel vergelijkbare doelstellingen, maar ziet er in de praktijk anders uit. Voor deze groep geen gratis abonnementen, maar gratis toegankelijke activiteiten. In het zwembad kunnen ouderen een aantal maal per week gratis terecht voor begeleide activiteiten. De activiteiten richten zich op beweging en sociale contacten. Maar ook ‘Nederland in beweging’-achtige activiteiten vinden op locatie plaats. Overschie werkt nu uit hoe zij deze groep nog beter kan benaderen. Om een voorbeeld van de nieuwe werkwijze te geven: mogelijk wordt vervoer van en naar deze activiteiten een integraal onderdeel van het projectplan. Daarbij kijkt Overschie wat de wijkbus hierin kan betekenen.

De volgende stap is één integrale gebiedsgebonden aanpak. Hierbij zijn de deelgemeentelijke doelstellingen, aangevuld met stedelijke en organisatorische doelstellingen van de partners, het uitgangspunt. Overschie is in 2009 gestart met de doelgroep jeugd. Samen met alle Overschiese partners op het gebied van jeugd

en jongeren en met ondersteuning van de stadsregio, probeert de deelgemeente de doelstellingen te vertalen naar pragmatisch meetbare indicatoren. En wanneer alle Overschiese aanbieders op het gebied van jeugd het eens zijn over die indicatoren, kijken zij samen hoe die kunnen worden beïnvloed. Zo ontstaat een integraal Overschies jeugdplan, gefocust op het realiseren van de gezamenlijk gedragen doelstellingen. Na het ontwikkelen van heldere indicatoren, wil Overschie voor 2010 een activiteitenplan voor jongeren met nadrukkelijke aandacht voor de wijze waarop het aanbod vraaggericht wordt gerealiseerd. Het bestuur wil kaderstellend zijn, de uitvoerende organisaties zijn zelf verantwoordelijk voor het achterhalen van de vraag. Het is de bedoeling dat voor 1 januari 2010 de beleidsopdrachten op het gebied van jeugd kunnen worden verstrekt. Alle offertes zijn dan onderdeel van het integrale jeugdplan Overschie 2010. Uiteindelijk leidt dit weer tot een brede Overschiese basisinfrastructuur Jeugd. De deelnemende partners zijn onder andere SenR (vanuit cultuur en sport), Thermiek (kind, jeugd- en jongerenwerk), mentoraat, jongerenpanel en CJG. De volgende stap is om ook de partners waar de deelgemeente niet rechtstreeks zaken mee doet, bij de analyse te betrekken. Denk hierbij aan woningcorporaties, politie, scholen, enzovoort. Plannen voor 2010-2014 voor de gebiedsgerichte integrale aanpak zijn om vooral nu voor te sorteren op de nieuwe bestuursprogramma's. De werkwijzen van alle organisaties moeten op elkaar afgestemd zijn en men is gewend om vanuit (gezamenlijke) doelstellingen te werken. Dit betekent namelijk dat voor 2011 de doelstellingen kunnen worden aangepast aan de dan geldende bestuurlijke uitgangspunten. Op basis hiervan kan overzichtelijke bijstelling van de actieplannen van de aanbieders (gemeentelijke diensten, welzijnskoepels en overige aanbieders) plaatsvinden.

Prachtwijk Kleinpolder

Minister Vogelaar wees Kleinpolder aan als Prachtwijk. Kleinpolder heeft een diverse bevolkings-samenstelling en heeft vergeleken met de rest van Overschie en de gemeente Rotterdam grotere sociale problemen, die om een antwoord vragen. Zoals een laag gemiddeld inkomen en een laag gemiddeld opleidingsniveau. Daarnaast kenmerkt een eenzijdige woningvoorraad de wijk. Overschie heeft een stevige impuls aan deze wijk kunnen geven door fysieke voorzieningen te realiseren of op te knappen. Een stevige sociale programmering volgt deze impuls in de komende jaren. Zo is het Prachthuis een 'sociale supermarkt' waar verschillende organisaties, zowel non-profit als commercieel, hun diensten en producten aanbieden aan bewoners. Het Prachthuis moet het sociale, culturele en economische leven in de wijk ondersteunen en heeft hierin een regisserende en stimulerende rol. Het Prachthuis is dé plek waar inwoners van Kleinpolder in een ontspannen sfeer elkaar en in de wijk actieve organisaties kunnen ontmoeten. Het is een plek waar informatie beschikbaar is die het leven in de wijk aangenamer maakt en waar de bewoners vragen kunnen stellen en antwoorden krijgen. In het Prachthuis zijn altijd professionele medewerkers aanwezig die de bewoners kunnen helpen de weg te vinden in het landschap van regels, overheidsinstanties, subsidies en hulpverlening. VraagWijzer zal deze functie voornamelijk vervullen. Bewoners kunnen in het Prachthuis ook terecht voor onderwijs, zoals taal- en computerlessen. Het Prachthuis is een herkenbare en goed bereikbare locatie, waar iedereen van harte welkom is. Een plek waar de bewoner zich thuis voelt. In het Prachthuis werken VraagWijzer, bewonersorganisatie Overschie, Sociaal Raadslieden Rotterdam en Servicepunt Senioren Overschie met elkaar samen. Alle bewoners weten het Prachthuis te vinden en weten welke voorzieningen en hulp daar zijn. Ook alle aanbieders in het Prachthuis kennen elkaar en weten elkaar te vinden (netwerk).

6.12 Wmo in Pernis

Pernis telt ruim 4.700 inwoners en is een (tuin)dorp in het Rotterdamse havengebied[9], met een eigen identiteit. Er is veel groen en speelgelegenheid. Pernissers kennen hun buren en zetten zich in voor hun buurt, vereniging en wijk. Desondanks neemt in Pernis de sociale binding af door maatschappelijke ontwikkelingen. Bewoners zijn mobieler en hebben minder vrije tijd. Pernis scoort een 7,5 op de Sociale Index. De deelgemeente is alleen kwetsbaar op het gebied van deelname van de inwoners aan sociale en culturele activiteiten. Verder scoren alle thema's (ruim) voldoende. Pernis heeft een eigen Wmo-platform dat adviseert over de Wmo.

Kwetsbaarheid sociale structuur

Door de ligging is Pernis aangewezen op zelfredzaamheid van haar inwoners, instellingen en verenigingen. Als gevolg van schaalvergroting en gezinsverdunning dreigt Pernis te verpauperen. Als er geen nieuwbouw komt, vindt er geen investering meer plaats in mensen, winkels en voorzieningen. Verpaupering betekent desintegratie en onveiligheid. De deelgemeente verwacht van Rotterdam dat er voldoende woningen kunnen worden gebouwd om het inwonertal en het voorzieningenniveau op peil te brengen. Het huidige voorzieningenniveau is vrij compleet. Er is bijvoorbeeld een actieve Stichting Welzijn Pernis met sociaal-cultureel werk, peuterspeelzaalwerk en brede schoolactiviteiten. Daarnaast heeft Pernis veel vrijwilligers, een bloeiend verenigingsleven, een woonservicegebied en goed openbaar vervoer naar Rotterdam en omstreken. Nieuwbouw in Pernis is erg lastig. De ruimtelijke uitbreidingsmogelijkheden zijn beperkt en de milieunormen bemoeilijken nieuwbouw aan de randen van de deelgemeente. Visie en beleidskader liggen vast in de structuurvisie Woningbouw Pernis.

Tijdens de Open Wmo-dag in 2009 presenteerde Pernis een voorbeeld van een spanningsvolle relatie tussen de doelstellingen van de Wmo en de regionale regels voor woningtoewijzing. Het ging om een complexe gezinssituatie, waarin onder andere gezocht werd naar een gelijkvloerse woning. Familie in de nabije omgeving van de oude woning gaven de familie mantelzorg en daar was het gezin van afhankelijk. Op grond van de urgentieverklaring en de regionale woningtoewijzingsregels, moest het gezin reageren op een woning in Hoogvliet, omdat er geen geschikte woning in Pernis voorhanden was. De mantelzorg zou voor dit gezin wegvallen in Hoogvliet. Dit incidentele geval is opgelost. Het gaat er nu om dat de toewijzingsregels Wmo-proof worden of ten minste zo worden toegepast dat ze recht doen aan de uitgangspunten van de Wmo. Kwetsbare mensen moeten kunnen wonen waar hun sociale netwerk is – met het oog op mantelzorgondersteuning en sociaal isolement. Zij moeten ook in staat worden gesteld te verhuizen naar hun sociale netwerk.

Maatregelen en accenten Pernis voor de Wmo 2010-2014

De deelgemeente wil het bestemmingsplan Structuurvisie Woningbouw veiligstellen voor de woningbouw in Pernis.

Om het huidige voorzieningenniveau welzijn en zorg te handhaven, neemt Pernis verschillende maatregelen:

[9] Aantal inwoners per 1-1-2007; COS bevolkingsmonitor

- Stichting Sport Support voert een Vitaliteitsonderzoek Welzijnsverenigingen uit. De centrale vraag is: wat is nodig om de welzijnsverenigingen in Pernis te behouden en te versterken?
- Er komt een multifunctioneel centrum. Hierin bundelen drie schoolgebouwen, een gymlokaal, een buurthuis en twee verenigingsgebouwen van plaatselijke kerken hun krachten en maken zij een efficiencyslag. Eind 2009 behandelt het college van de gemeente Rotterdam dit plan.
- Het woonservicegebied rond verzorgingshuis Het Havenlicht wordt uitgebouwd en fysiek en organisatorisch versterkt.
- Pernis bekijkt de mogelijkheden om dierverzorging en de speeltuinvereniging te koppelen aan de kinderboerderij. Daarnaast wil de deelgemeente ook graag het schooltuinieren ontwikkelen in samenwerking met de kinderboerderij.
- Pernis wil het aantal buurtverenigingen uitbreiden en heeft hiervoor een beperkt budget beschikbaar. Buurtverenigingen zorgen voor een sterkere sociale binding van bewoners, gekoppeld aan meer verantwoordelijkheid voor de buurt.

6.13 Wmo in Prins Alexander

Prins Alexander scoort een 7,1 op de Sociale Index. Dit cijfer ligt ruim een punt boven het stedelijk gemiddelde en is net hoog genoeg om de deelgemeente als sociaal sterk te bestempelen. In Prins Alexander is de sociale binding sterk. Ook op het gebied van capaciteiten en leefomgeving scoort de deelgemeente relatief hoog. Op meedoen scoort Prins Alexander wat lager, voornamelijk omdat de bevolking relatief weinig sociale contacten heeft. Naast sociale contacten scoren alleen de thema's goede gezondheid, adequate voorzieningen en sociale en culturele activiteiten lager dan een 7,1. Alle wijken scoren per saldo ruim boven het stedelijk gemiddelde, maar ze verschillen onderling wel sterk. Prins Alexander geeft een aantal speerpunten van beleid 2010 en volgende jaren.

Gebiedsgericht werken/participatie en communicatie

Deelgemeente Prins Alexander gaat de kennis, ervaring, creativiteit, betrokkenheid en het verantwoordelijkheidsgevoel van inwoners optimaal benutten. Het vertrouwen in de eigen kracht van mensen geldt ook voor organisaties en bedrijven. Een overheid die inwoners meer ruimte geeft, moet betrokken zijn op het niveau dat hen het meest nabij is. De deelgemeente geeft daarom het gebiedsgericht werken een sterk accent. Prins Alexander positioneert zich als een deelgemeente waarin initiatieven worden ondersteund. Zelf doen stimuleert ontwikkeling en benutting van talent.

Verbetering van de participatie in het kader van gebiedsgericht werken

Concreet betrekt de deelgemeente bewoners, organisaties en ondernemers bij het maken van de iWAP's in de vorm van inter¬actieve wijkconferenties. Ook betrekt zij bewoners en ondernemers zoveel mogelijk bij de uitwerking van activiteiten uit het iWAP.

Het beter gebruiken van interactieve mogelijkheden van het internet op de website

De technische hulpmiddelen van de deelgemeentelijke website bieden beperkte mogelijkheden tot grotere interactie. Om hierin verbeteringen aan te brengen, wil Prins Alexander in 2010 meer middelen vrijmaken. Het doel is een interactieve en informatieve website te realiseren.

Verbetering van de communicatie bij het onderhoud van de buitenruimte

In een onderzoek naar het opdrachtgeverschap van de deelgemeente in relatie met Gemeentewerken, constateert de ASR onder andere dat deelgemeente en Gemeentewerken betere afspraken moeten maken over de communicatie met bewoners over het onderhoud van de buitenruimte. Prins Alexander besteedt nadrukkelijk aandacht aan dit aspect in de uitwerking van de aanbevelingen van de ASR.

Wonen, zorg en welzijn

Prins Alexander staat een samenhangend aanbod van wonen, zorg, service en welzijn voor. Dit stelt bewoners in staat langer zelfstandig te wonen in een omgeving waar ze zich thuis voelen.
De wijken Het Lage Land en Prinsenland worden woonservicegebied, een gebied waar voorzieningen voor ouderen en mensen met een beperking op een optimaal niveau zijn gebracht.

Gevolgen crisis

Zorgen voor toeleiding naar onbetaalde arbeid

Voor de toeleiding naar onbetaalde arbeid biedt het bestaande beleid op Onbenutte Kwaliteiten en het beleid gericht op aantrekkelijk maken van het vrijwilligerswerk, voldoende mogelijkheden door dit te ondersteunen, te waarderen en te promoten.

Verkorting van wachtlijsten bij de hulpverlening

De deelgemeente gaat alleen over de hulpverlening die Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Alexander (MDA) en de LZN bieden. Het MDA heeft gemeld, dat de wachtlijsten voor het maatschappelijk werk het afgelopen jaar langer zijn geworden. Dit komt overeen met de gesignaleerde toegenomen druk op vangnetvoorzieningen, zoals algemeen maatschappelijk werk. MDA onderzoekt op dit moment de optimale spreiding van VraagWijzers. Op basis van die rapportage en het MDA-werkplan 2010 besluit Prins Alexander of een extra eenmalige deelgemeentelijke bijdrage noodzakelijk is om het vraagstuk van de wachtlijsten op te lossen.

Sociaal isolement

De deelgemeente stimuleert particuliere initiatieven die sociale uitsluiting of isolement tegengaan.

Mantelzorg

Mantelzorgers krijgen ondersteuning op maat.

Jongeren

Brede talentontwikkeling

De deelgemeente werkt van harte mee aan de totstandkoming van jeugdkansenzones in Prins Alexander. Het woongebied van jeugdigen en hun ouders moet echter meer bieden dan vrijetijdsactiviteiten in brede schoolverband. Er moeten in een wijk meer plekken zijn waar iets te doen en te leren is dan alleen een brede school.

De openbare ruimte

Slimme combinaties op diverse plekken in de wijk, ook met voorzieningen voor mensen zonder inwonende kinderen, kan de publieke familiariteit in een wijk vergroten. Vertrouwdheid vergroot het vertrouwen in de wijk en de medebewoners. Volwassenen en jeugdigen gaan elkaar herkennen en dat kan weer een positief effect hebben op het gedrag en de betrokkenheid tussen volwassenen en jeugdigen. De deelgemeente stelt voor om in 2010 initiatieven te nemen voor slimme combinaties van buurtschoolwerk, jongerenwerk, sport en recreatie en andere partijen op verschillende plekken in de wijk. Prins Alexander pakt groepen tieners en jongeren aan, die onaanvaardbaar gedrag vertonen. Deze groepsaanpak zal de deelgemeente consequent toepassen en beter coördineren. Onlangs is er een projectleider groepsaanpak aangetrokken. Prins Alexander blijft dus de veiligheidsbril gebruiken. Er moeten in de openbare ruimte plekken zijn waar tieners en jongeren elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar plezier kunnen maken. Om daarvoor te zorgen is ook een positieve benadering van het rondhangen nodig. Dat kan tot uitdrukking komen in gezamenlijke activiteiten van ‘hangjongeren’ en omwonenden om de leefbaarheid en publieke familiariteit te verhogen. Een onderdeel van die activiteiten kan het in samenspraak met tieners, jongeren en omwonenden creëren van ontmoetingsplekken zijn.
In 2011 start het programma Kindvriendelijke wijken. In 2014 hebben zes van de acht wijken het predicaat ‘kindvriendelijke wijken’.

6.14 Wmo in Rozenburg

Dit is de eerste keer dat Rozenburg als deelgemeente aangeeft hoe zij in de komende jaren uitvoering wil geven aan de prestatievelden 1 tot en met 5 van de Wmo, binnen het totale Wmo-beleid van de gemeente Rotterdam. Dat gebeurt aan de hand van de Sociale Index die aangeeft hoe de stad als geheel en de deelgemeenten afzonderlijk scoren op kwalitatieve aspecten als meedoen, sociale binding, capaciteiten en leefomgeving en daarbij behorende thema’s. Het centrale doel van Rotterdam is om de score te verhogen van 5.8 in 2008 naar 7.1 in 2020.

Sociale Index van Rozenburg

De deelgemeente scoort met een 7.3 op de Sociale Index niet slecht in vergelijking met de meeste andere deelgemeenten. Hoewel er onduidelijkheid is over de opbouw van de scores, is deze Sociale Index het uitgangspunt van het op te stellen beleid.

Doelstellingen binnen de prestatievelden Wmo

Rozenburg sluit zich volledig aan bij het Rotterdamse uitgangspunt dat alle Rotterdammers (lees Rozenburgers) moeten kunnen meedoen in de samenleving.
Er moeten voldoende sociale basisvoorzieningen zijn om dat mogelijk te maken.
Voor de sociaal kwetsbare en de minder zelfredzame/zorgmijdende (lees: overlevers en afglijders) Rozenburgers is ondersteuning en begeleiding nodig om hen te laten participeren. Kijkend naar de Sociale Index betekent dit dat de inzet op de thema’s die goed scoren, voortgezet moet worden en dat extra inspanning nodig is op die thema’s die laag scoren, zodat die stijgen naar minimaal een 7.0 in 2014.

Prestatieveld 1: samenhang en leefbaarheid

De lage score op sociale contacten houdt in dat het percentage inwoners dat voldoende sociale contacten heeft met familie en vrienden (minimaal 1 keer per week, telefonisch, per e-mail, ontmoeting), met 64% net voldoende is. Het betekent ook dat 36% van de Rozenburgers minder dan één keer per week sociale contacten heeft. Sociaal sterken kunnen de intensiteit van hun sociale contacten zelf bepalen, maar kwetsbare groepen kunnen dat minder of niet. Voor hen zijn sociale contacten van groot belang, zij lopen het risico op vereenzaming en sociaal isolement. De lage score betekent ook dat ongeveer 11,5% van de inwoners beneden 65 jaar en 14% van de inwoners boven 65 jaar, zich sociaal geïsoleerd voelt.

- In de buurtanalyse van het COS wordt geconcludeerd, dat de lage score blijkbaar niet als problematisch wordt ervaren, omdat de geënquêteerden minder vaak aangaven in sociaal isolement te leven. Mogelijk zou dat komen door de relatief hoge participatie in het vrijwilligerswerk en de hoge inzet voor de eigen buurt.
- Onderzoek door de GGD (VTV)[10] geeft echter aan dat eenzaamheid in Rozenburg een omvangrijk probleem is. Van de inwoners van 16 tot 55 jaar is 42% eenzaam en van de 55+’ers 39%. 8% van de inwoners is ernstig eenzaam (in Nederland is 30% van de 16- tot 55-jarigen eenzaam en 10% ernstig eenzaam).

Ook de ervaren binding van bewoners met hun buurt is laag te noemen. Uit onderzoek eind 2008 van de stichting PUSH Impuls leefbaarheid Rozenburg blijkt dat men de betrokkenheid van bewoners bij de buurt net voldoende (6.1) ervaarde.
De omgang met mensen in de buurt (7.0), het zich thuis voelen in de buurt (7.5), de contacten in de buurt (7.1) en de contacten met de directe buren (7.1) scoorden beter.

Wat ook invloed heeft op de ervaren binding is het al dan niet vertrouwen hebben in het bestuur van Rotterdam en/of de deelgemeente zelf. Wat dat betreft moet worden erkend dat de perikelen rondom het opheffen van de zelfstandigheid van de gemeente en de wijze van omgang met elkaar binnen de lokale politiek, niet in het voordeel van het bestuur heeft gewerkt. In het coalitieprogramma is daarom aangegeven dat het verbeteren van de omgang met elkaar en met de burger een van de speerpunten van beleid is.
Uit de recente COS-buurtanalyse blijkt dat slechts 20% vertrouwen heeft in het bestuur, waarbij niet duidelijk is of hiermee het lokale bestuur of het landelijk bestuur bedoeld is. Dat is de laagste score van Rotterdam.

Maatschappelijk effect

- Vermindering van sociaal isolement en vereenzaming.
- De maatschappelijke participatie (met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen) is toegenomen en ook;
- De maatschappelijke zelfredzaamheid (met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen) is toegenomen.
- De betrokkenheid van bewoners met hun eigen buurt is toegenomen.

Beleidsdoelstellingen

- (uitgaande van het percentage eenzame mensen) 50% van de mensen uit kwetsbare groepen is tevreden over het aantal contacten.

[10] Gezondheid in kaart. GGD Rotterdam -Rijnmond 2010

- (uitgaande van het percentage eenzame mensen) 50 % van de mensen uit kwetsbare groepen neemt deel aan activiteiten in de samenleving (vrijetijdsbesteding).
- Er is een laagdrempelig en toegankelijk aanbod aan activiteiten op het gebied van educatie, recreatie en ontmoeting en weerbaarheid voor mensen uit kwetsbare groepen, desgewenst gecombineerd met andere doelgroepen.
- In de periode 2010-2014 is een mantelzorgkring opgestart, waarin ketenpartners op het gebied van mantelzorgondersteuning samenwerken.
- In de periode 2010-2014 zijn bestaande wijk- en buurtverenigingen en/of groepen buurtbewoners in Rozenburg, ondersteund bij het organiseren en uitvoeren van initiatieven die de sociale cohesie en leefbaarheid in de buurt vergroten.

Resultaat

1. In Rozenburg zijn eind 2014 twee ruimtelijke voorzieningen (het Midscheeps en het Anker/woonzorgcentrum Blankenburg) geëxploiteerd.
2. Wekelijks vinden er activiteiten plaats voor kwetsbare groepen, die mede door vrijwilligers zelf worden georganiseerd.
3. Eind 2014 is de mantelzorgondersteuning gestructureerd volgens de systematiek van de notitie Mantelzorgondersteuning Rozenburg.
4. Eind 2014 zijn de bestaande bewonersorganisaties in Rozenburg actief, waarbij deze bewonersorganisaties draagvlak hebben in de buurt en de begeleiding erop gericht is dat deze bewonersorganisaties, daar waar mogelijk, zelfstandig functioneren c.q. nog maar een minimale ondersteuning nodig hebben.

Fysieke voorzieningen

Ongeveer 12,5% van de inwoners van Rozenburg is minder tevreden over de fysieke voorzieningen in de deelgemeente.
Uit onderzoek eind 2008 van de stichting PUSH ‘Impuls leefbaarheid Rozenburg’ blijkt dat inwoners redelijk tevreden zijn met de kwaliteit van de woningen en de buurt in het algemeen (7.2), maar dat men de kwaliteit van de woonomgeving (6.4), de kwaliteit van de groenvoorzieningen (6.1) en de kwaliteit van de speelvoorzieningen (5.8) als minder waardeert.

Maatschappelijke effecten

De tevredenheid van Rozenburgers over de fysieke voorzieningen is toegenomen.

Beleidsdoelstellingen

De ontevredenheid van inwoners van Rozenburg met de fysieke voorzieningen in de gemeente is aan het eind van de periode 2010-2014 gedaald tot 10% (nu 12,5%).

Resultaat

1. Eind 2014 is de tevredenheid over het groenonderhoud in de deelgemeente verbeterd met 20% ten opzichte van begin 2010.
2. Eind 2014 is de tevredenheid over de kwaliteit van de speelvoorzieningen gestegen met 20% ten opzichte van begin 2010.

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

maatschappelijk probleem

Uit onderzoek van de GGD blijkt dat van de 4 tot en met 6 jarigen uit Rozenburg 13% (ernstig) overgewicht heeft.

Voeding en bewegen zijn belangrijke factoren die (mede) bepalend zijn voor overgewicht. De belangrijkste oorzaak van overgewicht is een disbalans tussen energie-inname en energieverbruik. Daarnaast houdt overgewicht verband met het optreden van psychosociale problemen en een relatief groot verlies aan kwaliteit van leven. Een kind met (ernstig) overgewicht kan gemakkelijk doelwit worden van pesterijen, een negatief zelfbeeld ontwikkelen en in een sociaal isolement raken.

Maatschappelijke effecten

Er zijn minder jongeren van 4 tot 6 jaar met ernstig overgewicht.

Beleidsdoelstellingen

Het aantal kinderen van 4 tot en met 6 jaar met (ernstig) overgewicht is eind van de periode 2010-2014 gedaald tot 10%.

Resultaat.

Eind 2014 zijn alle leerlingen van de basisschool algemeen geïnformeerd over het belang van gezonde voeding en bewegen.

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

Maatschappelijk probleem

Een belangrijke voorwaarde voor de deelname aan de maatschappij is dat er voldoende adequate voorzieningen zijn en dat inwoners daarmee bekend zijn. De bekendheid met sociale voorzieningen is laag blijkt uit de Sociale Index. Er is gevraagd naar bekendheid met de volgende voorzieningen: Maatschappelijk werk; Thuiszorg; Steunpunt Mantelzorg; Opvoedingsondersteuning; Ouderenadviseurs; VraagWijzer en schuldhulpverlening.

40% van de ondervraagden was met een of meerdere voorzieningen onbekend. Daarbij moet worden aangetekend dat in Rozenburg geen ouderenadviseurs en VraagWijzer zijn. Iedere inwoner kan op een gegeven moment behoefte hebben aan informatie, advies en ondersteuning. Vooral voor kwetsbare personen is het van belang dat zij bekend zijn met de aanwezige sociale voorzieningen, zodat zij hun zelfredzaamheid kunnen behouden.

Maatschappelijke effecten

De bekendheid met sociale voorzieningen is toegenomen.

Beleidsdoelstellingen

Aan het eind van de periode 2010-2014 is tenminste 50% van de inwoners van Rozenburg met speciale aandacht voor kwetsbare groepen, beter geïnformeerd over sociale voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, gezondheid en inkomen.

Resultaat

Eind 2014 is 50% van de mensen uit kwetsbare groepen, naar aanleiding van hun vraag, geadviseerd over sociale voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn, zorg, gezondheid, werk en inkomen.

Maatschappelijk probleem

Onderzoek door de GGD (VTV) geeft aan dat van de inwoners van 55 jaar en ouder 39% eenzaam is. En in 2009 bij de politie 61 meldingen van huiselijk geweld binnen kwamen. Dit komt neer op 49 meldingen per 10.000 inwoners. Gemiddeld in Nederland worden 39 meldingen per 10.000 inwoners gedaan.

Maatschappelijke effecten

Inwoners weten beter om te gaan met eenzaamheid en sociaal isolement.
Slachtoffers van huiselijk geweld zijn weerbaarder tegen huiselijk geweld.

Beleidsdoelstellingen

Aan het eind van de periode 2010-2014 is het percentage inwoners van 55 jaar en ouder dat zich eenzaam voelt, gedaald tot 30%. Eind van de periode 2010-2014 is het aantal personen dat hulp ontvangt bij huiselijk geweld, gestegen met 10% ten opzichte van 2009.

Resultaat

1. In de periode 2010-2014 zijn wekelijks activiteiten georganiseerd voor senioren van 55 jaar en ouder, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen, die mede door vrijwilligers zelf worden georganiseerd.
2. Eind 2014 is het percentage slachtoffers van huiselijk geweld dat ondersteuning heeft gekregen gestegen met 10% ten opzichte van 2009.

Prestatieveld 5: bevorderen deelname

Maatschappelijke problemen

Een goede gezondheid is belangrijk voor de deelname aan het maatschappelijk verkeer. Belemmeringen in de gezondheidssituatie kunnen ook belemmeringen vormen voor het vermogen van burgers om te kunnen participeren. Daarom is aandacht voor het verbeteren van de gezondheid en het gezondheidsgevoel van groot belang.

Uit de onlangs door de GGD gepubliceerde VTV (Volksgezondheid Toekomst Verkenning) blijkt dat overgewicht in Rozenburg een hardnekkig probleem is. Bij de 55+'ers heeft 69% (ernstig) overgewicht. Overgewicht komt meer voor bij mannen, obesitas bij vrouwen.

Maatschappelijk effect

Het aantal 55+'ers met overgewicht is verminderd.

Beleidsdoelstellingen

Aan het eind van de periode 2010-2014 zijn alle ouderen vanaf 55 jaar die te weinig bewegen benaderd met een aanbod voor een beweegactiviteit.

Resultaat

Per jaar worden 2 cursussen georganiseerd voor 55+'ers die te weinig bewegen.

Maatschappelijk probleem

Meedoen aan de maatschappij, betekent ook deelname aan sociaal-culturele activiteiten. In Rozenburg is het percentage bewoners dat minstens een keer per maand sport, uitgaat (café, disco of uit eten), naar een theatervoorstelling of concert gaat, of minimaal een keer per maand een creatieve hobby beoefent, volgens de Sociale Index net voldoende.

- Op basis van onderzoek van het COS[11] blijkt wel dat inwoners van Rozenburg graag aan een of meerdere vormen van kunstzinnige activiteiten deelnemen, het liefst thuis of bij iemand anders (46% van de Rozenburgers heeft in het afgelopen jaar aan een of meerdere kunstzinnige activiteiten gedaan. In vergelijking met het gemiddelde van 37% in Rotterdam is dat hoog).
- 74 tot 92 % van de inwoners kent de instellingen binnen Rozenburg waar culturele activiteiten plaatsvinden, maar slechts 17 tot 37% van de onder-vraagden heeft een of meerdere keren een culturele activiteit in die instellingen bezocht.
- Ruim de helft van de Rozenburgers had het afgelopen jaar de bibliotheek bezocht.
- In de buurtanalyse van het COS wordt aangegeven, dat Rozenburgers het laagste scoren op deze score van de hele stad. Dit zou voor een deel toe te schrijven zijn aan het ontbreken van studenten. Doordat studenten in Rotterdam vaak uitgaan, stijgt de score op deelname aan sociaal-culturele activiteiten.

Rozenburgers blijken in huiselijke kring graag aan vormen van kunstzinnige activiteiten deel te nemen. Ook kennen zij de instellingen binnen Rozenburg waar zij naar toe kunnen. De lage score ligt meer aan het ontbreken van uitgaansgelegenheden voor jong en oud. Omdat de deelgemeente geen directe invloed heeft op het aanwezig zijn van voorzieningen als een bioscoop, theater of een disco, kan hier ook geen beleid op worden gevoerd, anders dan aandringen op betere verbindingen met het centrum. Wat we ook gaan doen is meer informatie opnemen op de gemeentelijke website over culturele activiteiten in Rotterdam en omliggende gemeenten.

[11] Cultuurparticipatie in Rozenburg. COS april 2010

Financiële paragraaf Wmo

De gemeentebegroting formuleert de uitgangspunten op een bestuurlijk niveau. Het Wmo-plan presenteert de uitvoering in concrete termen. De gemeentebegroting stelt uiteraard het budgettaire kader, het plan Wmo geeft daar invulling aan. De aansluiting op de begroting 2011 betekent, dat de uitgaven voor de uitvoering van het Wmo-beleid zijn gedekt binnen de middelen voor de programma's zoals die zijn opgenomen in dit extracomptabel overzicht.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2011	2012	2013	2014
Bewonersinitiatieven	3.235	2.835	2.710	2.585
Sociale teams	10.629	9.050	4.319	0
Individuele voorzieningen	112.791	111.291	106.306	104.811
Woonservicegebieden	177	177	160	122
Ouderenbeleid	6.690	6.635	6.529	6.431
Vrijwilligersbeleid	4.246	4.172	4.027	3.894
Rotterdammers met beperking	1.381	1.370	1.348	1.328
Mantelzorg	419	409	409	409
Preventieve ondersteuning	5.221	5.153	5.153	5.153
Kwetsbare groepen	77.321	68.866	64.667	63.502
Jeugdbeleid	11.000	11.000	11.000	11.000
Sport				
VraagWijzer	100	100	100	100
Huiselijk geweld	7.789	7.970	7.970	7.970
LZN	9.151	9.151	9.151	9.151
Van Klacht naar Kracht	971	971	971	971
Totaal lasten	**247.886**	**236.315**	**222.110**	**214.842**

De genoemde bestedingen hebben alleen betrekking op de stedelijke uitgaven. De invoering van de nieuwe indeling van de gemeentebegroting heeft bijgedragen aan het meer adequaat in beeld brengen van de geldstromen die verband houden met de Wmo. De komende periode zal worden benut om ook op het gebied van sport het inzicht te verruimen. De bestedingen die via de AWBZ worden ingekocht, zijn niet opgenomen. Zoals gebruikelijk worden de bestedingen van de deelgemeenten alleen bij het jaarverslag opgenomen.

De uitgaven voor de uitvoering worden gedekt volgens onderstaande tabel.

Stedelijke middelen Wmo (inkomsten)

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	2011	2012	2013	2014
Interne levering	0	0	0	0
Inzet reserves	4.529	3.950	2.319	0
Bijdragen particulieren	7.021	7.021	7.021	7.021
Bijdragen rijk	6.100	6.100	4.000	4.000
Ten laste gemeentebegroting	230.236	219.244	208.770	203.821
Totale dekking	**247.886**	**236.315**	**222.110**	**214.842**

Het bedrag ten laste van de gemeentebegroting stijgt ten opzichte van vorig jaar met € 70 mln. Dit is voornamelijk het gevolg van de sanering van de specifieke uitkeringen. De rijksmiddelen worden niet langer als doeluitkering verstrekt, maar via het gemeentefonds.

Bijlage 2: Prestatievelden Wmo

1. De sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten bevorderen.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Informatie, advies en cliëntondersteuning geven.
4. Mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen.
5. Deelname aan het maatschappelijke verkeer bevorderen van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Voorzieningen verlenen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem om hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer te behouden en te bevorderen.
7. Maatschappelijke opvang bieden, waaronder vrouwenopvang en beleid voeren ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd.
8. Openbare geestelijke gezondheidszorg bevorderen met uitzondering van psychosociale hulp bij rampen.
9. Verslavingsbeleid bevorderen.

Bijlage 3: Afkortingen

AB	Activerende begeleiding
ASR	Audit Services Rotterdam
ASHGASSR	Amsterdamse School voor Sociaalwetenschappelijk Onderzoek
ASHGIWAP	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CIL	Centraal Inburgeringsloket
CIZ	Centrum indicatiestelling
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
COS	Centrum voor Onderzoek en Statistiek
CtC	Communities that Care
CTO	Cliënttevredenheidsonderzoeken
CVD	Centrum voor Dienstverlening
DOSA	Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak
DS&V	Dienst Stedebouw en Volkshuisvesting
Eenheid K&C	Eenheid Kennisdeling & Concordantie
G-4	Vier Grote Steden
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HHM	Bureau Hoeksma, Homans en Menting
IBO	Interdepartementaal Bureau voor Beleidsonderzoek
IBOII	Inter Bestuurlijk Overleg deelgemeenten Rotterdam
IKW	Ieder Kind Wint
IWAP	Integraal Wijk Actie Plan
IWAPOK	Integraal Wijkactieplan
JES	Aanpak om met bewoners ideeën voor wijkverbetering te ontwikkelen
JGOS	Jeugd, Gezin, Onderwijs en Sport
JKZ	Jeugdkansenzone
J-LGV	Licht Verstandelijk Gehandicapte Jeugd
JOS	Jeugd, Onderwijs en Samenleving
JVAP	Jeugd Veiligheid Actieprogramma (onderdeel van IWAP)
JWZ	Jeugd, Welzijn en Zorg (sociaal programma deelgemeente Noord)
K&C	Kunst & Cultuur
KBR	Kredietbank Rotterdam
Kidos	Elektronisch Kinddossier
LZN	Lokale Zorgnetwerken
LTHG	Lokale Teams Huiselijk Geweld
MEE	Informatie, Advies en Ondersteuning voor mensen met een handicap, een beperking of chronische ziekte
MDA	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Prins Alexander
MFA	Multifunctionele Accommodatie

NICIS	Instituut voor advies, onderzoek, opleiding en beleidsontwikkeling
OB	Ondersteunende Begeleiding
OBR	Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg
OK	Onbenutte Kwaliteiten
OSG	Overschie Sport Gratis
PCM	Participatie Cultuur en Milieu
PvA MO	Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang
RADAR	Rotterdamse (regionale) anti- discriminatiebureau
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
Roteb	Rotterdamse dienst voor Reiniging, Ontsmetting, Transport en Bedrijfswerkplaatsen
SEGV	Sociale gezondheidsverschillen
SenR	Rotterdamse dienst voor Sport en Recreatie
SGBO	Onderdeel van adviesbureau BMC, voert o.a. benchmark-onderzoeken Wmo uit
SISA	Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak
SMDC	Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Centrum
SoZaWe	Rotterdamse dienst voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
SPA22	Stichting Platform Agenda 22
SPR	Sociaal Platform Rotterdam
Srw	Sociaal- raadsliedenwerk
SVR	Stichting Vrijwilligerswerk Rotterdam
TIP	Transfer Informatie Punt
UvA	Universiteit van Amsterdam
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VKNK	Van Klacht naar Kracht
VVE	Vroegtijdige Voorschoolse Educatie
VWMO	Volksgezondheid, Welzijn en Maatschappelijke Opvang
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wwb	Wet werk en bijstand
WSW	Wet Sociale werkvoorziening
WWI	Wonen, Werken en Integratie
ZAT	Zorg Advies Teams

Gemeente Rotterdam, juni 2011

Zelfredzaamheid is de basis
Wmo meerjarenplan 2010-2014

Dit verslag is een coproductie van de bij de Wmo
betrokken Rotterdamse diensten en deelgemeenten

Redactie:
Jeugd, Onderwijs en Samenleving i.s.m.
Communicatiediensten (Servicedienst)

Vormgeving en concept:
Manon Jamin

Fotografie:
Jan van der Ploeg

© 2011